

Acest dosar este prezentat exclusiv pentru informare.  
Stimate cititor!

Daca DVS doriti sa copiat acest dosar, el urmeaza a fi inlaturat fara intirziere, imediat dupa ce ati facut cunostinta cu continutul lui.

Copiind si pastrind dosarul in cauza,  
DVS va asumati toata responsabilitatea  
in conformitate cu legislatia in vigoare.

Toate drepturile de autor asupra dosarului dat  
se pastreaza dupa detinatorul de drept.

Orice utilizare in scopuri comerciale sau alte  
scopuri, cu exceptia utilizarii in scopuri de informare  
prealabila este interzisa.

Publicarea acestui document nu atrage dupa sine nici  
un fel de cistig comercial.

Insa astfel de documente contribuie rapid la ridicarea  
profesionalismului si spiritualitatii  
cititorilor si serveste drept reclama a editiilor de  
hirtie a acestor documente.

## **CUVÂNT INTRODUCATIV**

Prezentul "**ghid terminologic**" reprezintă o colecție de termeni de specialitate, legați de subiectul cercetării "*Model conceptual și metodologic pentru stabilirea sistemului de relații specifice planificării strategice regionale în România din perspectiva dezvoltării durabile a zonelor funcționale/ metropolitane și a aglomerațiilor urbane*", din cadrul programului "**AMTRANS 2001**".

Elaborarea și publicarea acestui ghid au fost apreciate ca o necesitate obiectivă atât pentru colectivul de cercetători direct implicați în lucrare cât și pentru beneficiarii direcți și indirecti ai acesteia. Necesitatea ghidului a fost determinată de cel puțin două elemente:

- a. utilizarea, în cadrul cercetării a unor termeni mai rar utilizați, sau cu caracter de noutate în limbajul tehnic al disciplinelor spațiale (durabil, management, model, modelare, parteneriat, planificare, strategie, etc.) și
- b. utilizarea unor termeni, care în ultimii ani, din diferite motive cunosc interpretări și modalități de definire variate în funcție de autori, sau de contextul în care sunt folosiți (aglomerație, analiza TSOP /SWOT, metropolitan, parc, periurban, politică, regiune etc.).

Pe lângă cele două argumente menționate mai sus se mai pot aminti și altele precum: apariția recentă în limbajul comun și tehnic a unor termeni și expresii noi legate de procesul integrării europene (acquis, Eurostat, fond de coeziune, fonduri structurale, monitorizare etc.) precum și numărul mic de dicționare explicative, publicate după 1990 în domeniul disciplinelor spațiale, prin care s-ar fi putut completa și actualiza fondul de cuvinte specific acestora.

Lipsa unor lucrări de referință de dată recentă, care să răspundă acestor necesități a fost într-o oarecare măsură compensată prin definirea /redefinirea a numeroși termeni cu caracter tehnic sau comun, în actele normative promovate în ultimii 15 ani. Trebuie remarcat însă faptul că definițiile cuprinse în acte normative, au pe de o parte o circulație redusă, chiar în rândul specialiștilor, iar pe de altă parte, prezintă diferențe de la un act normativ la altul (ex: teritoriu intravilan, zonă metropolitană, zonă protejată etc.), care pot da naștere la interpretări și înțelegeri diferite.

Pornind de la aceste considerente precum și de la recomandările făcute în comisiile de avizare ale primelor etape ale cercetării, a fost alcătuit prezentul ghid.

Definițiile prezentate în ghid nu reprezintă propuneri inedite sau interpretări ale autorilor. Cea mai mare parte a definițiilor asociate termenilor prezentați în ghid sunt extrase din sursele documentare utilizate în etapa I a cercetării, respectiv: lucrări cu caracter teoretic despre planificare, management și dezvoltare spațială, legislație specifică domeniilor cercetate, documente de largă circulație precum și studii și cercetări recente din domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și dezvoltării regionale. Documentarea realizată în etapa I, de echipa de elaborare a cercetării s-a concretizat în cca. 125 de fișe documentare organizate pe domenii și niveluri teritoriale respectiv:

- domenii planificare economică planificare spațială planificare strategică management legislație specifică lucrări cu caracter teoretic
- niveluri teritoriale internațional /european /transnațional național /regional metropolitan /aglomerație urbană local

Realizarea ghidului a cuprins mai multe etape succesive de elaborare și prelucrare, respectiv:

- i. stabilirea unei liste preliminare de cca. 80 de termeni, cuprinși în tema – program a cercetării, la sfârșitul primei etape a cercetării,
- ii. identificarea termenilor din lista preliminară și a definițiilor aferente, în fișele documentare întocmite în prima etapă (2001) și întocmirea unui prim îndrumar terminologic, cuprinzând peste 250 de noțiuni de largă utilizare în domeniul planificării strategice (în etapa a II-a),
- iii. realizarea unei prime forme a ghidului terminologic, cuprinzând peste 300 de noțiuni și expresii din domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și planificării strategice și managementului urban (în etapa a III-a),
- iv. completarea primei forme a ghidului cu alți termeni sau definiții considerate relevante, pe baza unor noi surse documentare sau acte normative apărute în perioada 2002-2004 (în etapele IV-VI) și
- v. selectarea termenilor și definițiilor în vederea editării și publicării finale.

Criteriile de selecție finale au fost: importanța și relevanța termenului pentru domeniul abordat și credibilitatea sursei. S-a optat în general pentru menținerea acelor definiții cuprinse în acte normative (legi, ordonanțe, hotărâri de guvern, ordine ministeriale), studii și cercetări elaborate în ultimi ani de instituțiile partenere, dicționare generale și de specialitate precum și unele documente de largă circulație (ale Comisiei Europene, CEMAT, DATAR etc.)

Ghidul cuprinde în forma sa finală peste 370 de termeni, dintre care un număr de 129 au fost considerați termeni principali (precum actori, arie, cadastru, fond, model, plan, planificare, proiect, regiune, sistem, zonă etc.), iar alți 244 au fost considerați termeni derivați sau secundari, fiind asociați celor principali (ex: termenului principal "model", i-au fost asociați 16 termeni secundari precum: model de dezvoltare, model global, model matematic, model spațial etc.). Termenii principali sunt prezentați în ordine alfabetică, la fel și cei secundari în cadrul grupărilor constituite.

Numărul de termeni definiți este mult mai mare dacă se iau în considerare și expresiile /sintagmele asociate unor categorii cu grad mare de generalitate și prezentate fie în relație cu categoria respectivă (ex: cadastru general) fie în casete explicative (ex: model).

Casetele cu text, asociate anumitor termeni (ex: administrație, centură verde, model, monument, planificare, rețea etc.) urmăresc să completeze sau să explice anumite aspecte cuprinse în definiție, sau să prezinte unele idei, principii importante legate de termenul respectiv (ex: "principiile directe pentru dezvoltare durabilă spațială a teritoriului european").

Ghidul de față nu reprezintă nicidecum un dicționar de termeni de specialitate, ci o simplă culegere de expresii și noțiuni din domeniul planificării și dezvoltării spațiale și regionale, care să ofere un sprijin cercetătorilor, specialiștilor din administrație precum și studenților și cadrelor didactice interesate și implicate în aceste domenii. În plus, ghidul poate fi un "punct" de pornire în elaborarea unui adevărat lexicon de termeni de planificare strategică.

*Arh. G. Pascariu*

**LISTA TERMENILOR CUPRINȘI ÎN GHID**

|                                                                                               |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>ABORDARE ECOSISTEMICĂ .....</b>                                                            | <b>11</b> |
| <b>ACORDURI EUROPENE .....</b>                                                                | <b>11</b> |
| ACORDUL CADRU PHARE .....                                                                     | 11        |
| <b>ACQUIS COMUNITAR .....</b>                                                                 | <b>11</b> |
| <b>ACTORI .....</b>                                                                           | <b>12</b> |
| ACTORI LOCALI / REGIONALI .....                                                               | 12        |
| ACTORI IMPLICAȚI .....                                                                        | 12        |
| ACTORI "PUBLICI" .....                                                                        | 12        |
| ACTORI "PRIVAȚI" .....                                                                        | 12        |
| <b>ADMINISTRAȚIE .....</b>                                                                    | <b>13</b> |
| ADMINISTRAȚIE DE STAT .....                                                                   | 13        |
| ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ CENTRALĂ .....                                                          | 13        |
| ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ .....                                                            | 13        |
| AUTONOMIE LOCALĂ .....                                                                        | 14        |
| <b>AGENȚIE DE DEZVOLTARE REGIONALĂ .....</b>                                                  | <b>14</b> |
| <b>AGLOMERAȚIE URBANĂ .....</b>                                                               | <b>15</b> |
| <b>AMENAJAREA TERITORIULUI (ENGL. SPATIAL PLANNING - FR. AMÉNAGEMENT DU TERRITOIRE) .....</b> | <b>15</b> |
| <b>ANALIZA - DIAGNOSTIC .....</b>                                                             | <b>15</b> |
| <b>ANALIZA TSOP (ÎN ENGL.: SWOT – STRENGTHS, WEAKNESSES, OPPORTUNITIES AND THREATS) .....</b> | <b>16</b> |
| <b>ARIE .....</b>                                                                             | <b>16</b> |
| ARIE METROPOLITANĂ .....                                                                      | 16        |
| ARIE NATURALĂ PROTEJATĂ .....                                                                 | 16        |
| ARIE PERIUBANĂ .....                                                                          | 17        |
| ARIE PRIORITARĂ .....                                                                         | 17        |
| ARIE SPECIALĂ DE CONSERVARE .....                                                             | 17        |
| <b>ATRACTIVITATEA RELATIVĂ A UNEI REGIUNI .....</b>                                           | <b>17</b> |
| <b>AUTORITATE/ AUTORITĂȚI .....</b>                                                           | <b>18</b> |
| <b>BANCĂ DE DATE .....</b>                                                                    | <b>18</b> |
| <b>BANLIEU .....</b>                                                                          | <b>19</b> |
| <b>BILANȚ TERITORIAL .....</b>                                                                | <b>19</b> |
| <b>CADASTRU .....</b>                                                                         | <b>19</b> |
| CADASTRU GENERAL .....                                                                        | 19        |
| CADASTRE DE SPECIALITATE .....                                                                | 19        |
| FOND FUNCİAR .....                                                                            | 20        |
| PLAN CADASTRAL DE ANSAMBLU .....                                                              | 20        |
| PLAN CADASTRAL DE BAZĂ .....                                                                  | 21        |
| PLAN TOPOGRAFIC .....                                                                         | 21        |
| SISTEMUL INFORMAȚIONAL AL CADASTRULUI .....                                                   | 21        |
| <b>CARACTER DIRECTOR .....</b>                                                                | <b>21</b> |
| <b>CENTURA VERDE .....</b>                                                                    | <b>21</b> |
| <b>CENTRALITATE .....</b>                                                                     | <b>22</b> |
| CENTRU POLARIZATOR .....                                                                      | 22        |
| CONCENTRARE DESCENTRALIZATĂ .....                                                             | 22        |
| NUCLEE URBANE .....                                                                           | 23        |

|                                                                                |           |
|--------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| POLARIZARE .....                                                               | 23        |
| POLI /CENTRE DE CREȘTERE /DEZVOLTARE .....                                     | 23        |
| <b>CERTIFICAT DE URBANISM - CU .....</b>                                       | <b>23</b> |
| <b>CIRCULAȚIA TERENURILOR.....</b>                                             | <b>24</b> |
| <b>CLASIFICAREA FUNCȚIONALĂ A ORAȘELOR.....</b>                                | <b>24</b> |
| <b>COLECTIVITATE LOCALĂ .....</b>                                              | <b>24</b> |
| <b>COMUNĂ .....</b>                                                            | <b>25</b> |
| COMUNĂ URBANĂ .....                                                            | 25        |
| SUPRACOMUNALITATE .....                                                        | 25        |
| <b>COMUNITATE LOCALA.....</b>                                                  | <b>25</b> |
| <b>COMPETENȚĂ DE AVIZARE / APROBARE .....</b>                                  | <b>25</b> |
| <b>CONSERVARE .....</b>                                                        | <b>25</b> |
| <b>CONURBAȚIE.....</b>                                                         | <b>26</b> |
| <b>CORIDOR ECOLOGIC.....</b>                                                   | <b>26</b> |
| <b>DECONCENTRARE (EN. DECONCENTRATE) .....</b>                                 | <b>26</b> |
| <b>DESCENTRALIZARE (EN. DECENTRALISATION).....</b>                             | <b>26</b> |
| DESCENTRALIZARE URBANĂ .....                                                   | 27        |
| <b>DEZVOLTARE / PROCES DE DEZVOLTARE.....</b>                                  | <b>27</b> |
| DEZVOLTARE DURABILĂ .....                                                      | 27        |
| DEZVOLTAREA REGIONALĂ.....                                                     | 28        |
| DEZVOLTAREA SOCIO-ECONOMICĂ .....                                              | 28        |
| DEZVOLTARE STRATEGICĂ .....                                                    | 28        |
| DEZVOLTAREA URBANISTICĂ /URBANĂ.....                                           | 29        |
| <b>DIMENSIUNEA TERITORIALĂ A PLANIFICĂRII URBANE .....</b>                     | <b>29</b> |
| <b>DISPARITĂȚI.....</b>                                                        | <b>29</b> |
| <b>DOCUMENTAȚIE DE AMENAJARE A TERITORIULUI (DAT) ȘI DE URBANISM (DU).....</b> | <b>29</b> |
| <b>DOMENIU ȚINTĂ.....</b>                                                      | <b>30</b> |
| <b>ECHILIBRUL ECOLOGIC.....</b>                                                | <b>30</b> |
| <b>ELEMENTE SUPT ALE DEZVOLTĂRII SOCIO-ECONOMICE ȘI SPAȚIALE.....</b>          | <b>30</b> |
| <b>ECONOMETRIE .....</b>                                                       | <b>30</b> |
| <b>ECONOMIE REGIONALĂ.....</b>                                                 | <b>30</b> |
| <b>EUROSTAT.....</b>                                                           | <b>30</b> |
| <b>EXTERNALITATE SPAȚIALĂ .....</b>                                            | <b>31</b> |
| <b>EXURBAȚIE .....</b>                                                         | <b>31</b> |
| <b>EXURBIE.....</b>                                                            | <b>31</b> |
| <b>FOND.....</b>                                                               | <b>31</b> |
| FOND DE COEZIUNE.....                                                          | 31        |
| FOND NAȚIONAL PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ (FNDR).....                          | 32        |
| FOND PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ (FDR) .....                                   | 32        |
| FONDURI PRE-STRUCTURALE .....                                                  | 32        |
| FONDURI STRUCTURALE .....                                                      | 32        |
| <b>FUNCȚIUNI PERIURBANE .....</b>                                              | <b>33</b> |
| <b>FUNCȚIUNI URBANE.....</b>                                                   | <b>33</b> |
| <b>HABITAT .....</b>                                                           | <b>34</b> |
| HABITAT NATURAL PRIORITAR .....                                                | 34        |
| HABITAT NATURAL DE INTERES COMUNITAR.....                                      | 34        |
| <b>IERARHIZARE FUNCȚIONALĂ A LOCALITĂȚILOR URBANE ȘI RURALE.....</b>           | <b>34</b> |
| <b>INDICATOR.....</b>                                                          | <b>35</b> |

|                                                                    |           |
|--------------------------------------------------------------------|-----------|
| INDICATORI DE AMENAJAREA TERITORIULUI .....                        | 35        |
| INDICATOR DE CALITATE .....                                        | 36        |
| INDICATOR DE CALITATEA MEDIULUI .....                              | 36        |
| INDICATOR DE DURABILITATE .....                                    | 36        |
| INDICATOR SOCIAL .....                                             | 36        |
| INDICATORI SPAȚIALI .....                                          | 36        |
| <b>INDICE .....</b>                                                | <b>36</b> |
| <b>INFORMAȚIE.....</b>                                             | <b>36</b> |
| <b>INFRASTRUCTURĂ .....</b>                                        | <b>37</b> |
| INFRASTRUCTURĂ SOCIALĂ.....                                        | 37        |
| INFRASTRUCTURĂ TEHNICĂ.....                                        | 37        |
| <b>INTEGRARE.....</b>                                              | <b>37</b> |
| INTEGRAREA INSTITUȚIONALĂ ÎN DEZVOLTAREA REGIONALĂ.....            | 37        |
| <b>INTERCOMUNALITATE .....</b>                                     | <b>38</b> |
| <b>INVESTIȚII DIRECTE CU IMPACT SEMNIFICATIV ÎN ECONOMIE .....</b> | <b>38</b> |
| <b>JUDEȚ .....</b>                                                 | <b>38</b> |
| <b>LINIE DE COASTĂ .....</b>                                       | <b>38</b> |
| <b>LINIE DE ȚĂRM.....</b>                                          | <b>38</b> |
| <b>LITORAL .....</b>                                               | <b>39</b> |
| <b>LOCALITATE .....</b>                                            | <b>39</b> |
| LOCALITATE RURALĂ (SAT) .....                                      | 39        |
| LOCALITATE URBANĂ.....                                             | 40        |
| <b>MANAGEMENT .....</b>                                            | <b>40</b> |
| MANAGEMENT INTEGRAT.....                                           | 40        |
| MANAGEMENT INTEGRAT DE ECOSISTEM .....                             | 40        |
| MANAGEMENTUL COOPERĂRII INSTITUȚIONALE .....                       | 40        |
| MANAGEMENTUL REGIONAL .....                                        | 41        |
| MANAGEMENTUL URBAN .....                                           | 41        |
| <b>MARKETING .....</b>                                             | <b>41</b> |
| MARKETING REGIONAL .....                                           | 41        |
| MARKETING URBAN SAU FUNDAMENTAREA DECIZIEI.....                    | 41        |
| <b>MĂSURĂ .....</b>                                                | <b>41</b> |
| MĂSURI DE AMENAJAREA TERITORIULUI.....                             | 42        |
| <b>MEDIU .....</b>                                                 | <b>42</b> |
| MEDIU CONSTRUIT / ANTROPIC.....                                    | 42        |
| MEDIU DURABIL .....                                                | 42        |
| MEDIU FIZIC .....                                                  | 42        |
| MEDIU NATURAL .....                                                | 42        |
| PROTECȚIA MEDIULUI.....                                            | 43        |
| PUNCTE DE DISCONTINUITATE ȘI PERTURBARE A MEDIULUI .....           | 43        |
| <b>MEGALOPOLIS.....</b>                                            | <b>43</b> |
| <b>MEMORANDUM FINANCIAR.....</b>                                   | <b>43</b> |
| <b>METODĂ.....</b>                                                 | <b>43</b> |
| METODA ANALIZEI STRUCTURALE INTERPRETATIVE .....                   | 44        |
| METODA ARBORILOR DE STRUCTURĂ .....                                | 44        |
| METODA ARBORILOR DE PERTINENȚĂ .....                               | 44        |
| METODE CHOREMICE DE MODELARE A SISTEMELOR TERITORIALE .....        | 44        |
| METODA DINAMICII SISTEMELOR ÎN MODELAREA PROCESELOR REGIONALE..... | 44        |

|                                                                                                            |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| METODA FOLOSIRII TEHNICILOR CU CARACTER STATISTIC .....                                                    | 44        |
| <b>METROPOLĂ.....</b>                                                                                      | <b>45</b> |
| METROPOLE DE CONTRAPONDERE .....                                                                           | 46        |
| METROPOLIZAREA.....                                                                                        | 46        |
| PROCES DE METROPOLIZARE .....                                                                              | 46        |
| <b>MONUMENT .....</b>                                                                                      | <b>47</b> |
| MONUMENTE ALE NATURII .....                                                                                | 47        |
| MONUMENTE ISTORICE.....                                                                                    | 47        |
| <b>MODEL.....</b>                                                                                          | <b>48</b> |
| MODEL DE ANALIZĂ COMPARATIVĂ .....                                                                         | 48        |
| MODEL DE DEZVOLTARE FIZICO-SPAȚIALĂ URBANĂ .....                                                           | 48        |
| MODEL DE DEZVOLTARE (MODELELE DE PLANIFICARE ȘI MODELELE PREDICTIVE SUNT NUMITE MODELE DE DEZVOLTARE)..... | 48        |
| MODEL DE DEZVOLTARE REGIONALĂ .....                                                                        | 50        |
| MODEL ENERGETIC.....                                                                                       | 50        |
| MODEL ENERGETIC GLOBAL (DE TIP “SUPRAVIEȚUIRE”).....                                                       | 50        |
| MODEL ENERGETIC STRATEGIC .....                                                                            | 50        |
| MODEL FENOMENOLOGIC .....                                                                                  | 50        |
| MODEL GLOBAL .....                                                                                         | 50        |
| MODEL GRAVITAȚIONAL .....                                                                                  | 50        |
| MODEL MATEMATIC .....                                                                                      | 51        |
| MODEL MATERIAL .....                                                                                       | 51        |
| MODEL DE OPTIMIZARE .....                                                                                  | 51        |
| MODEL DE POTENȚIAL (SAU DE <i>ACCESIBILITATE</i> ) .....                                                   | 51        |
| MODEL SPAȚIAL .....                                                                                        | 51        |
| MODEL DE TRANSPORT URBAN.....                                                                              | 51        |
| MODEL UNITAR URBAN .....                                                                                   | 51        |
| <b>MODELARE .....</b>                                                                                      | <b>52</b> |
| MODELAREA SISTEMELOR AMENAJATE URBANE ȘI TERITORIALE .....                                                 | 52        |
| MODELAREA SPAȚIALĂ .....                                                                                   | 52        |
| MODELAREA UNUI SISTEM- DE AMENAJARE URBANĂ ȘI TERITORIALĂ .....                                            | 52        |
| <b>MONITORIZARE .....</b>                                                                                  | <b>53</b> |
| MONITORIZAREA TERITORIULUI.....                                                                            | 53        |
| <b>NUTS (NOMENCLATORUL UNITĂȚILOR TERITORIALE STATISTICE) .....</b>                                        | <b>53</b> |
| <b>OBIECTIV .....</b>                                                                                      | <b>53</b> |
| OBIECTIVE DE AMENAJAREA TERITORIULUI.....                                                                  | 53        |
| OBIECTIV TURISTIC.....                                                                                     | 54        |
| <b>Operațiuni de amenajare .....</b>                                                                       | <b>54</b> |
| <b>Operațiunile urbanistice.....</b>                                                                       | <b>54</b> |
| <b>Operatori de servicii publice de gospodărie comunală.....</b>                                           | <b>54</b> |
| <b>ORAȘ.....</b>                                                                                           | <b>55</b> |
| <b>ORGANIZARE .....</b>                                                                                    | <b>55</b> |
| ORGANIZAREA ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ .....                                                                | 55        |
| ORGANIZAREA TERITORIULUI.....                                                                              | 55        |
| ORGANIZAREA ZONEI PERIURBANE .....                                                                         | 56        |
| <b>PARC.....</b>                                                                                           | <b>56</b> |
| PARC INDUSTRIAL .....                                                                                      | 56        |
| PARC NATURAL .....                                                                                         | 56        |

|                                                                                    |           |
|------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| PARC NAȚIONAL .....                                                                | 56        |
| PARC ȘTIINȚIFIC ȘI TEHNOLOGIC.....                                                 | 57        |
| <b>PARCELARE .....</b>                                                             | <b>57</b> |
| REPARCELAREA.....                                                                  | 58        |
| <b>PARTICIPARE .....</b>                                                           | <b>58</b> |
| <b>PARTENERIAT .....</b>                                                           | <b>59</b> |
| CONVENȚIA DE ÎNFRĂȚIRE ( <i>TWINNING</i> ) .....                                   | 59        |
| DEMERSUL PARTENERIAL.....                                                          | 59        |
| PARTENERI .....                                                                    | 59        |
| PARTENERIAT PUBLIC-PRIVAT .....                                                    | 60        |
| STRUCTURI PARTENERIALE .....                                                       | 60        |
| <b>PATRIMONIU .....</b>                                                            | <b>61</b> |
| BUN AL PATRIMONIULUI NATURAL.....                                                  | 61        |
| PATRIMONIUL CULTURAL NAȚIONAL.....                                                 | 61        |
| PATRIMONIUL NATURAL.....                                                           | 61        |
| <b>PERIURBANIZARE.....</b>                                                         | <b>61</b> |
| <b>PIAȚĂ FUNCİARĂ .....</b>                                                        | <b>62</b> |
| PIAȚĂ FUNCİARĂ URBANĂ .....                                                        | 62        |
| <b>PLAN .....</b>                                                                  | <b>62</b> |
| PLAN DE AMENAJARE COMPLEXĂ A TERITORIULUI (SIN. SISTEMATIZAREA TERITORIULUI) ..... | 63        |
| PLAN DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL (PATN) .....                             | 63        |
| PLAN DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEȚEAN (PATJ).....                              | 63        |
| PLAN DE AMENAJARE A TERITORIULUI ZONAL (PATZ) .....                                | 63        |
| PLAN DE CAPITAL .....                                                              | 63        |
| PLAN DE DEZVOLTARE .....                                                           | 64        |
| PLAN DE DEZVOLTARE REGIONALĂ .....                                                 | 64        |
| PLAN NAȚIONAL DE DEZVOLTARE (PND).....                                             | 64        |
| PLANURI DE SPECIALITATE CU EFECT TERITORIAL.....                                   | 65        |
| <b>PLANIFICARE .....</b>                                                           | <b>65</b> |
| PLANIFICAREA ECONOMICĂ (EN: <i>ECONOMIC PLANNING</i> ) .....                       | 66        |
| PLANIFICAREA FIZICĂ (EN: <i>PHYSICAL PLANNING</i> ) .....                          | 66        |
| PLANIFICAREA INTERCOMUNALĂ .....                                                   | 66        |
| PLANIFICARE ÎN PROCESUL DE ÎNDRUMARE SOCIALĂ .....                                 | 66        |
| PLANIFICAREA PARTICIPATIVĂ .....                                                   | 67        |
| PLANIFICARE REGIONALĂ.....                                                         | 67        |
| PLANIFICAREA SPAȚIALĂ .....                                                        | 67        |
| PLANIFICARE SPAȚIALĂ (STRATEGICĂ).....                                             | 68        |
| PLANIFICAREA STRATEGICĂ .....                                                      | 68        |
| PLANIFICAREA STRATEGICĂ ȘI PLANIFICAREA PE TERMEN LUNG.....                        | 69        |
| <b>POLITICĂ (1) (ENGL: <b>POLITICS</b>) .....</b>                                  | <b>70</b> |
| <b>POLITICĂ (2) (ENGL: <b>POLICY</b>).....</b>                                     | <b>70</b> |
| POLITICĂ DE DEZVOLTARE REGIONALĂ .....                                             | 71        |
| POLITICĂ DE INTEGRARE .....                                                        | 71        |
| POLITICĂ ECONOMICĂ .....                                                           | 71        |
| POLITICĂ INDUSTRIALĂ .....                                                         | 71        |
| POLITICĂ SOCIALĂ.....                                                              | 71        |
| POLITICI DE DEZVOLTARE.....                                                        | 72        |
| POLITICI RELATIVE LA INFORMARE.....                                                | 72        |

|                                                        |           |
|--------------------------------------------------------|-----------|
| POLITICI REGIONALE .....                               | 72        |
| POLITICI URBANE .....                                  | 72        |
| <b>POTENȚIAL ECONOMIC.....</b>                         | <b>72</b> |
| <b>POTENȚIAL TURISTIC .....</b>                        | <b>73</b> |
| <b>PRINCIPIU.....</b>                                  | <b>73</b> |
| PRINCIPII DE AMENAJAREA TERITORIULUI .....             | 73        |
| PRINCIPII DIRECTOARE .....                             | 73        |
| PRINCIPII ALE PLANIFICĂRII.....                        | 73        |
| <b>PROGRAMARE .....</b>                                | <b>74</b> |
| <b>PROGRAME DE DEZVOLTARE.....</b>                     | <b>74</b> |
| <b>PROIECT.....</b>                                    | <b>74</b> |
| PROIECT DE DEZVOLTARE REGIONALĂ .....                  | 74        |
| PROIECT DE DEZVOLTARE SPAȚIALĂ DURABILĂ .....          | 74        |
| PROIECT PUBLIC – PRIVAT .....                          | 75        |
| <b>PROTECȚIA MEDIULUI .....</b>                        | <b>75</b> |
| <b>RANG .....</b>                                      | <b>75</b> |
| <b>REGIUNE .....</b>                                   | <b>75</b> |
| REGIONAL .....                                         | 76        |
| REGIONALIZARE.....                                     | 76        |
| REGIUNE ADMINISTRATIVĂ .....                           | 76        |
| REGIUNE DE DEZVOLTARE.....                             | 76        |
| REGIUNI DEFAVORIZATE .....                             | 77        |
| REGIUNE FRONTALIERĂ.....                               | 77        |
| REGIUNE FUNCȚIONALĂ .....                              | 78        |
| REGIUNEA IDEALĂ (EN: <i>IDEAL REGION</i> ) .....       | 78        |
| REGIUNE METROPOLITANĂ.....                             | 78        |
| REGIUNE PRIORITARĂ DE DEZVOLTARE.....                  | 79        |
| REGIUNE STATISTICĂ.....                                | 79        |
| REGIUNI URBANE.....                                    | 79        |
| REGIUNE URBANIZATĂ .....                               | 79        |
| <b>RELAȚII URBAN - RURAL .....</b>                     | <b>79</b> |
| <b>RESURSĂ .....</b>                                   | <b>80</b> |
| RESURSE MATERIALE .....                                | 80        |
| <b>REȚEA .....</b>                                     | <b>80</b> |
| REȚEA DE LOCALITĂȚI.....                               | 81        |
| REȚEA DE ORAȘE .....                                   | 81        |
| REȚEAUA ECOLOGICĂ A ARIILOR PROTEJATE.....             | 81        |
| REȚEAUA ECOLOGICĂ EMERALD .....                        | 82        |
| REȚEAUA ECOLOGICĂ NATURA 2000.....                     | 82        |
| REȚEAUA NAȚIONALĂ DE ARII NATURALE PROTEJATE.....      | 82        |
| REȚEA TRANSEUROPEANĂ.....                              | 82        |
| <b>REZERVAȚIE A BIOSFEREI.....</b>                     | <b>82</b> |
| <b>REZERVAȚII NATURALE .....</b>                       | <b>83</b> |
| <b>REZERVAȚII ȘTIINȚIFICE .....</b>                    | <b>83</b> |
| <b>RISC .....</b>                                      | <b>83</b> |
| RISURI ANTROPICE (MAJORE, CATASTROFE TEHNOLOGICE)..... | 83        |
| RISURI NATURALE (FIZICE).....                          | 84        |
| <b>SERVICII DE INTERES REGIONAL .....</b>              | <b>84</b> |

|                                                           |           |
|-----------------------------------------------------------|-----------|
| <b>SERVICII PUBLICE DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ .....</b>      | <b>85</b> |
| <b>SERVITUTE DE UTILITATE PUBLICĂ .....</b>               | <b>85</b> |
| <b>SISTEM.....</b>                                        | <b>85</b> |
| SISTEM DE RELAȚII .....                                   | 85        |
| SISTEM DE INDICATORI .....                                | 86        |
| SISTEME PUBLICE DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ .....              | 86        |
| SISTEM INFORMATIC GEOGRAFIC (GIS) .....                   | 86        |
| SISTEM INFORMAȚIONAL .....                                | 86        |
| SISTEMUL ENERGETIC NAȚIONAL (SEN) .....                   | 87        |
| SISTEM URBAN .....                                        | 87        |
| <b>SIMULARE .....</b>                                     | <b>87</b> |
| <b>SIT .....</b>                                          | <b>88</b> |
| SIT DE CONSERVARE .....                                   | 88        |
| SITURI NATURALE ALE PATRIMONIULUI NATURAL UNIVERSAL ..... | 88        |
| <b>SPAȚII AGLOMERATE .....</b>                            | <b>89</b> |
| <b>STRATEGIE.....</b>                                     | <b>89</b> |
| CONCEPTUL STRATEGIC.....                                  | 89        |
| PLAN DE ACȚIUNE.....                                      | 89        |
| PLAN STRATEGIC .....                                      | 89        |
| STRATEGIE DE DEZVOLTARE .....                             | 89        |
| STRATEGIE REGIONALĂ DE DEZVOLTARE .....                   | 90        |
| STRATEGIE SECTORIALĂ DE DEZVOLTARE .....                  | 90        |
| <b>STRUCTURĂ.....</b>                                     | <b>90</b> |
| STRUCTURA ORGANIZAȚIONALĂ .....                           | 90        |
| STRUCTURA SPAȚIALĂ A TERITORIULUI.....                    | 90        |
| STRUCTURA URBANĂ .....                                    | 91        |
| STRUCTURI INSTITUȚIONALE .....                            | 91        |
| STRUCTURI TERITORIALE .....                               | 91        |
| <b>SUBURBANIZARE .....</b>                                | <b>91</b> |
| <b>SUBURBIE .....</b>                                     | <b>91</b> |
| <b>TERITORIU .....</b>                                    | <b>91</b> |
| TERITORIU ADMINISTRATIV.....                              | 92        |
| TERITORIUL EXTRAVILAN.....                                | 92        |
| TERITORIUL INTRAVILAN .....                               | 92        |
| TERITORIU PERIURBAN .....                                 | 93        |
| TERITORIU PLANIFICAT .....                                | 93        |
| <b>TRANSPORT .....</b>                                    | <b>94</b> |
| <b>TRANSPORTURI.....</b>                                  | <b>94</b> |
| TRANSPORT INTERMODAL .....                                | 94        |
| <b>UNITĂȚI ADMINISTRATIV-TERITORIALE .....</b>            | <b>94</b> |
| <b>UNITĂȚI TERITORIALE SPECIFICE.....</b>                 | <b>94</b> |
| <b>URBANISM .....</b>                                     | <b>95</b> |
| GRAD DE URBANIZARE .....                                  | 95        |
| URBANIZARE .....                                          | 95        |
| <b>UTILIZARE DURABILĂ .....</b>                           | <b>96</b> |
| <b>VALORIFICAREA POTENȚIALULUI ENDOGEN .....</b>          | <b>96</b> |
| <b>ZONARE.....</b>                                        | <b>96</b> |
| <b>ZONĂ .....</b>                                         | <b>96</b> |

|                                                                                      |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| ZONĂ DE CONVERSIE INDUSTRIALĂ .....                                                  | 96         |
| ZONĂ DE DEZVOLTARE .....                                                             | 97         |
| ZONĂ DEFAVORIZATĂ .....                                                              | 97         |
| ZONĂ DE IMPACT .....                                                                 | 98         |
| ZONĂ DE INFLUENȚĂ .....                                                              | 98         |
| ZONĂ DE PROTECȚIE A MONUMENTELOR ISTORICE .....                                      | 98         |
| ZONE DINAMIZATOARE .....                                                             | 98         |
| ZONĂ FUNCȚIONALĂ .....                                                               | 99         |
| ZONE INDUSTRIALE .....                                                               | 99         |
| ZONE LOGISTICE .....                                                                 | 99         |
| ZONĂ METROPOLITANĂ .....                                                             | 99         |
| ZONA PERIURBANĂ .....                                                                | 100        |
| ZONĂ PROTEJATĂ .....                                                                 | 100        |
| ZONĂ RURALĂ .....                                                                    | 101        |
| ZONĂ SUBURBANĂ .....                                                                 | 101        |
| ZONA URBANĂ .....                                                                    | 101        |
| ZONĂ TURISTICĂ .....                                                                 | 101        |
| ZONĂ CU POTENȚIAL TURISTIC COMPLEX ȘI DE MARE VALOARE .....                          | 101        |
| ZONĂ CU POTENȚIAL TURISTIC RIDICAT .....                                             | 102        |
| ZONA ALBASTRĂ .....                                                                  | 102        |
| ZONA ROȘIE .....                                                                     | 102        |
| ZONA VERDE .....                                                                     | 102        |
| ZONE DE RISC NATURAL .....                                                           | 102        |
| ZONE FRAGILE ECOLOGIC .....                                                          | 102        |
| ZONE SENSIBILE DIN PUNCT DE VEDERE ECOLOGIC (Z.S.E.) .....                           | 103        |
| ZONĂ TAMPON .....                                                                    | 103        |
| ZONE UMEDE DE IMPORTANȚĂ INTERNAȚIONALĂ .....                                        | 103        |
| <b>ZONE PURTĂTOARE DE DEZVOLTARE .....</b>                                           | <b>103</b> |
| CLUSTER (ENGL.) - CONCENTRĂRI TERITORIALE DE PROFILE PRODUCTIVE INTERCONECTATE ..... | 104        |
| PARCURI DE ACTIVITĂȚI .....                                                          | 105        |
| PARC ARTIZANAL /MANUFACTURIER .....                                                  | 106        |
| PARC DE DISTRIBUȚIE, COMERȚ, SERVICII .....                                          | 106        |
| PARC DE RECREERE /CULTURĂ /TURISM .....                                              | 106        |
| PARC DE SERVICII / AFACERI .....                                                     | 106        |
| PARC INDUSTRIAL .....                                                                | 106        |
| PARC ȘTIINȚIFIC /TEHNOLOGIC /DE CERCETARE .....                                      | 107        |
| PLATFORME LOGISTICE .....                                                            | 107        |
| POLI DE TRANSFER .....                                                               | 108        |
| POLI URBANI PRINCIPALI .....                                                         | 108        |
| TEHNOPOLI .....                                                                      | 109        |
| TEHNOPOL MULTIPOLAR .....                                                            | 109        |
| <b>BIBLIOGRAFIE .....</b>                                                            | <b>110</b> |
| LEGISLAȚIE .....                                                                     | 110        |
| DICȚIONARE .....                                                                     | 111        |
| LUCRĂRI DE AUTOR .....                                                               | 111        |
| DOCUMENTE .....                                                                      | 113        |
| STUDII ȘI CERCETĂRI .....                                                            | 113        |

**ABORDARE ECOSISTEMICĂ**

**Strategie** pentru managementul integrat al resurselor pământului, apelor și vieții, care prognozează **conservarea** și utilizarea durabilă într-o manieră echitabilă. Ea se bazează pe aplicarea metodologiei științifice adecvate asupra **nivelurilor de organizare biologică**, care cuprind în esență structura, procesele, funcțiile și interacțiunile dintre organisme și mediul lor. Ea recunoaște că oamenii cu diversitatea lor culturală reprezintă o componentă importantă a multor ecosisteme.

(Urbanproiect - Ghid privind protecția și revitalizarea zonelor fragile ecologic GT-034-01, 2001)

**ACORDURI EUROPENE**

Nume dat **acordurilor** de asociere încheiate cu țările Europei centrale și estice începând din 1991. **Obiectivul** lor este de a susține participarea acestor state în fază de tranziție la procesul de integrare europeană, în plan politic, economic și comercial. Primele acorduri europene au fost încheiate din decembrie 1991 cu Polonia, Ungaria și Cehoslovacia. Acordurile cu Polonia și Ungaria au intrat în vigoare pe 1 februarie 1992. Acordul de asociere al României la Uniunea Europeană (Acordul European), semnat la 1 februarie 1993 și intrat în vigoare la 1 februarie 1995, statuează cadrul juridic și instituțional al raporturilor româno-comunitare, având ca obiectiv fundamental pregătirea integrării României în Uniunea Europeană.

(Programul Phare 9708 /Aster S cons arl, Note informative pentru Consiliile de Dezvoltare Regională, 1997)

**Acordul Cadru Phare**

Regulile și condițiile generale ce guvernează cooperarea Comisiei Europene și țara partener Phare în cauză, semnate de Comisie și țara respectivă și reprezentând baza legală pentru toate operațiunile Phare în această țară. (Ghidul Phare menționează de asemenea acordurile cadru de Construcție Instituțională, acorduri semnate cu statele membre în scopul de a face posibilă expertiza propriilor funcționari în țările Central și Est Europene. Cu România, acordul a fost semnat în 1991).

(Programul Phare 9708 /Aster S cons arl, Note informative pentru Consiliile de Dezvoltare Regională, 1997)

**ACQUIS COMUNITAR**

Ansamblul drepturilor și obligațiilor *sistemului* Comunității Europene și ale cadrului său instituțional. El include:

- conținutul, principiile și *obiectivele* politice ale tratatelor fundamentale (Tratatul de la Paris, Roma, Actul Unic European, Maastricht);
- legislația adoptată în aplicarea acestor tratate, cât și jurisprudența Curții de Justiție a Comunităților Europene;
- declarațiile și rezoluțiile adoptate în cadrul comunitar;

- *acordurile* internaționale încheiate între Uniunea Europeană și statele terțe și acordurile încheiate de statele membre între ele și relative la activitățile comunității.

Conform doctrinei în vigoare la Comisia Europeană și în toate statele membre actuale, *principiul* acceptării *acquis-ului* comunitar trebuie să fie menținut la fiecare lărgire a Uniunii Europene.

(Degryse, C., - Dictionnaire de l'Union Européenne, 1995)

## ACTORI

### Actori locali / regionali

Persoane fizice și juridice (populație, întreprinderi, autorități) participanți în cadrul procesului de dezvoltare, la nivel local / regional.

(Materiale documentare Urbanproiect)

### Actori implicați

Autorități publice la nivel local sau regional, organizații nonguvernamentale și persoane fizice sau juridice cu rol în coordonarea sau desfășurarea activităților în domeniu.

(Urbanproiect – programul EDEN – Balancing economic development and environmental planning for tourism in rural Europe, 2001)

### Actori “publici”

Aleșii locali care dispun de puterea de a determina obiectivele, de a fixa cadrul juridic și de a opera alegeri de oportunități. Puterea se extinde și asupra facultății de a crea instrumente de amenajare, de a folosi o parte din bugetul comunal pentru amenajare urbană, de a contracta sau garanta împrumuturi, de a participa cu Statul, Departamentul sau Regiunea la contracte de finanțare, de a solicita și beneficia de subvenții.

### Actori “privati”

Actorii “privati”- juridici se compun din:

- Personal financiar reprezentând bănci (private sau publice), eventual grupați într-un pol bancar;
- Investitori instituționali – societăți de asigurări;
- Întreprinderi care investesc pentru a-și crea în acest fel o piață;
- Societăți de amenajare private;
- Camere de comerț și industrie;
- Promotori și constructori.
- Competențele fiecăruia sunt împărțite și se completează pentru reușita proiectului urban.

(Ministerul Echipării, Transportului și turismului din Franța /Parteneriate - sinteza, Studiu de caz – Operațiunea Atlanpole Nantes – Articol, 1993)

**ADMINISTRAȚIE**

Activitate de gospodărire a unui patrimoniu, a unei instituții, întreprinderi, organizații.

(Mic lexicon ilustrat al noțiunilor de sistematizare – Ed. Tehnică, București 1983)

Acțiunea de a administra. Organele prin care se desfășoară acțiunea de a administra.

(*Dicționarul explicativ al limbii române* – Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1987)

**Administrație de stat**

Totalitate a organelor de stat care îndeplinesc activitatea executiv-administrativă.

- Funcțiunea cea mai importantă a STAT-ului rezultă din organizarea teritoriului, organizarea sistemului de putere în teritoriu și are la bază legea fundamentală, privind organizarea administrativ-teritorială a României, Legea nr. 2 /1968 modificată cu Legea nr. 35 /1996.
- Puterea statului se împarte în putere legislativă, judecătorească și executivă.

(Materiale documentare Urbanproiect)

**Administrația publică centrală**

Unitățile instituționale rezidente:

- GUVERN, care stabilește în raport cu conținutul Programului de Guvernare, Strategia Națională de Dezvoltare, programele prioritare, liniile directoare și politicile sectoriale.
- MLPTL /(în prezent MTCT), care coordonează activitățile de amenajarea teritoriului și urbanism, precum și cele conexe acestora (inclusiv formularea strategiilor și politicilor de lucru).

(Materiale documentare Urbanproiect)

**Administrația publică locală**

Autorități ale administrației publice locale sunt:

- Consiliile locale, Consiliile județene și Consiliul General al Municipiului București, ca autorități deliberative, și primarii, președinții consiliilor județene și primarul general al municipiului București, ca autorități executive.

(Legea Administrației Publice Locale, nr. 215 /2001 și Legea privind finanțele publice locale, nr. 189 /1998)

- În unitățile administrativ teritoriale, APL se organizează și funcționează în temeiul principiilor autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilității autorităților administrației publice locale, legalității și al consultării cetățenilor în rezolvarea problemelor locale de interes deosebit.

(*Legea Administrației Publice Locale*, nr. 215/2001)

- Administrația publică din unitățile administrativ- teritoriale se întemeiază pe principiile descentralizării, autonomiei locale și deconcentrării serviciilor publice.

(Constituția României, art. 119, pct. 1)

**Conform legii 215 /2001**

Administrația Publică Locală în România este organizată pe baza a cinci principii:

1. Principiul autonomiei locale
  - se referă la faptul că, aceasta are drept să decidă în mod direct asupra căilor de rezolvare a problemelor care privesc exclusiv comunitatea locală (fără să depășească limitele legii);
2. Principiul descentralizării serviciilor publice
  - constă în faptul că, cel care are inițiativă și hotărăște, în condițiile legii, în toate problemele de interes local, cu excepția celor care sunt date prin lege în competența altor autorități publice locale sau centrale, este Consiliul local;
  - pleacă de la premisa că serviciile publice ar trebui să fie definite, organizate, furnizate și evaluate ca preț cât mai aproape de nivelul cetățeanului, respectiv mai aproape de nivelul comunității locale căreia i se adresează;

Descentralizare administrativă constă în transferul de competențe de la nivel central, la nivel local.

- puterea legislativă nu se poate descentraliza;
  - puterea judecătorească nu poate fi descentralizată pentru că aplicarea legilor trebuie să fie unitară;
  - puterea executivă este singura care se poate să fie descentralizată.
3. Principiul eligibilității autorităților administrației publice locale (dreptul de a fi ales)
    - constă în faptul că primarii, consiliile locale și Consiliul Județean se aleg în condițiile prevăzute de Legea nr. 215/2001 privind alegerile locale [art.1,(1)].
    - aleșii locali sunt primarul, consilierii locali și consilierii județeni [art.23];
    - consiliile locale sunt compuse din consilieri aleși prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, în condițiile stabilite de lege privind alegerile locale.
  4. Principiul participării cetățeanului la luarea deciziilor care vizează comunitatea;
  5. Principiul legalității: Consiliile locale și primarii funcționează ca autorități ale administrației publice locale și rezolvă treburile publice din *comune* și *orașe*, în condițiile legii.

**Autonomie locală**

Constituie unul dintre cele 5 principii conform cărora este organizată și funcționează administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale și reprezintă dreptul și capacitatea efectivă a autorităților administrației locale de a rezolva și de a gestiona, în nume propriu și sub responsabilitatea lor, o parte importantă a treburilor publice în interesul colectivităților locale pe care le reprezintă. Autonomia locală este numai administrativă și financiară, fiind exercitată pe baza și în limitele prevăzute de lege.

(Legea Administrației Publice Locale, nr. 215/2001).

**AGENȚIE DE DEZVOLTARE REGIONALĂ**

(1) Structură operațională, care identifică probleme sectoriale sau globale de dezvoltare, selectează o gamă de oportunități sau metodologii pentru soluționarea problemelor respective și promovează proiecte ce pot maximiza soluționarea problemelor

(2) Orice organizație îndeplinind o misiune în interesul comun sau general al unui teritoriu

(EURADA, 1998)

În România, organism neguvernamental, non-profit, de utilitate publică, cu personalitate juridică, care funcționează în domeniul dezvoltării regionale

(Legea 315 /2004 privind dezvoltarea regională în România)

## AGLOMERAȚIE URBANĂ

Se constituie ca o acumulare continuă de oameni și mijloace de producție în **teritoriul** înconjurător unui **oraș**, înglobând localitățile învecinate, astfel încât în condițiile unei dezvoltări coordonate, teritoriul ocupat își sporește odată cu gradul de industrializare și gradul de ocupare și dotare.

(Sandu, A., *Teoria structurilor urbane*, curs).

Concentrare urbană formată din **orașul** propriu-zis și o parte din localitățile apropiate lui, cu care acesta întreține relații intense de natură economică și de asigurare cu forță de muncă (...) *Aglomerația* presupune o dependență mai accentuată a unor **orașe** de unul principal.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

O formă complexă de așezare umană rezultată din extinderea procesului de **urbanizare** și în care un **oraș** se dezvoltă în corelare cu **comunele** înconjurătoare, în **sistem instituțional**, conform unui unic plan (cu caracter) director și unic regulament de urbanism. Localitățile își păstrează identitatea rezultând structuri intercomunale pentru principalele probleme de servicii urbane.

(Materiale documentare Urbanproiect)

## AMENAJAREA TERITORIULUI (*engl. spatial planning - fr. aménagement du territoire*)

*Amenajarea teritoriului* este o activitate *globală, funcțională, prospectivă, democratică* care are ca scop de bază armonizarea la nivelul întregului **teritoriu** a politicilor economice, sociale, ecologice și culturale, stabilite la nivel național și local pentru asigurarea echilibrului în dezvoltarea diferitelor zone ale țării, urmărindu-se creșterea coeziunii și eficienței relațiilor economice și sociale dintre acestea și care se exercită pe întregul **teritoriu** al României, pe baza **principiului** ierarhizării, coeziunii și integrării spațiale, la nivel național, regional și județean.

(Legea nr. 350 /2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul)

Expresia spațială a politicilor economice, sociale, culturale și ecologice ale oricărei societăți, care are drept scop o dezvoltare echilibrată a regiunilor și **organizarea** fizică a spațiului conform unei concepții directe, pentru a oferi omului un cadru și o calitate a vieții care să-i asigure desăvârșirea personalității sale, într-un mod și la o scară umană.

(*Carta Europeană a Amenajării Teritoriului*, adoptată în 1983 la Torremolinos – Spania)

Ansamblul acțiunilor de pregătire a unui **teritoriu** prin executarea unor lucrări de echipare, asanare, nivelare, plantare sau defrișare, etc. pentru a-l face corespunzător unor destinații și funcțiuni stabilite prin studiile de sistematizare a teritoriului respectiv.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

## ANALIZA - DIAGNOSTIC

**A analiza** – a face o analiză, a studia, a descompune un tot în părțile sale componente.

**A diagnostica** – a identifica o boală prin simptomele sale.

**Prospectivă** (fr. prospective) – știință având ca obiect de studiu cauzele tehnice, științifice, economice și sociale care accelerează evoluția unui fenomen, prevederea situațiilor care pot decurge și influența lor conjugată.

(*Dictionnaire Encyclopedique* – Petit Larousse Illustre, Ed. Librairie Larousse, 1974)

**Analiză – diagnostic:** *metodă* prin care se studiază un **teritoriu** pe domeniile componente, identificând principalele probleme și elemente de favorabilitate (puncte tari și puncte slabe) care afectează desfășurarea fenomenelor și proceselor ce au loc în acel teritoriu.

**Diagnostic prospectivă :** *metodă* de studiu care utilizează știința “prospectivă”.

(Materiale documentare Urban-proiect)

#### **ANALIZA TSOP (în engl.: *SWOT – strengths, weaknesses, opportunities and threats*)**

*TSOP* - puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări; tehnică utilizată pentru analiza și evaluarea punctelor tari și slabe dintr-o **regiune** și a oportunităților și amenințărilor din exteriorul regiunii respective; evaluarea trebuie să evidențieze competitivitatea regiunii și dacă strategia sa de dezvoltare poate crește performanța economică a regiunii respective pe termen lung.

(Impactul politicii de coeziune socială asupra dezvoltării economico-sociale la nivel regional în România – coord. G. Pascariu, consult, IER - 2002)

#### **ARIE**

##### **Arie metropolitană**

- Termen american care desemnează o așezare urbană de dimensiuni mari sau formată prin expansiunea arealului urban. Conceptului i-a fost oferită o definiție operațională, pentru prima dată, de către biroul de recensăminte al SUA în 1910, sub denumirea de district metropolitan. În 1950 denumirea uzuală devine arie metropolitană standard, care semnifică aria urbană funcțională. În 1960 conceptul capătă numele de arie statistică metropolitană standard.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

##### **Arie naturală protejată**

- Zonă terestră, acvatică și/sau subterană, cu perimetru legal stabilit și având un regim special de ocrotire și conservare, în care există specii de plante și animale sălbatice, elemente și formațiuni biogeografice, peisagistice, geologice, paleontologice, speologice sau de altă natură, cu valoare ecologică, științifică sau culturală deosebită.

(OUG nr. 236 /2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

**Arie periurbană**

- Suprafața din jurul municipiilor și orașelor, delimitată prin studii de specialitate în cadrul căreia se creează relații de interdependență în domeniul economic, al infrastructurii, deplasărilor pentru muncă, asigurărilor cu spații verzi și de agrement, asigurărilor cu produse agroalimentare, etc.

(Legea 350 /2001 privind Amenajarea Teritoriului și Urbanismului, Anexa 2)

**Arie prioritară**

- Sub-regiune sau grupare de localități delimitată în cadrul regiunilor de dezvoltare pentru a permite structurarea unor programe specifice de dezvoltare în domeniile industrie, agricultură, șomaj, mediul înconjurător, etc.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

**Arie specială de conservare**

- Sit protejat pentru conservarea habitatelor naturale de interes comunitar și/sau a populațiilor speciilor de interes comunitar, altele decât păsările sălbatice, în conformitate cu reglementările comunitare.
- Arie naturală al cărei scop este de a conserva, de a menține și acolo unde este cazul de a reduce într-o stare de conservare favorabilă habitatele naturale și /sau populațiile speciilor pentru care situl este desemnat.

(OUG nr. 236/2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

|                                               |
|-----------------------------------------------|
| <b>ATRACTIVITATEA RELATIVĂ A UNEI REGIUNI</b> |
|-----------------------------------------------|

Ca localizare pentru *întreprinderi*, depinde în primul rând de accesul acestora la *factorii de localizare ai regiunii* care pot fi identificați pe baza unei oferte de elemente ce sunt necesare procesului de producție (materii prime sau produse intermediare, forța de muncă, servicii, clienți și facilități de transport).

- Calitatea locului reprezentată de caracteristicile specifice (terenuri/clădiri disponibile, prețul acestora, nivelul de impozitare, reglementări, calitatea infrastructurii, a mediului și a serviciilor);
- Oferta de "input" din regiune sau de la distanțe considerate optime din punctul de vedere al costurilor (materii prime, bunuri, servicii intermediare, informații, contacte personale, servicii de management sau cercetare științifică);
- Piața forței de muncă reprezentată de forța de muncă disponibilă, pe diferite calificări, de preț, de existența programelor de calificare sau de reconversie profesională;
- Piața de desfacere reprezentată de consumatorii produsului final sau alte întreprinderi ce folosesc produsul intermediar

Ca reședință, pentru *populație*, este atractivitatea sa comparată cu cea a altor potențiale localizări, depinzând de calitatea și cantitatea ofertei de factori de localizare pentru populație (calitatea locuirii și a mediului înconjurător; disponibilitatea și diversitatea locurilor de muncă; oferta de servicii precum: educație, sănătate, comerț, cultură, activități de recreare, siguranță, religie, etc.).

(IHS – Integrare instituțională pentru dezvoltare regională, Decembrie 2001)

## AUTORITATE/ AUTORITĂȚI

Putere, drept de a da dispoziții cu caracter obligatoriu, de a impune cuiva ascultare.

Organ al puterii de stat competent să emită dispoziții cu caracter obligatoriu; reprezentant al acestei puteri.

(*Dicționarul explicativ al limbii române* – Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1987)

- Autoritatea de management este organismul public la nivel național care asigură gestionarea asistenței financiare din fondurile structurale. Se constituie o autoritate de management pentru Cadrul de sprijin comunitar și câte o autoritate de management pentru fiecare program operațional.
- Autoritatea de implementare este organismul public sau privat căruia autoritatea de management/autoritatea de plată îi delegă responsabilități sau care acționează în nume propriu în relația cu beneficiarii finali
- Autoritatea de plată reprezintă organismul la nivel național desemnat de statul român în calitate de stat membru, având rolul elaborării și înaintării cererilor de plată și primirii de la Comisia Europeană a sumelor provenind din fiecare fond structural.

(HG 1555 /2002 privind desemnarea instituțiilor și organismelor responsabile cu coordonarea, implementarea și gestionarea asistenței financiare comunitare prin instrumentele structurale, art. 2)

## BANCĂ DE DATE

Culegere de informații specifice unui domeniu de activitate, organizată pe baze științifice, care permite stocarea, actualizarea permanentă și livrarea operativă a datelor necesare soluționării lucrărilor de specialitate.

(Mic lexicon ilustrat al noțiunilor de sistematizare – Ed. Tehnică, București 1983)

Colecție organizată de informații referitoare la un anumit domeniu al activității social-economice. Băncile de date sunt formate dintr-o bază de date și un **sistem** de gestiune.

(Zamfir, C., Vlăsceanu. R., - *Dicționar de sociologie*, 1993)

**BANLIEU**

Desemnează un ansamblu de localități situate la periferia unui **oraș** mare, de care, fiind autonome administrativ, sunt legate prin legături strânse. Un banlieu poate fi constituit din așezări mici cu locuințe unifamiliale (în majoritate realizate prin parcelări) sau din **orașe** dormitor legate de **orașu / orașele** centru prin continuitatea spațiului construit.

(Urbanproiect – Modalități de abordare integrată a dezvoltării durabile a localităților urbane și rurale - Pr. A.4 –faza 4.1, 2002)

**BILANȚ TERITORIAL**

Evaluarea cantitativă prin care se însumează valorile absolute și procentuale ale suprafețelor de **teren** cu diverse destinații aferente unui **teritoriu** prestabilit.

(Urbanproiect - Ghid privind elaborarea și aprobarea regulamentelor locale de urbanism GM – 007 – 2000, 2001)

**CADASTRU**

Ansamblul lucrărilor tehnice pentru identificarea, delimitarea, măsurarea și reprezentarea grafică a suprafețelor funciare.

(Mic lexicon ilustrat al noțiunilor de sistematizare – Ed. Tehnică, București 1983)

**Cadastru general**

**Cadastrul general** este sistemul unitar și obligatoriu de evidență tehnică, economică și juridică prin care se realizează identificarea, înregistrarea, reprezentarea pe hărți și planuri cadastrale a tuturor terenurilor, precum și a celorlalte bunuri imobile de pe întreg teritoriul țării, indiferent de destinația lor și de proprietar. Entitățile de bază ale acestui sistem sunt parcela, construcția și proprietarul. Prin imobil, în sensul prezentei legi, se înțelege parcela de teren, cu sau fără construcții.

(Legea cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7 /1996)

(HG nr. 534 /2001, privind aprobarea Normelor tehnice pentru introducerea cadastrului general)

**Cadastre de specialitate**

**Subsisteme de evidență și inventariere sistematică** din punct de vedere tehnic și economic a bunurilor imobile, specifice unor domenii de activitate, cu scopul administrării lor raționale.

Dintre acestea se disting:

- cadastrul agricol – evidența și inventarierea sistematică a terenurilor agricole pe categorii și subcategorii de folosință, specificând natura solului, panta, preabilitatea la anumite culturi, clasa de calitate, venitul net etc.;

- cadastrul forestier - evidența și inventarierea sistematică a fondului forestier național și a amenajamentelor silvice, specificând suprafața, esența lemnoasă, vârsta, consistența masei lemnoase etc., precum și informații referitoare la sol, relief și climă;
- cadastrul căilor ferate - evidența și inventarierea terenurilor, construcțiilor, instalațiilor și stării rețelei feroviare;
- cadastrul drumurilor - evidența și inventarierea terenurilor, construcțiilor, instalațiilor și stării rețelei de drumuri;
- cadastrul porturilor - evidența și inventarierea terenurilor, construcțiilor, instalațiilor, căilor de transport, rețelelor subterane și supraterane, platformelor tehnologice etc., care deserveșc unitățile portuare;
- cadastrul aeroporturilor - evidența și inventarierea sistematică a terenurilor, construcțiilor, instalațiilor, căilor de transport, rețelelor subterane și supraterane etc., care deserveșc aeroporturile;
- cadastrul apelor - evidența și inventarierea apelor, a terenurilor acoperite de ape și stuf, precum și a instalațiilor care le deserveșc, organizate pe bazine hidrografice, specificând suprafața, calitatea, folosința, instalațiile de transport și exploatare, de protecție și ameliorare a calității, precum și condițiile de relief și climă;
- cadastrul fondului imobiliar - evidența și inventarierea corpurilor de proprietate din localități, specificând pentru construcții folosința, materiale de construcție, structura, regimul de înălțime, fundația, suprafața, dotările, starea;
- cadastrul rețelelor edilitare (apă, canalizare, termoficare, gaz, electrice, telefonice) - evidența și inventarierea rețelelor edilitare și a instalațiilor care le deserveșc, specificând amplasamentele, traseele, dimensiunile, materialele de construcții, parametrii tehnici, starea.

(HG nr. 534 /2001)

### **Entități de bază ale sistemului de evidență a cadastrului general**

- Parcela, construcția și proprietarul.

(HG nr. 534 /2001)

### **Fond funciar**

- Totalitatea terenurilor de orice fel, indiferent de destinație, de titlurile pe baza cărora sunt deținute sau de domeniul public ori privat din care fac parte (fondul funciar al unui județ, al României etc.).

(HG nr. 534 /2001)

### **Plan cadastral de ansamblu**

- Produs derivat obținut prin generalizarea conținutului planului cadastral de bază. Se întocmește, de regulă, pentru o unitate administrativ-teritorială și conține reprezentarea hotarului, a limitelor intravilanelor și denumirile acestora, principalele detalii liniare, elemente de toponimie, denumirile unităților administrativ-teritoriale vecine.

(HG nr. 534 /2001)

**Plan cadastral de bază**

- Plan tematic întocmit pentru nevoile cadastrului general, pe care sunt redată detaliat poziția și numerele cadastrale ale corpurilor de proprietate și parcelelor, categoriile de folosință a terenurilor și construcțiile permanente.

(HG nr. 534 /2001)

**Plan topografic**

- Reprezentare convențională, în plan, analogică sau digitală, a unei suprafețe de teren, într-o proiecție cartografică și într-un sistem de referință. În România planul topografic se întocmește în Sistemul de proiecție Stereografic 1970 și în Sistemul de referință Marea Neagră 1975.

(HG nr. 534 /2001)

**Registru cadastral**

- Documentul principal al cadastrului general, prin care se sistematizează datele cadastrale pentru evidențierea distinctă în cadrul unității administrativ-teritoriale a situației corpurilor de proprietate și proprietarilor, precum și a situațiilor centralizatoare pe destinații ale terenurilor, grupelor de proprietari, intravilan – extravilan etc.

(HG nr. 534 /2001)

**Sistemul informațional al cadastrului**

- Organizarea de baze de date grafice și alfanumerice de evidență tehnică, economică și juridică referitoare la corpurile de proprietate și la proprietarii acestora.

(HG nr. 534 /2001)

**CARACTER DIRECTOR**

Însușirea unei documentații aprobate, de a stabili cadrul general de amenajare a **teritoriului** și de **dezvoltare** urbanistică a localităților, prin coordonarea acțiunilor specifice. Caracterul director este specific documentațiilor de amenajare a teritoriului și urbanism.

(Legea nr.350/2001 privind Amenajarea Teritoriului și Urbanismul)

**CENTURA VERDE**

**Zonă** delimitată în jurul Capitalei României și al municipiilor de **rangul I**, în vederea protejării elementelor cadrului natural, a prevenirii extinderii necontrolate a acestor municipii și a asigurării spațiilor suplimentare de agrement și recreare.

(Legea nr. 351/2001 privind aprobarea PATN – Secțiunea a IV a – Rețeaua de localități)

Spațiu plantat, având funcțiuni de protecție, realizat în jurul **orașelor** sau al unor obiective care trebuie să beneficieze de condiții speciale, de microclimat, în vederea protejării acestora împotriva efectelor dăunătoare ale unor puternice sau frecvente vânturi dominante sau împotriva unor nocivități și factori de poluare ai aerului (praf, pulbere, gaze toxice, zgomot, lipsa sau excesul de umiditate a aerului și solului ș.a.). În raport cu condițiile specifice, cu rolul și cu mărimea spațiului plantat care o alcătuiește, centura verde poate adăposti și alte funcțiuni ca de ex.: cea de pădure **parc**, plantații productive, livezi, cimitire ș.a.

(Mic lexicon ilustrat al noțiunilor de sistematizare – Ed. Tehnică, București 1983)

**Centurile verzi** din jurul marilor poli urbani sunt organizate în scopul:

- controlului extinderii nejustificate a marilor zone construite;
- preîntâmpinării contopirilor **orașelor** învecinate;
- protejării zonelor rurale tradiționale valoroase;
- conservării **monumentelor** și a caracteristicilor speciale ale **orașelor** istorice;
- sprijinirii revigorării urbane, prin încurajarea renovării zonelor abandonate.

Utilizarea **terenurilor** incluse în **centurile verzi** urmărește:

- asigurarea nevoilor de acces ale populației urbane la spațiul rural deschis;
- asigurarea oportunităților pentru activități sportive și recreative în aer liber în proximitatea zonelor urbane;
- protejarea și eventual extinderea zonelor naturale atractive, cu valoare peisagistică, în apropierea zonelor populate;
- ameliorarea terenurilor degradate sau abandonate;
- asigurarea rolului ecologic al elementelor naturale;
- protejarea terenurilor cu destinație agricolă, silvică și altele în acord cu mediul rural.

(Urbanproiect - Elemente de sinteză privind dezvoltarea durabilă a zonei periurbane București – Pr. A3, faza 3.2 - 1998).

## CENTRALITATE

Importanța unui loc în raport cu **regiunea** din jur și gradul în care acesta exercită funcții centrale.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

### **Centru polarizator**

- Localități importante aflate la intersecția unor axe considerate direcții preferențiale de dezvoltare.
- Localități care asigură o anumită gamă de servicii pentru alte localități din aria de influență.

(Urbanproiect, PATJ – Constanța, 1994)

### **Concentrare descentralizată**

- Modelele de dezvoltare și organizare selectate în plan european în ultimele decenii pentru controlul și limitarea extinderii urbane au fost în principal cel olandez al "concentrării-descentralizate" și cel britanic al "centrelor de creștere".

- Se întrebuițează în două ipostaze: concepții de dezvoltare pentru regiunile rurale în care potențialul și activitățile principale vor fi concentrate în centrele mari ale acestora și concept de descongestionare și ordine spațială, aferent marilor zone aglomerate și zonelor lor periferice.

(Oficiul federal pentru construcții și planificare spațială - *Raportul planificării spațiale*, Germania, 2000)

### **Nuclee urbane**

- Concentrări de populație urbană egale sau mai mari de 100.000 locuitori, cuprinse în cadrul unui singur oraș sau al mai multora, în arii geografice restrânse (cu diametru de 35km și o suprafață de cca. 900 km<sup>2</sup>), în cadrul căreia se află așezarea urbană cea mai mare (de obicei oraș mic sau mijlociu), sau unica așezare, după caz. Nucleele urbane constituie germeni ai viitoarelor aglomerații urbane.

(Urbanproiect, studii PATN, secțiunea IV, 1995)

### **Polarizare**

- Influență pe care o exercită unele așezări umane asupra zonei lor înconjurătoare, prin declanșarea unor relații de ordin economic și social, care converg din teritoriu spre așezarea respectivă, datorită existenței unor factori de atracție: locuri de muncă, piață pentru produse agroalimentare, servicii la nivel urban etc.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

### **Poli /Centre de creștere /dezvoltare**

- Polii de dezvoltare - teritorii sau localități în care se concentrează majoritatea investițiilor și care influențează dezvoltarea regiunii înconjurătoare;
- Poli ide creștere sunt echivalenți cu cei de dezvoltare sau desemnează un sector sau o ramură de activitate care se dezvoltă într-un ritm rapid, atrăgând după sine dezvoltarea altor ramuri sau activități.
- Polii secundari de creștere /dezvoltare în jurul orașelor mari și /sau dincolo de centura verde de protecție a acestora au vizat controlul extinderii prin concentrarea policentrică.
- Zonele /ariile urbane sunt compuse dintr-un pol urban și dintr-o coroană de comune periurbane.

(Urbanproiect – Modalități de abordare integrată a dezvoltării durabile a localităților urbane și rurale - Pr. A.4 –faza 4.1 - 2002)

## **CERTIFICAT DE URBANISM - CU**

Actul de informare cu caracter obligatoriu prin care autoritatea **administrației** publice județene sau locale face cunoscute regimul juridic, economic și tehnic al imobilelor și condițiile necesare în vederea realizării unor investiții, tranzacții imobiliare ori a altor operațiuni imobiliare, conform legii.

(Legea nr. 350 /2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul)

Actul de informare prin care autoritățile prevăzute prin lege, în conformitate cu prevederile planurilor urbanistice și ale regulamentelor aferente acestora ori ale planurilor de amenajare a **teritoriului**, după caz, avizate și aprobate conform legii, fac cunoscute solicitantului elementele privind regimul juridic, economic și tehnic al **terenurilor** și **construcțiilor** existente la data solicitării și stabilesc cerințele urbanistice care urmează să fie îndeplinite în funcție de specificul amplasamentului, precum și lista cuprinzând avizele și acordurile legale, necesare în vederea autorizării. CU se eliberează oricărei persoane fizice sau juridice interesate, în urma unei cereri.

(Legea nr. 453 /2001 pentru modificarea și completarea Legii nr. 50 /1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții și unele măsuri pentru realizarea locuințelor)

Actul de informare prin care se fac cunoscute solicitantului elementele privind regimul juridic, economic și tehnic al imobilului, caracteristicile zonei în care se găsește imobilul (amplasamentul), cerințele urbanistice care urmează să fie îndeplinite, precum și lista avizelor și acordurilor necesare în vederea autorizării executării lucrărilor de construcții.

(Ordin nr. 1943/2001 - Ordin al ministrului lucrărilor publice, transporturilor și locuinței pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr.50 /1991, privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată, cu modificările și completările ulterioare)

## CIRCULAȚIA TERENURILOR

Schimbarea titularilor dreptului de proprietate sau de exploatare asupra **terenurilor** prin acte de vânzare-cumpărare, donație, concesiune, arendare etc.

(Legea nr.350 /2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul)

## CLASIFICAREA FUNCȚIONALĂ A ORAȘELOR

Tipologie bazată pe specializarea funcțională a **orașelor**, care ține seama de o serie de indicatori complecși ai activității economice și ai vieții social-culturale ai acestora. Conform acestei tipologii se individualizează **orașe**: industriale, administrative, comerciale, agricole, culturale, universitare, turistice, cu funcții de comunicare și transport, etc.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

## COLECTIVITATE LOCALĂ

Totalitatea cetățenilor din unitatea administrativ – teritorială.

(Legea Administrației Publice Locale, nr. 215 /2001)

**COMUNĂ**

Unitate administrativ- teritorială de bază care cuprinde populația rurală reunită prin comunitatea de interese și tradiții, alcătuită din unul sau mai multe sate, în funcție de condițiile economice, social- culturale, geografice și demografice. Satele în care își au sediul autoritățile publice ale comunei sunt sate reședință.

(Legea nr. 351 /2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a IV- a - Rețeaua de localități, Anexa I)

**Comună urbană**

- categorie de comune cu populație predominant urbană (populația majoritară trăiește din venituri provenind din alte sectoare decât cel primar) – utilizată în diferite țări europene și în România în perioada interbelică.

(Urbanproiect - Materiale documentare)

**Supracomunalitate**

- Instituirea unei colectivități de arie urbană independentă care deține propria sa legitimitate politică – alegeri prin vot direct – și propriile resurse fiscale.

(Suire, M., Laruelle, N., - *Cooperarea intercomunală*, 1997)

**COMUNITATE LOCALA**

Entitate social umană ai cărei membrii sunt legați împreună prin locuirea aceluiași **teritoriu** și prin relații sociale constante și tradiționale, consolidate în timp. Ea conține la scară redusă, toate activitățile proprii unui **sistem** social.

(Zamfir, C., Vlăsceanu. R., - *Dicționar de sociologie*, 1993)

**COMPETENȚĂ DE AVIZARE / APROBARE**

Abilitatea legală a unei instituții publice și capacitatea tehnică de a emite avize /aprobări.

(Legea nr.350/2001 privind Amenajarea Teritoriului și Urbanismul)

**CONSERVARE**

Ansamblul de măsuri care se pun în aplicare pentru menținerea într-o stare favorabilă și refacerea habitatelor naturale și a populațiilor de specii de faună și floră sălbatice.

(Legea nr. 462 /2001 pentru aprobarea OUG nr. 236 /2000 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

**CONURBAȚIE**

Zone urbanizate întinse, rezultate din fuziunea aglomerațiilor distincte dintr-o **rețea** densă.

(Bonnet, J., - *Marile Metropole Mondiale*, 2000)

Aglomerație cu grad mai ridicat de complexitate având 2 sau mai multe **orașe** principale. Desemnează o importantă concentrare urbană ce apare atunci când **orașe** distincte la origine și uneori relativ îndepărtate unul de altul se găsesc unificate într-o aceeași **zonă** urbanizată în urma creșterii lor. Într-o conurbație se observă mai multe nuclee urbane distincte care sfârșesc prin a se uni prin **dezvoltarea** banlieu-lui lor, ca și prin dezvoltări lineare de-a lungul căilor rutiere ca le leagă. **Orașele** diferite (îndeosebi cu funcțiuni industriale sau extractive) își conservă autonomia și propriul centru cu funcții terțiare obișnuite.

(Urbanproiect – Modalități de abordare integrată a dezvoltării durabile a localităților urbane și rurale - Pr. A.4 –faza 4.1 - 2002)

**Sistem** urban care a apărut pe baza accentuării relațiilor dintre două sau mai multe **orașe** apropiate spațial, dar care își mențin în general, personalitatea. Inițial s-au dezvoltat separat, iar diferențele în privința supremației au apărut ulterior. Termenul a fost introdus de către britanicul Patrick Geddes, fiind ulterior reluat și interpretat de alți specialiști în moduri foarte diferite. Cele mai clare conurbații au apărut în zone cu importante zăcămintele minerale sau în regiuni cu un anumit specific industrial.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

**CORIDOR ECOLOGIC**

**Zonă** naturală sau amenajată care asigură cerințele de deplasare, reproducere și refugiu pentru speciile sălbatice terestre și acvatice.

(OUG nr. 236/2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

**DECONCENTRARE (en. Deconcentrate)**

Reprezintă extinderea puterii centrale la nivel local.

(UNCHS Habitat - Institutional Arrangements for Regional, subnational, Development Planning)

**DESCENTRALIZARE (en. Decentralisation)**

Reprezintă un concept politic care răspunde cererii locale pentru luarea deciziilor realizându-se prin împărțirea puterii, a unor funcții și activități între nivelul central, regional, local sau sectorial.

(UNCHS Habitat - Institutional Arrangements for Regional, subnational, Development Planning)

**Descentralizare urbană**

- Descentralizarea urbană este definită ca o pierdere de activități suferită de un oraș în particular, sau ca un trend de mișcare general dinspre locațiile urbane spre cele non-urbane (sau rurale). În funcție de scara geografică de analiză, decentralizarea poate fi o relocare în alte orașe mai îndepărtate (de același rang sau de ordin inferior ierarhic) – sau o în ariile rurale din vecinătate.

(Lanfranco Senn, Gianluigi Gorla, *Networking Strategies as a Factor in Urban Decentralization*, Articol, 1999)

- Fază în procesul urbanizării, manifestată prin descongestionarea orașelor, de migrare a populației către arealele periurbane, precum și de creare de noi localități urbane, de dimensiuni mai mici, care să preia o parte din funcțiile orașului. Procesul a fost consemnat pentru prima dată în SUA la începutul anilor 1970, când statisticile indicau o pierdere de către ariile metropolitane a populației, prin migrații evidente spre regiunile metropolitane.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

**DEZVOLTARE / PROCES DE DEZVOLTARE**

Acțiune conștientă creatoare și organizată de transformare și amplificare a unor procese în scopul obținerii unei evoluții calitative.

(Urbanproiect - Materiale documentare)

Trecerea de la o stare calitativă veche la o alta nouă, de la o treaptă inferioară la alta superioară.

(Dicționarul de neologisme, Ed. Academiei, 1978 / și Urbanproiect – Cod de practică privind evaluarea gradului de alterare a dezvoltării durabile a mediului construit, 1998)

Conversie a formei terenului și proprietății sau a utilizării acestuia prin instrumente de planificare și care presupune în general realizarea de noi construcții, sau modificarea celor existente precum și operațiuni ingineresti ample.

(EC, The EU compendium of spatial planning systems and policies, 1997)

**Dezvoltare durabilă**

- Satisfacerea necesităților prezentului, fără a se compromite dreptul generațiilor viitoare la existență și dezvoltare.

(Legea nr.350 /2001 privind Amenajarea Teritoriului și Urbanismul și Raportul Brundtland al CMMD din 1997)

- Îmbină ecologia, economia și socialul. Este o dezvoltare care respectă resursele naturale și ecosistemele, suport al vieții pe Pământ, care garantează eficacitatea economică, dar fără a pierde din vedere finalitățile sociale care sunt lupta contra sărăciei, împotriva inegalităților, împotriva excluderilor, prin căutarea echității.

(Comisia Europeană - Erkki Liikanen – *A investi în dezvoltarea durabilă*, Articol)

- (1) Principiu director cu conținut de o însemnătate deosebită, care pune în relație cerințele sociale și economice, dintr-un teritoriu, pe de-o parte, cu funcțiunile sale ecologice, pe de altă parte. Armonizarea acestor factori se face printr-o amenajare de durată și pe spații mari a teritoriului.
- (2) Satisfacerea nevoilor generației actuale astfel încât activitățile din prezent să nu împiedice generațiile viitoare să-și satisfacă propriile nevoi.

(Conseil Economique et Social: Developpment durable des etablissement humaine, 1991)

### **Dezvoltarea regională**

- Ansamblul politicilor autorităților administrației publice centrale și locale, elaborate în scopul armonizării strategiilor, politicilor și programelor de dezvoltare sectorială pe arii geografice, constituite în "regiuni de dezvoltare", și care beneficiază de sprijinul Guvernului, al Uniunii Europene și al altor instituții și autorități naționale și internaționale interesate.

(Legea nr. 350/ 2001 privind Amenajarea teritoriului și Urbanismul, Anexa nr.2).

- Dezvoltarea regională durabilă pe plan intraregional se realizează spațial și este stabilită printr-o rețea de planuri obligatorii ale Politicilor Reunite de Planificare Regională. Evitarea traficului și transferul strategiilor de descentralizare concentrată a localităților din zona înconjurătoare reclamă strategii paralele pentru dezvoltarea orașului interior și densificarea centrului acestuia odată cu îmbunătățirea calității mediului din localitate. Pe termen lung presiunea suburbanizării poate fi diminuată și împrăștierea urbană poate fi împiedicată numai prin utilizarea acestor politici. Utilizarea instrumentelor legale și fiscale va juca probabil un rol mai mare în planificarea regională sau în planificarea dezvoltării urbane (ex. discuțiile asupra prețului combustibilului comparat cu distanța în kilometri taxabilă deductibilă pentru cei care circulă).

(Raport de Evaluare - Conferința "Regiunile Metropolitane Europene" – Essen, 15 – 17 septembrie 1999)

### **Dezvoltarea socio-economică**

- Trebuie să asigure valorificarea resurselor dezvoltării economice locale, reprezentate prin: resurse materiale, mâna de lucru, piețe, bani, management.

(IHS – Integrare instituțională pentru dezvoltare regională, Decembrie 2001)

- Ansamblul transformărilor cantitative și calitative ce survin în structurile economico-sociale și științifico-tehnice, în mecanismele economice, precum și în modul de gândire, în comportamentul economico-social al indivizilor.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

### **Dezvoltare strategică**

- Dezvoltarea strategiei pentru un anumit teritoriu se structurează pe baza planului de marketing strategic care cuprinde următoarele etape de acțiuni: audit, viziune și scopuri, formularea strategiei de importare, planul de acțiune, control și evaluare.

(IHS – Integrare instituțională pentru dezvoltare regională, Decembrie 2001)

**Dezvoltarea urbanistică /urbană**

- Presupune proiectarea și executarea unor lucrări de echipare a terenului care echivalează cu conversiunea terenului agricol (liber) în teren urbanizat. Acest proces implică o serie de responsabilități care revin administrațiilor publice.

(Materiale documentare Urbanproiect)

**DIMENSIUNEA TERITORIALĂ A PLANIFICĂRII URBANE**

Se definește prin capacitatea de utilizare a planurilor și politicilor și prin modelul rezultat, de control asupra folosirii **terenului**. Schimbarea modului de folosință a terenului urban, alocarea de terenuri pentru funcții noi, alocarea de fonduri pentru implementarea **programelor** de dezvoltare sunt argumente ce trebuie luate în considerare în formularea unei strategii de dezvoltare (*Yiftachel, 1995*).

(IHS – Integrare instituțională pentru dezvoltare regională, Martie 2002)

**DISPARITĂȚI**

Dezechilibre între structuri teritoriale aparținând unei zone unice sau unor zone diferite, manifestate prin condiții de viață sau de muncă inegale sau prin potențiale de **dezvoltare** economică diferite.

(Urbanproiect – Ghid de elaborare a documentațiilor de AT)

**DOCUMENTAȚIE DE AMENAJARE A TERITORIULUI (DAT) ȘI DE URBANISM (DU)**

Ansamblu de piese scrise și desenate, referitoare la un **teritoriu** determinat, prin care se analizează situația existentă și se stabilesc **obiectivele**, acțiunile și măsurile de amenajare a teritoriului și dezvoltarea urbanistică a localităților, pe o perioadă determinată.

(Legea nr. 350 /2001 privind Amenajarea Teritoriului și Urbanismul)

Planurile de amenajare a **teritoriului**, planurile de urbanism, Regulament general de urbanism și regulamente locale de urbanism, avizate și aprobate conform prezentei legi. DAT cuprind propuneri cu **caracter director** iar DU cuprind reglementări operaționale. Prevederile cu **caracter director** cuprinse în DAT aprobate sunt obligatorii pentru toate autoritățile **administrației** publice, iar cele cu caracter de reglementare, pentru toate persoanele fizice și juridice. DU se referă la localitățile urbane și rurale și reglementează utilizarea **terenurilor** și condițiile de ocupare a acestora cu construcții și transpun la nivelul localităților urbane și rurale propunerile cuprinse în planurile de amenajare a teritoriului național, județean, zonal.

(Legea nr.350 /2001 privind Amenajarea Teritoriului și Urbanismului)

**DOMENIU ȚINTĂ**

Domeniul care la un moment dat constituie scopul /ținta activității de **planificare** spațială.

(Urbanproiect - Materiale documentare)

**ECHILIBRUL ECOLOGIC**

Ansamblul stărilor și inter-relațiilor dintre elementele componente ale unui **sistem** ecologic care asigură menținerea structurii, funcționalitatea și dinamica armonioasă a acestora.

(Urbanproiect - Ghid privind protecția și revitalizarea zonelor fragile ecologic GT-034-01)

**ELEMENTE SUPORT ALE DEZVOLTĂRII SOCIO-ECONOMICE ȘI SPAȚIALE**

Fiecare dintre constituențele primare ale tuturor fenomenelor implicate în dezvoltarea socio-economică și spațială, care servesc la susținerea procesului de dezvoltare.

(Urbanproiect - Materiale documentare).

**ECONOMETRIE**

Disciplină care se ocupă cu aplicarea metodelor statistice și matematice la analiza fenomenelor și proceselor economice.

(*Dicționarul explicativ al limbii române* – Ed. Științifică și Enciclopedică, Buc. 1987)

Aplicarea de tehnici matematice și statistice la problemele economice, respectiv, corpusul de cunoștințe astfel rezultate

(Zamfir, C., Vlăsceanu. R., - *Dicționar de sociologie*, 1993)

**ECONOMIE REGIONALĂ**

Disciplină care are ca obiect de studiu abordarea, din perspectivă economică, a localizării **obiectivelor** economice, a mobilității spațiale a factorilor de producție și eficienței structurilor economice, a fundamentării strategiilor și politicilor regionale.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

**EUROSTAT**

Biroul central pentru statistică al Uniunii Europene.

**EXTERNALITATE SPAȚIALĂ**

Este rezultatul pozitiv și /sau negativ al unei opțiuni economice, care nu este reflectat în prețurile pieței, în înregistrările contabile. În cazul externalităților spațiale, externalitățile de mediu sunt legate de modul concret de utilizare a **terenurilor**, de o dezvoltare teritorială specifică.

(Constantin, D., L. - *Economie Regională*, Ed. Oscar Print, 1998, București)

**EXURBAȚIE**

Proces prin care populația, cadrul construit și noile structuri urbane se revarsă dincolo de vechiul perimetru al unui **oraș**.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

**EXURBIE**

Reprezintă o formă de dezvoltare rezidențială în mediul rural, în care sunt majoritari orașenii ("Pradisul Verde" din comuna Corbeanca). Zonele rezidențiale se dezvoltă în jurul satelor sau de-a lungul principalelor artere de circulație. Fiind accesibile cu mijloace de transport rapid sau cu automobilul, acest gen de dezvoltări rezidențiale au început să domine peisajele rurale ale zonelor metropolitane din țările occidentale. Ele reprezintă o formă de periurbanizare. Specialiștii au considerat exurbanizarea un remediu împotriva dezvoltării exagerate a orașului. (Termen folosit de Spectorsky pentru a descrie marea "pană" triunghiulară de dezvoltare rezidențială în zona rurală de la nord de New York, pe o distanță de 16 km de la marginea acestuia).

(Urbanproiect – Modalități de abordare integrată a dezvoltării durabile a localităților urbane și rurale - Pr. A.4 –faza 4.1 - 2002)

**FOND**

Totalitatea mijloacelor materiale și bănești de care dispune o întreprindere, o organizație economică, etc.

(*Dicționarul explicativ al limbii române* – Ed. Științifică și Enciclopedică, Buc. 1987)

**Fond de Coeziune**

- Instrument financiar al politicilor structurale ale Uniunii Europene creat în 1993 în favoarea a patru țări mai puțin prospere (Obiectiv 1) ale UE (Grecia, Irlanda, Portugalia și Spania) care sprijină investiții în domeniul infrastructurii de transport și mediu. Se adresează doar țărilor membre ale Uniunii Europene.

(Programul Phare 9708 /Aster S cons arl, Note informative pentru Consiliile de Dezvoltare Regională, 1997)

**Fond National pentru Dezvoltare Regională (FNDR)**

- Instrument financiar pentru finanțarea programelor multianuale de dezvoltare regională în România constituit din sume de la bugetul de stat și asistență financiară nerambursabilă externă.

(cf. Legii nr.315 /2004 privind dezvoltarea regională în România)

**Fond pentru Dezvoltare Regională (FDR)**

- Instrument financiar pentru finanțarea programelor de dezvoltare regională și cheltuielilor de funcționare a ADR, la nivelul fiecărei regiuni, constituit din alocații de la FNDR și contribuții din bugetele proprii ale județelor sau ale municipiului București precum și din alte surse atrase, interne sau externe.

(cf. Legii nr.315 /2004 privind dezvoltarea regională în România)

**Fonduri Pre-structurale**

- Instrumente financiare specifice pentru țările în curs de aderare, cu obiective și alocații financiare stabilite pentru perioada 2000-2006. Aceste instrumente financiare urmăresc să ofere un ajutor nerambursabil țărilor candidate, care să funcționeze pe principii similare Fondurilor Structurale și Fondului de Coeziune. Cele trei instrumente sunt: Phare, ISPA (Instrumentul Structural de Pre-Aderare) și SAPARD (Programul Special de Asistență pentru Dezvoltare Agricolă și Rurală).

(Pascariu, G., Trăistaru, I., - *Politica de dezvoltare regională*, seria Micromonografii – Politici Europene – IER, 2000)

**Fonduri Structurale**

- Instrumente financiare prin care Uniunea Europeană acționează pentru eliminarea disparităților economice și sociale între regiuni, în scopul realizării coeziunii economice și sociale.

(HG 497 /2004 privind stabilirea cadrului instituțional pentru coordonarea, implementarea și gestionarea instrumentelor structurale)

- Principalul mijloc și instrument pe care îl folosește UE pentru asigurarea coeziunii sociale și economice. FS integrează în prezent 4 fonduri distincte, create pe parcursul a trei decenii de existență a comunității vest-europene, care reprezintă tot atâtea instrumente financiare de sprijin pentru dezvoltare și care acționează concentrat în diferite regiuni sau sectoare economice și sociale din cadrul statelor membre ale UE: Fondul Social European creat în 1960; Fondul European de Orientare și Garantare pentru Agricultură, secțiunea Orientare creată în 1962; Fondul European de Dezvoltare Regională creat în 1975; Instrumentul Financiar pentru Orientare în Domeniul pescuitului creat în 1993.

(Pascariu, G., Trăistaru, I., - *Politica de dezvoltare regională*, seria Micromonografii – Politici Europene – IER, 2000)

**Fondurile structurale sunt definite în HG 497 din 2004 astfel:**

**Fondul european pentru dezvoltare regională** este fondul structural care sprijină regiunile mai puțin dezvoltate, prin finanțarea de investiții în sectorul productiv, infrastructură, educație, sănătate, dezvoltare locală și întreprinderi mici și mijlocii;

**Fondul social european** este fondul structural, destinat politicii sociale a Uniunii Europene, care sprijină măsuri de ocupare a forței de muncă și dezvoltare a resurselor umane;

**Fondul european pentru orientare și garantare în agricultură - secțiunea "Orientare"** este fondul structural destinat politicii agricole comune a Uniunii Europene, care sprijină măsuri pentru modernizarea agriculturii și dezvoltarea rurală;

**Instrumentul financiar de orientare piscicolă** este fondul structural destinat politicii comunitare din domeniul pescuitului, care sprijină măsuri pentru creșterea competitivității sectorului piscicol, în condițiile asigurării unui echilibru durabil între resurse și capacitatea de exploatare.

**FUNCȚIUNI PERIURBANE**

Atribuții specifice pe care le îndeplinesc localitățile situate în imediata apropiere a unor centre urbane, generate de relațiile de intercondiționare ce se stabilesc între **oraș** și **teritoriul** său înconjurător și care le imprimă anumite caractere de ordin economic și social. Pe măsura intensificării ritmului de dezvoltare a localităților se amplifică și funcțiunile periurbane ale acestora.

(George Erdeli – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

**FUNCȚIUNI URBANE**

Activități umane specifice care se desfășoară într-un **oraș**, într-o anumită perioadă de timp, determinând mărimea și caracterul dezvoltării urbanistice a acestuia. Funcțiunile urbane sunt condiționate, într-o măsură însemnată, de așezarea **orașului** în **teritoriu**, condițiile climatice, resursele naturale, trăsăturile mediului ambiant, de evoluția pe parcursul istoriei(...)Printre principalele funcțiuni ale **orașelor** contemporane se menționează: funcțiunile economice, de cazare a populației, social-culturale, comerciale, de **circulație** urbană și interurbană, de cercetare, balneo-turistică, administrativă, etc. Diversitatea, nivelul de dezvoltare și prevederea diverselor funcțiuni urbane influențează direct mărimea, importanța și rolul orașului în cadrul teritoriului și a rețelei de localități.

(George Erdeli – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

## HABITAT

Locul sau tipul de loc în care un organism sau o populație există în mod natural.

(Legea nr. 137 /1995 pentru protecția mediului.)

Termen ce definește în sens general, o arie geografică (mai mult sau mai puțin extinsă) determinată de condițiile naturale în care un individ, un grup social sau o comunitate etnică sa adăpostește și își poate desfășura normal activitățile esențiale pentru viață. Termenul a fost folosit de Linné, în anul 1756, pentru descrierea apariției și existenței speciilor de faună și floră într-o anumită **regiune** (din lat. *habitare* – a locui, a sta undeva, a fi prezent într-un loc).

(George Erdeli – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

### Habitat natural prioritar

- Tip de habitat natural amenințat, pentru a cărui conservare există o responsabilitate deosebită.

(OUG nr. 236 /2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

### Habitat natural de interes comunitar

Acele habitate care:

- sunt în pericol de dispariție în arealul lor natural;
- au un areal natural mic ca urmare a restrângerii acestuia sau prin faptul că au o suprafață restrânsă;
- reprezintă eșantioane reprezentative cu caracteristici tipice pentru una sau mai multe dintre următoarele regiuni biogeografice: alpină, continentală, panonică, stepică și pontică.

(OUG nr. 236/2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

## IERARHIZARE FUNCȚIONALĂ A LOCALITĂȚILOR URBANE ȘI RURALE

Clasificarea localităților pe **ranguri** în funcție de importanța în **rețea** și de rolul teritorial, asigurându-se un sistem de servire a populației eficient din punct de vedere economic și social și o dezvoltare echilibrată a localităților în **teritoriu**.

(Legea nr. 351 /2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități)

**INDICATOR**

Expresie numerică cu ajutorul căreia se caracterizează cantitativ un fenomen social-economic din punct de vedere al compoziției structurii, schimbării în timp, al legăturilor reciproce cu alte fenomene, etc.

(*Dicționarul explicativ al limbii române*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1987)

Expresie cu ajutorul căreia pot fi caracterizate laturile cantitative și calitative ale diferitelor fenomene sau procese economice, sociale, tehnice, la nivelul unor teritorii și perioade de timp determinate. Fiecare indicator are o anumită formă de exprimare, în funcție de procesele pe care le ilustrează: în mărimi absolute, în mărimi relative, sub formă de mărimi medii sau indici.

(Mic lexicon ilustrat a noțiunilor de sistematizare, Ed. Tehnică, București 1983)

Acoperă întreg domeniul studiat, în evoluție, fiind indicatori de caracterizare a situației existente și indicatori de caracterizare a evoluției în timp – pentru determinarea elementelor pozitive sau negative intervenite și a surprinde tendințele care se manifestă, asigurându-se astfel posibilitatea unor intervenții în timp util a organismelor competente.

Trebuie să asigure compatibilitatea (indicatori de normalitate, medii, optimi sau praguri minime și maxime) și să faciliteze evaluarea eficienței în **programele** existente la nivelul organismului urban / teritoriului.

***Indicatorii sunt de mărime, de concentrare, de distribuție și de densitate.***

*Indicatorii* constituie un sistem de informații întrebuințați în **planificarea** și aplicarea politicilor de **amenajarea teritoriului** și urbanism pentru descrierea stărilor și evoluțiilor în unitățile teritoriale de referință.

*Indicatori unidimensionali sau “simpli”*, care iau în considerare o singură caracteristică, de regulă observabilă (venituri pe cap de locuitor, consumul alimentar, suprafața medie locuibilă sau număr de camere pe persoane, etc.). *Indicatorii simpli* cuprind informații directe.

*Indicatori multidimensionali sau “complexi”*, sintetici, care se constituie prin asamblarea unui număr de indicatori unidimensionali pentru a măsura o variabilă mai complexă (nivel de trai, calitatea vieții, gradul de democratizare a unei societăți etc.)

(Zamfir, C., Vlăsceanu, R. - *Dicționar de sociologie*, 1993)

*Indicatori urbani extensivi* – cuprind informații referitoare la relațiile intersectoriale.

(Materiale documentare Urbanproiect)

**Indicatori de amenajarea teritoriului**

- Sistem de informații întrebuințați în planificarea și aplicarea politicilor de amenajarea teritoriului pentru descrierea stărilor și evoluțiilor în unitățile teritoriale de referință. Cu ajutorul indicatorilor spațiali sunt reprezentate aspectele și procesele structurilor teritoriale, care datorită complexității factorilor teritoriali, au un număr și o diversitate mare.

(Urbanproiect - Materiale documentare)

**Indicator de calitate**

- Indicatori care transpun indicatorii tehnici (de mediu) în indicatori vizibili și emotivi care vor conduce la /și vor facilita implicarea comunității.

(*The European sustainable cities report* - Ec expert groups on the urban environment 1996)

**Indicator de calitatea mediului**

- Indicatori primari utilizați în evaluarea principalelor caracteristici de mediu.

(*The European sustainable cities report* - Ec expert groups on the urban environment 1996)

**Indicator de durabilitate**

- Caracteristici definibile și măsurabile ale unei entități, caracteristici ale căror niveluri sau tendințe de schimbare relevă dacă entitatea (pământul, orașul) devine mai mult sau mai puțin durabilă.

(*The European sustainable cities report* - Ec expert groups on the urban environment 1996)

**Indicator social**

- Instrument de măsurare a caracteristicilor specifice faptelor, fenomenelor sau proceselor sociale.

(Zamfir, C., Vlăsceanu, R. - *Dicționar de sociologie*, 1993)

**Indicatori spațiali**

- Sistem de descriere al unităților spațiale prin care se pun în evidență aspecte structurale și procese cu efect spațial.

(Urbanproiect – Indicatori relevanți pentru dezvoltarea spațială la nivel european, 2000)

**INDICE**

Mărimea rezultată din raportarea a două niveluri diferite ale unui indicator, reflectând variația acestuia în timp sau în spațiu. Se exprimă de regulă în procente, dar poate fi determinat și ca mărime medie sau în valori absolute. În raport cu *baza de raportare*, indicele poate fi: cu *bază fixă* – raportarea tuturor valorilor intervenite în evoluția unui proces la o perioadă de bază sau *de referință* – și *în lanț* – raportarea succesivă a fiecărei valori intervenite în dinamica unui proces la valoarea din perioada anterioară.

(Mic lexicon ilustrat a noțiunilor de sistematizare, Ed. Tehnică, București 1983)

**INFORMAȚIE**

Cunoștințe, fapte, semnificații, date, rezultate din investigarea realității, din analiza unor documente sociale sau din studiul unor cercetări deja finalizate.

(Zamfir, C., Vlăsceanu, R. - *Dicționar de sociologie*, 1993)

## INFRASTRUCTURĂ

Echipări materiale și resurse personale dintr-un **teritoriu** care servesc ca bază evoluției principalelor funcții ale existenței umane – *locuire, recreare, transport, comunicare, educație, sănătate*, etc. În general *infrastructura* este în gestiunea autorităților publice, care în acest mod asigură într-un cadru legal și oficial satisfacerea acestor servicii.

(Urbanproiect – Ghid de elaborare a documentațiilor de AT)

Ansamblul sistemelor, rețelelor tehnice și instalațiilor aferente acestora, prezente la suprafețe solului, a apelor sau în subteran, care asigură accesul, transportul și transmiterea între diferite puncte ale elementelor componente care intervin în derularea activităților social-economice. *Include: sistemul căilor de comunicații, sistemul energetic, sistemul de telecomunicații, sistemele de alimentare cu apă, energie termică etc.*

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

### Infrastructură socială

- Rețeaua de dotări publice existente la nivelul unui teritoriu.

(Materiale documentare Urbanproiect)

### Infrastructură tehnică

- Echiparea tehnică a unei localități sau a unui teritoriu cu rețele tehnice, precum și instalații conexe subterane sau supraterrane. *Ex: rețele și instalații de apă, canalizare, electrice, termice, gaze, telecomunicații, drumuri, rețele stradale, sisteme de irigații etc.*

(Urbanproiect - Ghid privind elaborarea și aprobarea regulamentelor locale de urbanism GM – 007 – 2000)

## INTEGRARE

(1) A se include, a se îngloba, a se armoniza într-un ansamblu.

(2) Un proces complex de dezvoltare a economiei mondiale în condițiile contemporane, constând în intensificarea, adâncirea interdependențelor dintre economiile diferitelor state.

(*Dicționarul explicativ al limbii române* – Ed. Tehnică și Enciclopedică București, 1987)

Încurajarea proceselor de cooperare la diferite niveluri: intraregional, inter-regional și transfrontalier.

(Urbanproiect – Studiu privind cooperarea pentru dezvoltarea spațială a zonei frontaliere „Porțile de Fier”, în corelare cu politicile aferente din Iugoslavia și Bulgaria, 2000)

### Integrarea instituțională în dezvoltarea regională

- Are loc fie la nivelul planificării resurselor umane, economice și de capital, fie în procesul de management al reducerii disparităților și /sau dezechilibrelor economice sau sociale, care se manifestă teritorial sau organizațional pe o perioadă de timp.

(IHS – Integrare instituțională pentru dezvoltare regională, Decembrie 2001)

**INTERCOMUNALITATE**

Conlucrarea dintre colectivitățile locale care coagulează legitimitatea democratică, performanța tehnică, capacitatea financiară, unitatea teritorială funcțională și respectă în același timp democrația locală întruchipată de **comună**.

(Estebe, Ph., Kirszbaum, Th., - *Intercomunalitatea între optim teritorial și puterea locală*, 1997)

Instaurarea unei colectivități pe o arie urbană, care este emanația colectivităților locale de bază, de la care derivă legitimitatea sa politică – alegeri cu sufragiu universal indirect - , resursele sale tehnice și umane și resursele financiare.

(Suire, M., Laruelle, N., - *Cooperarea intercomunală*, 1997)

**INVESTIȚII DIRECTE CU IMPACT SEMNIFICATIV ÎN ECONOMIE**

Investiții cu o valoare care depășește echivalentul a 1 milion dolari SUA, realizate în formele și modalitățile prevăzute de prezenta lege și care contribuie la dezvoltarea și modernizarea infrastructurii economice a României, determină un efect pozitiv de antrenare în economie și creează noi locuri de muncă.

(Legea nr. 332 /2001, privind promovarea investițiilor directe cu impact semnificativ în economie)

**JUDEȚ**

Unitate administrativ-teritorială tradițională în România, alcătuită din **orașe** și **comune**, în funcție de condițiile geografice, economice și social-politice și de legăturile culturale și tradiționale ale populației. Județul, ca unitate teritorială, își are originea în feudalism, când reprezenta un areal condus de un jude.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

**LINIE DE COASTĂ**

Limita rezultată prin unirea punctelor în care apa este în contact cu uscatul.

(Legea nr. 597 /2001, privind unele măsuri de protecție și autorizare a construcțiilor în zona de coastă a Mării Negre)

**LINIE DE ȚĂRM**

Granița naturală de nisip, pietriș, roci, stânci, păpuriș, mlaștină sau zone umede la țărmul mării, aflate în spatele liniei de coastă, în direcția uscatului sau la baza falezei.

(Legea nr. 597 /2001, privind unele măsuri de protecție și autorizare a construcțiilor în zona de coastă a Mării Negre )

**Țărmul** este zona dintre linia de coastă și linia de țărm.

(Legea nr. 597 /2001, privind unele măsuri de protecție și autorizare a construcțiilor în zona de coastă a Mării Negre)

## LITORAL

**Regiune** în lungul liniei de țărm în cadrul căreia se produc procese specifice contactului mare-uscăat.

(Ielenicz, M., Erdeli, G., Marin, I., - *Dicționar de termeni geografici pentru gimnaziu și liceu*, ed. Corint, Buc., 2001)

Fâșie de **teren** situată în lungul țărmului unei mări sau unui lac, cuprinsă între linia ce marchează nivelul cel mai ridicat la care ajung apele și linia care marchează nivelul cel mai coborât.

(Mic lexicon ilustrat al noțiunilor de sistematizare, Ed. Tehnică, București 1983)

## LOCALITATE

Formă de așezare stabilă a populației în **teritoriu**, alcătuind un nucleu de viață umană, cu structuri și mărimi variabile, diferențiate în funcție de specificul activităților de producție dominante ale locuitorilor, caracteristicile organizării administrativ-teritoriale, numărul de locuitori, caracterul fondului construit, gradul de dotare social-culturală și de echipare tehnico-edilitară. În funcție de specificul și de ponderea activității economice dominante, de numărul de locuitori, caracterul fondului construit, densitatea populației și a locuințelor, de nivelul de dotare social-culturală și de echipare tehnică localitățile se împart în două mari grupe: **localități urbane** și **localități rurale**.

(Legea nr. 351 /2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități, Anexa nr. 1)

### Localitate rurală (sat)

Localitate în care:

- majoritatea forței de muncă se află concentrată în agricultură, silvicultură, pescuit, oferind un mod specific și viabil de viață locuitorilor săi, și care prin politicile de modernizare își va păstra și în perspectivă specificul rural;
- majoritatea forței de muncă se află în alte domenii decât cele agricole, silvice, piscicole, dar care oferă în prezent o dotare insuficientă necesară în vederea declarării ei ca oraș și care, prin politicile de echipare și de modernizare, va putea evolua spre localități de tip urban.
- terenul intravilan este utilizat parțial pentru agricultura de subzistență și pentru comercializare.

(Legea privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități , 351/2001)

### **Localitate urbană**

Localitate în care majoritatea resurselor de muncă este ocupată în activități neagricole cu un nivel diversificat de dotare și echipare, exercitând o influență socio-economică constantă și semnificativă asupra zonei înconjurătoare.

(Legea nr. 351 /2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități)

## **MANAGEMENT**

Procesul de utilizare și de facilitare a utilizării resurselor cu maximum de efect.

(Bennet, R., - *Management*, London, 1991 care citează definiția introdusă de Departamentul Muncii din Anglia)

Procesul de *planificare, organizare*, conducere și control al activităților și utilizarea tuturor resurselor disponibile pentru a atinge scopurile organizației.

(Bennet, R., - *Management*, London, 1991 care citează pe J. Stoner și R. Freeman)

### **Management integrat**

- Este procesul de planificare, organizare, conducere și control al activităților și utilizarea resurselor disponibile pentru atingerea scopurilor organizației în mod coordonat, având permanent în vedere toate componentele implicate cât și relațiile dintre ele.

(IHS – Integrare instituțională pentru dezvoltare regională, Martie 2002)

### **Management integrat de ecosistem**

- Cea mai adecvată abordare operațională a procesului de protecție și revitalizare a unei zone dată fiind complexitatea întrepătrunderii factorilor. El utilizează zone-tip ca *unități de management* care coincid cu zonele funcționale prevăzute în documentațiile de urbanism. Analizează parametrii fizici și biotici, socio-economici și administrativi.

(Urbanproiect - Ghid privind protecția și revitalizarea zonelor fragile ecologic GT-034-01)

### **Managementul cooperării instituționale**

- Este procesul de utilizare (planificare, organizare, conducere și control al activităților, utilizarea resurselor disponibile) a tuturor instituțiilor responsabile și /sau implicate în teritoriul studiat și de facilitare a cooperării lor în scopul obținerii efectelor maxime benefice asupra aceluia teritoriu.

(IHS – Integrare instituțională pentru dezvoltare regională, Martie 2002)

**Managementul regional**

- O conducere la nivel regional care să se concentreze nu numai asupra necesităților și opțiunilor fiecărei localități în parte, ci și asupra regiunii în ansamblul ei. Argument al necesității managementului regional; este concurența urbană ce decurge din procesul de globalizare a economiei, duce la necesitatea de a optimiza avantajele comparative ale localităților în ansamblu.

(IHS – Integrare instituțională pentru dezvoltare regională , Decembrie 2001)

Se referă la trei procese globale :

- procesele legate de transformările economice și tehnologice;
- procesele legate de diferențierile accentuate socio-economice (segregarea, marginalizarea socială, creșterea ilegalităților);
- evoluția modelelor care reprezintă rolul și structura sectorului public.

(IHS – Integrare instituțională pentru dezvoltare regională , Decembrie 2001)

**Managementul urban**

- Reprezintă procesul de dezvoltare, execuție, coordonare și evaluare a strategiilor integrate, în conformitate cu politicile urbane formulate, cu ajutorul actorilor urbani relevanți, reprezentând practic faza de implementare a deciziei în dezvoltarea urbană.

(IHS - Stabilirea sistemului de indicatori de analiză-diagnostic, Martie 2002)

**MARKETING****Marketing regional**

- Promovarea economică a regiunii prin rețele de cooperare teritorială și comunicare instituțională, în scopul coordonării dezvoltării unităților teritoriale cu strategiile administrației publice centrale și locale și a valorificării oportunităților de cooperare pe coridoarele economice naționale și transnaționale.

(IHS – Integrare instituțională pentru dezvoltare regională, Decembrie 2001)

**Marketing urban sau fundamentarea deciziei**

- La nivel urban, reprezintă procesul de analiză a condițiilor pieței și se definește prin alinierea politicilor urbane la cererile factorilor existenți în economia locală și la speranțele factorilor potențiali, în scopul promovării economiei locale. În analiză sunt importanți: autoritatea locală, sectorul privat, comunitatea.

(IHS – Stabilirea sistemului de indicatori de analiză-diagnostic, Martie 2002)

**MĂSURĂ**

Hotărâre, prevedere; mijloc, procedeu pentru realizarea unui scop.

(*Dicționarul explicativ al limbii române* – Ed. Tehnică și Enciclopedică, București 1987)

**Măsurile de amenajarea teritoriului**

- Prevederi cu caracter practic, care se referă la ameliorarea unor procese cu efect teritorial în sensul formulat de obiectivele de amenajare a teritoriului. Acestea vizează procese din domeniul social și economic.

(Materiale documentare Urbanproiect)

**MEDIU**

Totalitate a factorilor naturali externi omului (atmosfera, lumina, temperatura, relieful, vegetației, etc. precum și celelalte ființe vii), ca elemente geografice și biologice cu care formează o unitate, stabilită pe baza unor strânse interacțiuni, constituind *mediul primar*, precum și cadrul artificial (cultura, civilizația, sfera fenomenologică ce-l înconjoară spațial sau temporal), constituind *mediul secundar*. Mediul are un rol preponderent în procesul evoluției omului, care, la rândul său, fiind un component activ al mediului, reprezintă un factor de transformare a acestuia.

(Mic lexicon ilustrat al noțiunilor de sistematizare, Ed. Tehnică, București 1983)

**Mediu construit / antropic**

- Reprezintă categoria care cuprinde toate terenurile ocupate de clădiri, drumuri, exploatare miniere, cariere etc., inclusiv spațiile auxiliare ale acestora, destinate deliberat activităților umane. Sunt incluse, de asemenea, anumite tipuri de spații deschise care sunt legate strâns de aceste activități, cum ar fi: depozitele de deșeuri, terenurile virane din zona construită, parcuri și grădini orașenești.

(UN-HABITAT - Global Report on Human Settlements, 1998 /Urbanproiect – *Cod de practică privind evaluarea gradului de alterare a dezvoltării durabile a mediului construit*, 1998)

**Mediu durabil**

- Înseamnă a lăsa lumea într-o stare care să permită locuitorilor viitorului să beneficieze de o calitate a vieții cel puțin asemănătoare cu cea de care am beneficiat noi (*Ch. Kibert la Prima Conferință Internațională asupra Construcțiilor Durabile, din 1994*)

(Urbanproiect – *Cod de practică privind evaluarea gradului de alterare a dezvoltării durabile a mediului construit*, 1998)

**Mediu fizic**

- Ansamblul ce reglementează elementele mediilor – natural și antropic – caracterizat prin cicluri de viață și inter-relații între componente.

(Materiale documentare Urbanproiect)

**Mediu natural**

- Ansamblul componentelor, structurilor și proceselor fizico-geografice, biologice și biocenotice naturale, terestre și acvatice, având calitatea intrinsecă de păstrător al vieții și generator de surse necesare acesteia.

(OUG nr. 236 /2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

### **Protecția mediului**

- Ansamblul acțiunilor și măsurilor privind protejarea fondului natural și construit în localități și teritoriul lor înconjurător.

(Legea nr.350 /2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul)

### **Puncte de discontinuitate și perturbare a mediului**

- Areale în care calitatea factorilor de mediu a fost grav afectată.

(Urbanproiect - Plan de amenajare a teritoriului județului Constanța și a litoralului românesc, 1994)

## **MEGALOPOLIS**

Termen utilizat pentru prima dată de J. Gottman, în deceniul al VI-lea al secolului XX, pentru a descrie banda crescândă și relativ continuă de așezări urbane, suburbane și exurbane dezvoltată de la New York și Philadelphia către Baltimore, fenomen ce începe să fie prezent și în Europa vestică.

(Urbanproiect – Modalități de abordare integrată a dezvoltării durabile a localităților urbane și rurale - Pr. A.4 –faza 4.1 - 2002)

Ansamblu urban gigant, rezultat al unor conurbații multiple și complexe luând forma unui oraș continuu, care s-a format atunci când interstițiile rurale dintre ariile metropolitane au fost înghițite de creșterea urbană

(Zamfir, C., Vlăsceanu. R., - *Dicționar de sociologie*, 1993)

## **MEMORANDUM FINANCIAR**

Un *acord* financiar legal între Comisia Europeană și țara care primește asistență financiară din partea UE (Phare, ISPA, SAPARD etc.) la nivel ministerial. Memorandumul Financiar stabilește anual fondurile pe care Phare trebuie să le furnizeze.

(Programul Phare 9708 /Aster S cons arl, Note informative pentru Consiliile de Dezvoltare Regională, 1997)

## **METODĂ**

- (1) Mod de cercetare, de cunoaștere și de transformare a realității în **obiective**;
- (2) Procedeu folosit în scopul cunoașterii unui obiect sau al obținerii unui rezultat.
- (3) Mod organizat, sistematic de lucru sau de gândire.
- (4) Manual cuprinzând reguli.

(Dicționarul *explicativ al limbii române* – Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1987)

**Metoda analizei structurale interpretative**

- Utilizează graful de funcționare și matricea de inter-relație.
- Graful este utilizat pentru a genera morfologia unui model spațial.

(Botez, M., Celac, M., – *Sistemele spațiului amenajat*, 1980)

**Metoda arborilor de structură**

- Identifică elementele care compun reprezentarea unui sistem oferind procedura logică de descoperire succesivă a elementelor ce trebuie luate în evidență în construirea unui model și ordonează raționamentele în perioada premergătoare construirii modelului.

(Botez, M., Celac, M., – *Sistemele spațiului amenajat*, 1980)

**Metoda arborilor de pertinentă**

- Detaliază etapele pe parcurs pentru atingerea unui obiectiv.

(Botez, M., Celac, M., – *Sistemele spațiului amenajat*, 1980)

**Metode choremice de modelare a sistemelor teritoriale**

- Oferă elemente esențiale legate de caracteristicile spațiului începând cu forma țării și terminând cu magistralele de circulație. Orice organizare a spațiului se poate exprima prin șapte semne de bază (aria, punctul, linia, fluxul, trecerea, variația, gradientul) care prin combinare formează 28 choreme.
- Choremă(e) - desemnează aranjamente fundamentale ale obiectelor în spațiu și structurile elementare ca fiind forme puternice ale acestor aranjamente spațiale elementare. Ele exprimă acțiuni, proiecte și rezultate, reprezentând “semnătura” societăților pe spațiul în care trăiesc. Cu ajutorul lor se găsesc legi ale spațializării, ale distanței și ale gravitației dar și ale tuturor acțiunilor sociale de proprietate, de exploatare, de comunicare, de locuire și de gestiune a spațiului.

(Ianoș, I., – *Sisteme teritoriale*, 2000)

**Metoda dinamicii sistemelor în modelarea proceselor regionale**

- Ajută la reprezentarea proceselor care se desfășoară într-o regiune. Cu instrumentul dinamicii sistemelor se pot aborda diferite probleme cu caracter regional (de exemplu, modelul unui bazin hidrografic care analizează economia teritoriului asociat bazinului în relația cu resursele de apă și cu configurația demografică specifică).

(Botez, M., Celac, M., – *Sistemele spațiului amenajat*, 1980)

**Metoda folosirii tehnicilor cu caracter statistic**

- Se întemeiază pe existența unor date cantitative referitoare la fenomenul modelat completând astfel analizele orientate spre aspecte calitative, elaborate prin metoda arborilor (metodele statisticii sunt: lineare, bidimensionale și multidimensionale).

(Enache, M., – *Modele matematice în sistematizare*, 1977)

**METROPOLĂ**

O metropolă este alcătuită dintr-o inimă centrală cu un nucleu având un număr mare de locuitori, împreună cu comunitățile adiacente care au un grad ridicat de integrare socială și economică cu “inima” și o pondere a populației urbane de minim 50%.

(Census Bureau – US State Office of Management and Budget, OMB)

Trebuie să îndeplinească criteriile de mărime, legături de transport, de potențial intelectual, de rol de “**oraș-poartă**” și de rol central pe scara internațională și în primul rând în propria țară.

(Raport de evaluare - Conferința "Regiunile Metropolitane Europene" – Essen 1999 - *Projectburo "Europäische Metropol-regionen"- Strategies for Sustainable Development of European Metropolitan Regions* – Anexă documentară privind aglomerația Budapesta)

Reprezintă un val puternic de migrație dinspre **oraș** spre suburbii. Astfel, tot mai multă populație devine urbană, iar în interiorul zonelor urbane crește descentralizarea. Interacțiunea dintre aceste două tendințe a produs noua formă de așezare numită metropolă, care nu mai este nici oraș în înțelesul tradițional, nici **zonă** rurală.

(Angotti, Th., - METROPOLIS 2000 – Planning, poverty and politics, 1993)

Marile *metropole* se definesc prin echipare și prin zonele de influență, acestea din urmă definind un prag al rentabilității necesare pentru echipamentele de înalt nivel (infrastructuri de transport, capacități de primire, instituții de decizie politică, economică și culturală, servicii pentru marile companii internaționale). Există mai multe relații între metropolele internaționale decât între o capitală și **orașele** din zona sa metropolitană. Mărimea spațiilor metropolitane duce la acutizarea problemelor urbane (segregare, șomaj, insecuritate, presiune funciară și speculă imobiliară, degradarea calității mediului).

(Bonnet, J., - *Marile Metropole Mondiale*, 2000)

Termen utilizat pentru orice **oraș** de dimensiuni mari, dar îndeosebi pentru centrele urbane care joacă rol de capitală regională sau națională sub aspect economic, cultural, administrativ, etc.

Termenul de metropolă denumește în prezent acea **localitate** care se caracterizează printr-un anumit tip de relații ofensive cu restul lumii și o anumită mărime. În ceea ce privește primul atribut, astăzi, într-o lume a globalizării producției de bunuri și servicii, situația de metropolă este atestată de prezența acelor activități prin care sunt luate decizii la scară internațională, deci, a diferitelor instituții internaționale, sedii sociale sau filiale ale marilor companii multinaționale, sedii și filiale ale marilor bănci, burse.

(Cristea, D., – *Ce ar trebui ca Bucureștii să redevină o adevărată metropolă* – articol)

În cadrul teoriei locului central, metropola reprezintă un nivel superior în ierarhia urbană, se constituie în centrul de control al economiei moderne, cu o populație de cel puțin un milion de locuitori și circumscrie o **regiune** cu 5-30 milioane de locuitori.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

### **Metropole de contrapondere**

- Metropole sau orașe apărute în planificarea urbană franceză în anii 1966-1970, care funcționează ca poli activi în zonele mai puțin privilegiate, în procesul de descentralizare a creșterii economice și de contrabalansare a atracției exercitate de Paris, pentru a se constitui o ierarhie urbană mai echilibrată.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

### **Metropolizarea**

- Este cel mai important proces de creștere urbană și transformare de la sfârșitul mileniului doi. Metropolizarea marchează sfârșitul dialecticii oraș/zonă rurală reprezentând în principal o nouă structurare a organizării spațiale. Amploarea și modernitatea sa o fac “globalizantă”, în condițiile în care metropola nu poate funcționa decât dacă se sprijină pe o zonă de metropolizare prin care se efectuează schimbarea sa de scară și a cărei dinamică vine din schimburile care se stabilesc între orașul-centru și zona de metropolizare. Solidaritatea în dezvoltare care se instaurează și care recunoaște mai curând sau mai târziu o structură metropolitană, se traduce printr-o nouă structură spațială.

(Urbanproiect – Modalități de abordare integrată a dezvoltării durabile a localităților urbane și rurale - Pr. A.4 –faza 4.1 – 2002)

- Tendință pe plan mondial – apărută în țările dezvoltate, dar care în prezent se regăsește mai ales în cele în curs de dezvoltare – de concentrare a populației în orașele mari, și implicit de creștere a numărului acestora.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

### **Proces de metropolizare**

- Proces de dezvoltare a unei localități ca metropolă, prin care au loc transformări notabile ca structură spațială, rezultând o nouă imagine (crește atracția centrului aglomerației, apar coridoare de dezvoltare, au loc mutația periferiei și un efect de rocadă, se creează o zonă sau o regiune metropolitană, devin evidente un nou mod de percepere sensibilă și o reală "artă" a gestionării schemelor evolutive). Noile semne urbane împreună cu noile evenimente se sublimează în noua identitate a metropolei. Acest proces devine evident odată cu atingerea anumitor condiții cum sunt: un nivel ridicat de urbanizare a țării și de terțiarizare a economiei, o formă complexă de aglomerație urbană, o accesibilitate prin căi rapide de toate categoriile ale căror puncte de interconectare sunt considerate "noduri logistice", un mediu favorabil în care arhitectura și urbanismul se impun ca importanți vectori ai atractivității atât prin valorificarea patrimoniului cât și prin experimente anticipative. Noile semne urbane împreună cu noile evenimente se sublimează în noua identitate a metropolei.

(Gachelin, Ch., - *Metropolisation: un phenomene mondial* - URBANISME (h.s.) nr.3 /1993)

**MONUMENT**

(1) Operă de sculptură sau de arhitectură; construcție de o deosebită valoare istorică sau arhitectonică.

(2) Document istoric, scriere, creație culturală de însemnătate națională sau internațională.

(*Dicționarul explicativ al limbii române* – Ed. Tehnică și Enciclopedică, București 1987)

**Monumente ale naturii**

- Aarii naturale protejate al căror scop este protecția și conservarea unor elemente naturale cu valoare și semnificație ecologică, științifică, peisagistică deosebite, reprezentate de specii de plante sau animale sălbatice rare, endemice sau amenințate cu dispariția, arbori seculari, asociații floristice și faunistice, fenomene geologice, peșteri, martori de eroziune, chei, cursuri de apă, cascade, și alte manifestări și formațiuni geologice, depozite fosiliere, precum și alte elemente naturale cu valoare de patrimoniu natural prin unicitatea sau raritatea lor.

(OUG nr. 236/2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

- Element sau mic ansamblu natural, unic sau rar.

(Urbanproiect - Legea nr.5/ 2000 privind aprobarea PATN – “Secțiunea a IIIa – Zone protejate”)

**Monumente istorice**

- Bunuri imobile sau ansambluri de bunuri imobile care prezintă valoare din punct de vedere arheologic, istoric, arhitectural, religios, urbanistic, artistic, peisagistic sau tehnic.

(Legea nr. 5 /2000 privind aprobarea PATN – Secțiunea a III a – Zone protejate)

- Bunuri imobile, construcții și terenuri situate pe teritoriul României sau în afara granițelor, proprietăți ale statului român, semnificative pentru istoria, cultura și civilizația națională și universală. Monumentele istorice fac parte integrantă din patrimoniul cultural național și sunt protejate prin lege. Monumentele istorice sunt bunuri imobile situate supraterran, subteran sau subacvatic.

(Legea nr. 422 /2001 privind protejarea monumentelor istorice)

Conform legii 422 /2001 monumentele istorice se clasează în următoarele grupe:

- grupa A - "monumentele istorice de valoare națională și universală";
- grupa B – "monumentele istorice reprezentative pentru patrimoniul cultural local".

Legea 422 /2001 stabilește următoarele categorii de monumente istorice:

- monumente (construcție sau parte de construcție [...] împreună cu terenul delimitat topografic [...]),
- ansambluri (grup coerent [...] care împreună cu terenul aferent formează o unitate delimitată topografic [...]),
- situri (teren delimitat topografic cuprinzând [...] creații umane în cadru natural [...]);

**MODEL**

Ceea ce întrunește calitățile tipice ale unei categorii; tip reprezentativ; prototip.

(*Mic dicționar enciclopedic* – Ed. Tehnică, București 1972)

O reprezentare matematică, logică sau mecanică a unei relații, teorii, proces, sistem sau secvențe de evenimente astfel conceput încât prin utilizarea sa să constituie fie un mijloc de sintetizare a relațiilor complexe din lumea reală, fie ca mod de ilustrare a unei teorii.

(Goodall, B., *Dictionary of Human Geography*, Penguin, UK, 1987)

Structură simplificată a realității, care se presupune că reprezintă trăsături semnificative sau relații în forme generalizată, tehnică, cu ajutorul căreia anumite aspecte ale realității pot fi artificial reprezentate sau simulate și în același timp, simplificate pentru a facilita înțelegerea. Modelul are la bază o reprezentare matematică sau cel puțin presupune o rigoare matematică și poate fi definit drept "o teorie, o lege, o ipoteză, o idee structurală" (R.J. Charley P. Haggett 1967). Poate fi înțeles ca o aproximație foarte subiectivă, deoarece nu include toate observațiile asociate sau măsurătorile, deși acestea sunt valabile, pentru a lăsa la o parte detaliile incidentale și pentru a da posibilitatea să iasă în evidență aspectele fundamentale.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

(1) O simplificare, o reflectare numai parțială a originalului, având scopul de a oferi date mai accesibile investigației teoretice sau experimentale.

(2) Un sistem teoretic (logic-matematic) sau material cu ajutorul căruia pot fi studiate indirect proprietățile și transformările unui sistem mai complex (sistemul original) cu care modelul prezintă o anumită analogie.

(Materiale documentare Urbanproiect)

**Model de analiză comparativă**

- Destinat cântăririi avantajelor și dezavantajelor diferitelor variante de dezvoltare, avute în vedere procesul de decizie în domeniul urban și găsirii celei mai bune dintre ele.

(Urbanproiect - Modelarea – proces al proiectării spațiului amenajat, 2002)

**Model de dezvoltare fizico-spatială urbană**

- Repartizează populația și activitățile economice și social-culturale în teritoriu, descriind diferite configurații spațiale de activități industriale, comerciale, de locuit, etc.

(Urbanproiect - Modelarea – proces al proiectării spațiului amenajat, 2002)

**Model de dezvoltare (modelele de planificare și modelele predictive sunt numite modele de dezvoltare)**

- Sunt angajate într-o acțiune ce privește dezvoltarea teritoriului. În cadrul procesului de evoluție al teritoriului aceste modele de viață au o deosebită importanță. În această categorie nu intră doar un plan de o simplă perspectivă, intră mai multe feluri de planuri: **planuri strategice**.

(Sandu, A., *Teoria structurilor urbane*, curs)

**Categorii de modele:**

1. În raport cu *gradul de generalitate al modelului*. Acesta cuprinde evaluarea cantității de informații. Avem de a face cu **modele generale** sau cu **modele foarte aprofundate**. Putem aprecia gradul de generalitate în raport cu *întinderea modelului* și cu *profundimea modelului*:
  - după *întindere*: a) **modele specifice** (privesc particularitatea); b) **modele generale** (atribuite unei clase de lucruri care privește esența lucrurilor, nu particularitățile);
  - din *punct de vedere al profundității*: a) **modele parțiale** (încearcă să explice numai o parte); b) **modele globale** (încearcă să explice totul).
2. În raport cu *conținutul modelului* – la ce se referă modelul, ce vrea să pună în evidență:
  - **model formal** – se referă la formă;
  - **model conceptual** – model care dă referințe asupra conceptului (concepției). Forma e secundară; pentru o aceeași concepție pot corespunde formalizări diferite;
  - **model analogic-material** – indiferent dacă se referă la formă sau concepție, se exprimă în principiu în matematică. Preia o existență, o alcătuire pe care ne-o pune în față ca model care ne interesează.
3. În raport cu *modul de exprimare*:
  - **model iconic** – modelul care reprezintă o imagine. Nu se referă în primul rând la formă. Poate fi un model conceptual sau formal (ex. o machetă);
  - **model real obiectual** – obiectul din realitate este utilizat ca model;
  - **model analitic** – se consumă în cadrul unei scheme. Este un model care explică un concept, o *metodă*. Modelul analitic e un model rezumativ. Nu trebuie solicitat pentru a spune maximum. În general el cuprinde atât cât ne interesează pe noi;
  - **model matematic** – se referă la esența lui. Este rezolvat în sine ca formulă sau pe baza unei formule geometrice;
  - **model verbal** – se exprimă printr-o afirmație.
4. În raport cu *timpul de valabilitate al modelului*:
  - **model static** – se constituie ca sistem static, situație care nu corespunde teritoriului. Modelul nu este valabil decât în analiza de *structură*, analiză într-un anumit moment;
  - **model dinamic** – corespunde dezvoltării *orașului*. În general modelul dinamic este utilizat în urbanism în surprinderea fenomenelor de natură social-demografică;
  - **model hibrid** – ia în considerare o imagine statică de-a lungul timpului.
5. În raport cu *scopul și rolul modelului*:
  - **model descriptiv** – mai e numit și **model explicativ sau analitic**. Urmărește relația dintre cauză și efect demonstrând de ce se produce ceva în *teritoriu*;
  - **model de planificare** – servește expunerii tezelor ca soluție pentru o problemă sau pentru rezolvarea globală a problemelor în *teritoriu*;
  - **model prospectiv (predictiv)** – impune soluții de alternativă. Prin intermediul său se poate aprecia ce este pozitiv și ce este negativ în raport cu anumite criterii de evaluare;
  - **model metodologic (explorativ)** – poate fi un model de orientare a cercetării sau de organizare a procesului de cercetare și nu numai al lui, ci și al procesului de punere în operă a unui proiect de arhitectură sau urbanism. Desfășurarea marilor proiecte nu se poate face fără un model executiv.

(Sandu, A., Teoria structurilor urbane, curs)

**Model de dezvoltare regională**

- Oferă informații și prognoze cu privire la populația și activitățile economice dintr-o anumită regiune în condiții sociale, economice, tehnologice și politice determinate.

(Botez, M., Celac, M., – *Sistemele spațiului amenajat*, 1980)

**Model energetic**

- Modelează relația “localități – energie”. Necesitatea lor o reprezintă programarea corectă a aprovizionărilor, în condițiile creșterii rapide a consumurilor și a diversificării produselor energetice, în special a derivatelor petrolului.

(Ioanid, V., – *Urbanism și energie*, 1985)

**Model energetic global (de tip “supraviețuire”)**

- Contribuie la îmbunătățirea reprezentărilor analitice a relațiilor economie – energie - mediu înconjurător în raport direct cu problemele demografice majore.

(Ioanid, V., – *Urbanism și energie*, 1985)

**Model energetic strategic**

- Încearcă să descrie relațiile complexe dintre energie, amenajarea teritoriului, dezvoltarea economică și protecția mediului.

(Ioanid, V., – *Urbanism și energie*, 1985)

**Model fenomenologic**

- Model de generare și alocare a activităților în spațiu.
- Teoria locării = teoria amplasării sau teoria utilizării terenului; ea constă în : analiza activităților rezidențiale, de muncă, de servicii și dotări, etc. rezultate din existența unei populații pe un teritoriu definit și analiza relațiilor dintre activitățile și terenurile alocate lor, precum și a fluxurilor (de oameni, materiale, etc.) care se dezvoltă între amplasamente.

(Botez, M., Celac, M., – *Sistemele spațiului amenajat*, 1980)

**Model global**

- Simulează evoluția unui sistem, într-o serie de etape, ieșirea din fiecare etapă reprezentând intrarea în cea care urmează.

(Enache, M., – *Modele matematice în sistematizare*, 1977)

**Model gravitațional**

- Este cea mai cunoscută reprezentare a funcționării unui sistem spațial de emisie-recepție. El pornește de la ipoteza existenței unei atracții standard (simularea atracției gravitaționale) între perechi de zone emițătoare și zone receptoare de activități și a posibilității exprimării acestei atracții printr-o formulă de un tip determinat; fluxul rezultat este funcție directă de atracția menționată. Fluxurile de activități descriu funcționarea sistemului; ele circulă între zonele de origine și cele de destinație.

(Botez, M., Celac, M., – *Sistemele spațiului amenajat*, 1980)

**Model matematic**

- Sistem matematic cu ajutorul căruia pot fi studiate proprietățile unui alt sistem sau un alt sistem teoretic din alte puncte de vedere (matematice).

(Enache, M., – Modele matematice în sistematizare, 1977)

**Model material**

- Permite în general o vizualizare a realității prin intermediul unor mijloace convenționale universal acceptate. În acest sens "harta" poate fi socotită drept unul dintre cele mai utilizate modele în geografie.

(Brunet, R., - *La Carte, mode d'emploi*, 1987)

**Model de optimizare**

- Presupune optimizarea (maximizarea sau minimizarea) unei funcții / obiectiv în condițiile unor restricții.

(Urbanproiect - Modelarea – proces al proiectării spațiului amenajat, 2002)

**Model de potențial (sau de accesibilitate)**

- Încearcă să măsoare mărimea influenței unei activități asupra altor amplasate în vecinătatea ei. Potențialul este considerat o măsură a atractivității sau a competitivității unui amplasament.

(Botez, M., Celac, M., – *Sistemele spațiului amenajat*, 1980)

**Model spațial**

- Este definit ca imaginea unui spațiu amenajat conceput ca un sistem socio-spațial, construit cu ajutorul unei metodologii explicite.

(Botez, M., Celac, M., – *Sistemele spațiului amenajat*, 1980)

**Model de transport urban**

- Furnizează, pe baza unei configurații de activități datele, relațiile și deplasările care au loc între diferite zone urbane și dau distribuția și caracteristicile de trafic. Ele oferă date despre volumul de deplasări auto, distribuția lor, transport individual, transport greu, etc. În mod necesar, modelele de transport trebuie să urmeze unor studii și analize aprofundate de variante de dezvoltare (inclusiv modele matematice de dezvoltare fizic-spațiale).

(Ioanid, V., – *Urbanism și energie*, 1985)

**Model unitar urban**

- Realizează o descriere îmbunătățită a relațiilor structurale ale sistemului urban, fiind capabil în același timp, să realizeze sinteza și fuziunea elementelor.

(Urbanproiect – Modelarea, proces al proiectării spațiului amenajat, 2002)

**MODELARE**

Prin modelare se mijlocesc numeroase operații cognitive și operaționale precum: *previziunea, planificarea, managementul științific, etc.* Modelarea este un mijloc de perfecționare a modelului inițial.

Principalele momente ale procesului de modelare sunt:

- *Simularea* (în procesul de modelare) - reprezintă procesul de aplicare a modelului la o situație reală, în scopul validării acestuia.
- *Calibrarea modelului* - reprezintă o apropiere de realitate prin modificarea valorii parametrilor.
- *Reziduurile* (rezultate din modelare) - reprezintă anumite ecarturi, distanțări față de realitate, care nu au putut fi explicate prin intermediul modelului.

(Urbanproiect - Modelarea – proces al proiectării spațiului amenajat, 2002)

**Modelarea sistemelor amenajate urbane și teritoriale**

- A apărut și este legată de evoluția domeniului, impactul noilor tehnologii asupra cadrului material de viață, conjuncția cu deciziile politice, accelerarea dinamicii dezvoltării, scăderea stabilității situațiilor deja proiectate.

(Urbanproiect - Modelarea – proces al proiectării spațiului amenajat, 2002)

**Modelarea spațială**

Utilizează:

- Tehnica de modelare structural-cantitativă - se referă la instrumentele prin care se explorează și se construiesc modelele
- Metoda de modelare - definită ca o grupare de tehnici aplicată unei probleme specifice.
- Retorizare – prezentarea rezultatelor proceselor de modelare.
- Metoda scenariilor – descrierea retorizată a evoluției sistemelor.
- Structură metodologică – modul de a selecta tehnicile și metodele de modelare, de a stabili succesiunea lor și a le articula.

(Botez, M., Celac, M., – *Sistemele spațiului amenajat*, 1980)

**Modelarea unui sistem- de amenajare urbană și teritorială**

- Se constituie într-un proces, un fond de tehnici și metode specifice, articulate în structuri metodologice, implicând existența mai multor etape care se condiționează reciproc.

(Urbanproiect - Modelarea – proces al proiectării spațiului amenajat, 2002)

**MONITORIZARE**

Urmărire, supraveghere, strângerea sistematică de informații asupra resurselor folosite și a *output*-urilor directe atinse ca rezultat al unei activități asistate.

(Programul Phare 9708 /Aster S cons arl, Note informative pentru Consiliile de Dezvoltare Regională, 1997)

Sistem de punere sub observație și consemnare a stării și comportării în timp a unei acțiuni, unui fenomen sau unui proces (ex: sistem de punere sub observație și consemnare a stării și comportării în timp a listei patrimoniului cultural mondial).

O parte a sistemului de gestiune și protecție a **monumentelor** și are ca scop păstrarea valorilor care au determinat înscrierea monumentului în lista patrimoniului mondial. Se execută prin modalități proprii: inspecții, controale, rapoarte, planuri de măsuri.

(CPPCN / URBANA SA – Metodologie de monitorizare a monumentelor istorice înscrise în lista patrimoniului mondial, 2000)

**Monitorizarea teritoriului**

Supravegherea și studierea sistemelor teritoriale ce fac obiectul planificării și politicilor de amenajare în vederea înregistrării evoluțiilor acestora. La baza acestor activități stă sistemul de indicatori care este prelucrat statistic, pentru diferite nivele de analiză.

(Materiale documentare Urbanproiect)

**NUTS (Nomenclatorul Unităților Teritoriale Statistice)**

Sistem standardizat pentru statistica regională comunitară, (stabilit pentru a putea avea o schemă unică și coerentă de decupaj teritorial al UE), organizat pe șase nivele teritoriale; NUTS II este nivelul statistic acceptat pentru dezvoltarea regională. NUTS V este nivelul unităților administrativ teritoriale de bază: comună, oraș, municipalitate etc.

(Raport: *Impactul politicii de coeziune socială asupra dezvoltării economico-sociale la nivel regional în România* – coord. G. Pascariu, 2002)

**OBIECTIV**

(1) Scop, țel, țintă; ceea ce urmează să fie realizat, construit.

(2) Care există în afara conștiinței și independent de ea.

(3) Nepărtinitor, imparțial.

(*Dicționarul explicativ al limbii române*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1987)

**Obiective de amenajarea teritoriului**

- Prevederi ale programelor și politicilor de amenajarea teritoriului, sub forma unor enunțuri scrise sau a unor semne grafice.

- Planurile și proiectele de specialitate cu efect teritorial aprobate sau autorizate de autoritățile publice vor trebui în mod necesar să se încadreze sau să țină seama de aceste prevederi.

(Materiale documentare Urbanproiect)

### **Obiectiv turistic**

- Element natural sau construit, care prin valoare, motivează vizitarea sa și constituie o atracție permanentă asupra turiștilor.

(Urbanproiect - Proiect de lege privind aprobarea PATN Secțiunea VI Turism - Studiu de fundamentare pentru redactarea legii)

### **Operațiuni de amenajare**

Crearea unui spațiu cu funcționalități clare, prin edificarea unui spațiu construit și prin prezervarea valorilor de patrimoniu natural și construit existent.

(Ministerul Echipării, Transportului și Turismului din Franța - *Parteneriate* - sinteză, Studiu de caz – *Operațiunea Atlanpole Nantes* – Articol)

### **Operațiunile urbanistice**

Inclusiv cele de realizare a Zonelor purtătoare de dezvoltare (ZPD), au următoarele caracteristici generale:

- se înscrie într-un proces mai amplu de dezvoltare economică, socială și spațială, în care sunt integrate paliere local, regional, național și internațional și din acest motiv constituie un instrument de transpunere a strategiilor și politicilor de dezvoltare integrate transversal;
- au un suport legal prin care este stabilit cadrul organizatoric și procedural specific;
- implică costuri ridicate, resurse financiare diverse, suportă și influențează acțiunile mecanismelor pieței și în special ale pieței funciare;
- au un suport managerial, informațional și tehnic specific;
- se situează în momentul în care, experiența dobândită a devenit un bun comun și pretinde o teorie generală;
- au un sens și implicații care aparțin sferei culturii.

(UIAUM, INCĐ-UP, IG, UD - *Definirea Zonelor Urbane Purtătoare de Dezvoltare în Teritoriu ca factor de anticipare și stimulare a ridicării calității vieții urbane prin restructurarea economică sectorială* - Studiu în cadrul programului AMTRANS 2002)

### **Operatori de servicii publice de gospodărie comunală**

Societăți comerciale autorizate să furnizeze servicii publice în condițiile stabilite de autoritățile administrației publice locale.

(Legea nr. 326 /2001, Legea serviciilor publice de gospodărie comunală)

**ORAȘ**

Unitate administrativ-teritorială de bază alcătuită fie dintr-o singură **localitate** urbană, fie din mai multe localități, dintre care cel puțin una este urbană. Ca unitate administrativ-teritorială de bază și ca sistem social-economic și geografic **orașul** are două componente:

- componenta teritorială – *intravilanul*, care reprezintă suprafața de **teren** ocupată sau destinată construcțiilor și amenajărilor (de locuit, social-culturale, industriale, de depozitare, de producție, de **circulație**, de recreare, de comerț, etc.) și *extravilanul* care reprezintă restul teritoriului administrativ al **orașului**.
- componenta demografică și socio-economică, care constă în grupurile de populație și activitățile economice, sociale și politico-administrative care se desfășoară pe **teritoriul** localității.

*Dimensiunile, caracterul și funcțiile orașului* prezintă mari variații, dezvoltarea sa fiind strâns corelată cu cea a teritoriului căruia îi aparține.

*Orașele* care prezintă o însemnătate deosebită în viața economică, social-politică și cultural-științifică a țării sau care au condiții de dezvoltare în aceste direcții sunt declarate municipii.

(Legea nr. 351 /2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități, Anexa nr. 1)

*Orașele* sunt în același timp elemente ale unei ierarhii regionale sau naționale de locuri centrale și ochiuri ale unei rețele transnaționale de schimburi.

(Bonnet, J., - Marile Metropole Mondiale, 2000)

**ORGANIZARE**

Acțiunea de face ca o întreprindere, o instituție, un grup social constituit să funcționeze sau să acționeze în mod eficient, după un anumit plan.

(*Dicționarul explicativ al limbii române* – Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1987)

**Organizarea administrativ-teritorială**

- Teritoriul României este organizat sub aspect administrativ în comune, orașe și județe. În condițiile legii unele orașe sunt declarate municipii.

(Constituția României, 2003)

- Acțiune complexă de modelare a structurilor teritoriale prin prevederi constituționale, în baza unor legi, pentru a delimita unități administrativ teritoriale considerate cele mai bune la un moment dat în vederea punerii în aplicare a normelor generale privind conducerea unui teritoriu sub aspect economic, financiar, cultural, social, al ocrotirii sănătății, etc.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

**Organizarea teritoriului**

- Ansamblul de măsuri economice, tehnice, juridice și sociale, aplicate în scopul utilizării raționale a terenului (stabilirea folosinței optime, parcelarea, amplasarea construcțiilor și drumurilor).

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

### **Organizarea zonei periurbane**

- Activitate de modelare complexă a structurilor teritoriale și productive din vecinătatea orașelor, în vederea: asigurării unei părți din forța de muncă necesară pentru unitățile economice aparținând orașului; stimulării cooperării prin amplasarea unor unități satelit în localitățile din apropiere; extinderii bazelor de aprovizionare cu produse agroalimentare perisabile; lărgirii zonelor de agrement, etc.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

## **PARC**

Spațiu verde autonom, sau mai rar aferent unui important monument având o suprafață de cel puțin 20ha, caracterizat printr-o mare complexitate funcțională și necesitând o **administrație** proprie. Necesitatea parcului apare în general în cazul **orașelor** cu peste 50.000 locuitori. Parcul poate fi nespecializat (orașenesc) sau specializat în cazul unei funcțiuni dominante (parc: sportiv, de distracție, dendrologic, etc).

Concentrare de înaltă tehnologie care structurează o parte a **aglomerației** urbane sau chiar **orașul** în întregime, prin interacțiunea dintre mediul urban, activitățile de cercetare și întreprinderile industriale.

(Erdeli, G., – *Dicționar de Geografie Umană* – Ed. Corint, 1999)

### **Parc industrial**

- O zonă delimitată în care se desfășoară activități economice, de cercetare științifică și/sau de dezvoltare tehnologică în vederea valorificării potențialului uman și material al zonei.

(OG 65 /2001 privind constituirea și funcționarea parcurilor industriale)

### **Parc natural**

- Arie naturală protejată al căror scop este protecția și conservarea unor ansambluri peisagistice în care interacțiunea activităților umane cu natura de-a lungul timpului a creat o zonă distinctă, cu valoare semnificativă peisagistică și/sau culturală, deseori cu o mare diversitate biologică.

(OUG nr. 236 /2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

### **Parc național**

- Parc natural care, datorită valorii excepționale a componentelor sale, impune un regim deosebit de protecție și valorificare.

(Urbanproiect și Legea nr.5 /2000 privind aprobarea PATN – Secțiunea a III a – Zone protejate)

**Parc științific și tehnologic**

- Parc de activități care reunește activitățile de învățământ superior, cercetare și dezvoltare - ca un spațiu fizic sau cibernetic gestionat de către specialiști al cărui scop principal constă în creșterea competitivității comunității căreia îi aparține (teritoriu sau zonă de influență) prin promovarea culturii calității și inovației în cadrul întreprinderilor sale și în cadrul instituțiilor bazate pe cunoaștere care îi sunt asociate. Pentru aceasta, un parc științific trebuie să stimuleze și să gestioneze transferul cunoștințelor și tehnologiilor între universități, instituțiile de cercetare și dezvoltare, întreprinderi și piață; să faciliteze crearea și creșterea noilor companii axate pe inovație prin intermediul incubatoarelor sau pepinierelor de întreprinderi și să ofere alte servicii cu valoare adăugată ridicată; totul, într-un cadru construit și amenajat de o înaltă calitate.

(Definiție oficială a IASP - Asociația Internațională a Parcurilor Științifice -, formulată de Luis Sanz. – în această definiție, termenul de "parc științific" poate fi înlocuit cu termenii "parc tehnologic" sau "parc de cercetare"; definiția încearcă să găsească numitorul comun al foarte diferitelor modele din întreaga lume, pentru a fixa condițiile și exigențele minimale pentru ca un proiect să se înscrie în categoria "parc științific" / "parc tehnologic")

- O zonă în cadrul căreia se desfășoară activități de învățământ, de cercetare, de transfer tehnologic al rezultatelor cercetării și valorificarea acestora prin activități economice.

(OG 14 /2002 privind constituirea și funcționarea parcurilor științifice și tehnologice)

**PARCELARE**

Acțiunea urbană prin care o suprafață de teren este divizată în loturi mai mici, destinate construirii sau altor tipuri de utilizare. De regulă este legată de realizarea unor locuințe individuale, de mică înălțime

(Legea nr. 350 /2001 privind Amenajarea teritoriului și urbanismul)

Este o operațiune urbanistică bazată pe o documentație de urbanism, aprobată în condițiile legii, prin care un **teren** situat pe o singură parte a unui drum public și aflat în proprietatea unei singure persoane (fizice sau juridice) urmează a fi împărțit în mai multe parcele distincte. Parcelele rezultate sunt destinate unor construcții (de locuințe, social-culturale, cu funcțiuni economice, etc.) sau pot fi amenajate ca străzi, parcaje, spații plantate, lucrări edilitare de folosință comună.

(Urbanproiect – Ghid privind reglementarea dezvoltării urbane prin operațiuni de parcelare și reparcare a terenurilor introduse în intravilan - 2002)

**Reparcelarea**

- Reprezintă acțiunea de unificare a două sau mai multor proprietăți ori porțiuni de proprietate cuprinse într-un perimetru determinat într-o documentație de urbanism, având drept scop o mai bună adecvare a parcelarului la utilizarea terenului, prin asigurarea utilităților comune, divizarea parcelarului în loturi construibile și redistribuirea acestora între proprietari.

(Urbanproiect - Ghid privind reglementarea dezvoltării urbane prin operațiuni de parcelare și reparcare a terenurilor introduse în intravilan)

**PARTICIPARE**

Un proces prin care oamenii, în special cei dezavantajați își pot exercita influența asupra formulării politicilor, proiectării alternativelor, variantelor pentru realizarea investițiilor, management, și monitorizarea intervențiilor realizate pentru dezvoltarea comunităților.

(The World Bank, Discussion Paper no. 183: *Dezvoltarea Participativă și Banca Mondială*, 1992 /Adaptare FPDL România – *Planificare participativă*, 2000)

Un proces prin care grupurile de interes influențează și împart controlul asupra deciziilor și resurselor care le afectează existența.

(Fowler, A., - *Striking a Balance*, 1997 /Adaptare FPDL România – *Planificare participativă*, 2000)

Un proces al transferului de putere care îi face pe oameni capabili să deruleze propriile analize, să preia conducerea, să capete încredere în forțele proprii, și să formuleze decizii proprii.

(Nelson, N., și Wright, S., - *Power and Participatory Development*, 1995/ Adaptare FPDL România – *Planificare participativă*, 2000)

Un mod de a vedea lumea și de a acționa în interiorul ei... un angajament pentru a ajuta la crearea condițiilor care vor conduce la exercitarea unei cantități semnificative de putere de către cei care în prezent au un control mic asupra forțelor care le determină viețile.

(Blackburn, J., and Holland, J., - *Who Changes ?*, 1998/ Adaptare FPDL România – *Planificare participativă*, 2000)

Procesul de formulare a deciziilor și rezolvare a problemelor, care implică indivizi și grupuri care reprezintă interese, expertiză și puncte de vedere diverse, și care acționează pentru binele tuturor celor afectați de deciziile pe care ei le formulează și de acțiunile care le urmează.

(Adaptare FPDL România – *Planificare participativă*, 2000)

Se referă la cine decide și de ce.

(Carnevale, A., - *Trustworthy Government*, 1995/ Adaptare FPDL România – *Planificare participativă*, 2000)

**PARTENERIAT**

Un grup, o societate, o asociație, etc., considerată în raport cu ceilalți participanți.

(*Dicționarul explicativ al limbii române*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1987)

**Principiu** de bază al funcționării politicilor structurale ale Uniunii Europene conform căruia, referitor la proiecte, acestea trebuie să facă parte dintr-un **program**, iar **programele** trebuie prezentate Comisiei Europene de către statele membre în **parteneriat** cu autoritățile regionale și locale, organizații economice și parteneri sociali.

(Programul Phare 9708 /Aster S cons arl, Note informative pentru Consiliile de Dezvoltare Regională, 1997)

Asocierea largă și eficientă a partenerilor, prin relații de coordonare, consultare, negociere, cooperare și colaborare, în scopul elaborării PND

(HG 1323 /2002 privind elaborarea în parteneriat a Planului național de dezvoltare)

Stimularea convergenței economice, sociale și culturale prin stabilirea unor obiective comune și complementaritatea măsurilor.

(Urbanproiect – Studiu privind cooperarea pentru dezvoltarea spațială a zonei frontaliere Porțile de Fier în corelare cu politicile aferente din Iugoslavia și Bulgaria, 2000)

**Convenția de înfrățire (twinning)**

- Document legal semnat de o țară candidată și de un stat membru, prin care ambele părți se angajează să obțină rezultatele stabilite prin implementarea unui program de lucru detaliat.

(Raport: *Impactul politicii de coeziune socială asupra dezvoltării economico-sociale la nivel regional în România* – coord. G. Pascariu, IER, 2002)

**Demersul partenerial**

- Demersul partenerial, prin colaborările pe care le implică, solidaritățile pe care le impune, dezbaterile de idei pe care le suscită, susține și coagulează energiile necesare pentru a depăși impasurile și dificultățile și pentru a înscrie în durată de timp voința de a dinamiza și de a înfrumuseța orașele și de a le întări identitatea.

(Ministerul Echipării, Transportului și Turismului din Franța - *Parteneriate* - sinteză, Studiu de caz – *Operațiunea Atlanpole Nantes* – Articol, 1993)

**Parteneri**

- Instituții și organizații existente la nivel local, regional și central, guvernamentale și neguvernamentale, publice și private, reprezentanți ai sectorului economic de stat și privat, precum și reprezentanți ai societății civile, care lucrează împreună în procesul de elaborare a PND

(HG 1323 /2002 privind elaborarea în parteneriat a Planului național de dezvoltare)

### **Parteneriat public-privat**

- Stabilirea unor relații de conlucrare între Stat și colectivități locale, firme private, societate civilă pentru realizarea unui proiect de interes larg, relații în cadrul cărora fiecare are rolul său, dar țin cont de părerea celorlalți. Totul se împarte, sarcinile, riscurile, se inventează noi metode adoptate fiecărei situații.

(Ministerul Echipării, Transportului și Turismului din Franța – *Studiu de caz Operațiunea Atlanpole Nantes*, 1993)

### **Condițiile reușitei parteneriatului**

Pentru reușita proiectului sunt necesare două condiții cheie:

- Găsirea unor personalități de renume pentru conceperea proiectului și
- Existența unor animatori ai proiectului, a căror carismă să antreneze diferiți parteneri și să-i determine să depășească limitele propriilor interese de moment pentru a duce la bun sfârșit proiectul pe termen lung.

Trei factori esențiali ai reușitei sunt legați de existența acestor personalități:

- relațiile inter-personale care se creează, într-o garantare a respectării acordurilor de principiu asupra obiectivelor principale;
- gruparea competențelor la cel mai înalt nivel, pentru a se putea gestiona complexitatea proiectului și
- factorul timp.

(Ministerul Echipării, Transportului și Turismului din Franța - Parteneriate - sinteză, Studiu de caz – *Operațiunea Atlanpole Nantes* – Articol, 1993)

### **Structuri parteneriale**

- Structuri constituite la nivel regional și național sub formă de consilii, comitete, comisii, grupuri de lucru pentru elaborarea PND. Structurile parteneriale au un caracter sistematic și permanent, iar activitatea lor este reglementată prin regulamente proprii de funcționare întocmite pe baza unui regulament-cadru elaborat de Ministerul Dezvoltării și Prognozei.

(HG 1323 /2002 privind elaborarea în parteneriat a Planului național de dezvoltare)

- Structurile de parteneriat fac posibilă intervenția unui număr important de actori regionali (colectivități teritoriale, orașe, camere consulare, parteneri economici). Organigrama generală ilustrează funcțiunile specifice fiecărei entități și structura relațiilor funcționale ale ansamblului constitutiv al operațiunii (Atlanpole).

(Ministerul Echipării, Transportului și Turismului – Franța - Parteneriate - sinteză, Studiu de caz – *Operațiunea Atlanpole Nantes* – Articol, 1993)

**PATRIMONIU**

(1) Totalitatea drepturilor și obligațiilor cuiva care pot fi evaluate în bani și a bunurilor la care acestea se referă.

(2) Bunuri materiale și spirituale care aparțin unui popor, transmise de la strămoși; moștenire culturală.

(Mic lexicon ilustrat al noțiunilor de sistematizare – Ed. Tehnică, București 1983)

**Bun al patrimoniului natural**

- Componentă a patrimoniului natural care necesită un regim special de ocrotire, conservare și utilizare durabilă în beneficiul generațiilor prezente și viitoare.

(OUG nr. 236 /2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

**Patrimoniul cultural național**

- Este alcătuit din bunuri cu valoare deosebită sau excepțională, istorică, arheologică, documentară, etnografică, artistică, științifică și tehnică, literară, cinematografică, numismatică, filatelică, heraldică, bibliofilă, cartografică și epigrafică, reprezentând mărturii materiale ale evoluției mediului natural și al relațiilor omului cu acestea, ale potențialului creator uman și ale contribuției românești la civilizația universală.

(Legea nr. 530 /2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil)

**Patrimoniul natural**

- Ansamblul componentelor și structurilor fizico-geografice, floristice, faunistice și biocenotice ale mediului natural a căror importanță și valoare ecologică, economică, științifică, biogenă, sanogenă, peisagistică, recreativă și cultural-istorică au o semnificație relevantă sub aspectul conservării diversității biologice floristice și faunistice, al integrării funcționale a ecosistemelor, conservării patrimoniului genetic, vegetal și animal, precum și pentru satisfacerea cerințelor de viață, bunăstare, cultură și civilizație ale generațiilor prezente și viitoare.

(OUG nr. 236 /2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

**PERIURBANIZARE**

(1) Desemnează, (...), procesul complex de creștere periferică a aglomerărilor urbane. Termenul a fost introdus în vocabularul de specialitate începând cu anii '80, ca o reacție la multitudinea termenilor ce încercau să definească fenomenul (ex: suburbanizare, rurbanizare, exurbanizare).

Creșterea urbană determină o mutație a funcțiunilor solului. Se pot distinge trei cazuri principale ale modificărilor mediului rural și agricol:

- un spațiu rural și agricol care dispare aproape cu desăvârșire, cum se întâmplă în cazul specific al zonelor periurbane cele mai apropiate de marile aglomerări;
- un spațiu rural și agricol care devine interstițial;

- un spațiu agricol care se păstrează încă, dar în care societatea rurală se schimbă (definit prin ceea ce s-ar numi “rurban” sau “a treia coroană”).

Creșterea periferică a populației și a spațiilor reprezintă o formă a procesului de **urbanizare** a societății.

(2) Valorificarea temporară a unei porțiuni dintr-un **teritoriu**, valorificare datorată schimbărilor economice, politice și sociale.

(Charpentier, M., A. - *Periurbanul în Franța* - Sintează documentară, 1997)

Fenomenul de periferizare este fenomenul de izolare și marginalizare a unor teritorii, cel mai adesea extremitățile unor unități administrativ-teritoriale ce se manifestă prin **accesibilitatea** dificilă a locuitorilor către capitala de județ și reciproc prin exercitarea dificilă a funcțiilor administrației județene.

(Urbanproiect, - Plan de amenajare a teritoriului județului Constanța și a litoralului românesc, iulie 1994)

## PIAȚĂ FUNCİARĂ

Sistem de interacțiune între cererea și oferta de **terenuri** în cadrul unei economii mixte.

(Materiale documentare Urbanproiect)

### Piață funciară urbană

- Cererea și oferta de terenuri pentru satisfacerea cerințelor de dezvoltare urbană. Condițiile esențiale ale funcționării acesteia sunt: pluralismul formelor de proprietate, manifestarea permanentă a cererii și a ofertei, formarea liberă a prețurilor, ca rezultat al confruntării dintre ofertă și cerere.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

## PLAN

[Ec.] Conceptul economic al unei acțiuni viitoare.

(Mic lexicon ilustrat al noțiunilor de sistematizare – Ed. Tehnică, București 1983)

Instrument de conducere a producției sociale, constând dintr-un sistem de indicatori prin care se fixează prioritățile, direcțiile principale ale activității unor structuri economice într-o perioadă dată, repartitia resurselor și corelațiilor necesare între sectoarele interdependente, în vederea atingerii unor **obiective** determinate.

(*Dicționarul explicativ al limbii române* – Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1987)

[Urb.] Reprezentare grafică în secțiune sau proiecție orizontală, la o anumită scară a unui obiect, ansamblu de obiecte, o **zonă**, o **localitate**, un **teritoriu**, etc.

(Mic lexicon ilustrat al noțiunilor de sistematizare – Ed. Tehnică, București 1983)

**Plan de amenajare complexă a teritoriului (sin. Sistematizarea teritoriului)**

- Proces de organizare și remodelare complexă a structurilor teritoriale și a localităților, în scopul asigurării cadrului optim necesar desfășurării activităților umane și ridicării permanente a standardului de viață.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

**Plan de amenajare a teritoriului național (PATN)**

- PATN are caracter director și reprezintă sinteza programelor strategice sectoriale pe termen mediu și lung pentru întregul teritoriu al țării.
- Planul de amenajare a teritoriului național este compus din secțiuni specializate.
- Secțiunile PATN sunt: Căi de comunicație, Ape, Zone protejate, Rețeaua de localități, Zone de risc natural, Turismul, Dezvoltarea rurală. Prin lege se pot aproba și alte secțiuni.
- Prevederile PATN și ale secțiunilor sale devin obligatorii pentru celelalte planuri de amenajare a teritoriului care le detaliază.

(Legea nr. 350 /2001 privind Amenajarea teritoriului și Urbanismul, Cap. IV, Secțiunea a II-a, Art. 41)

**Plan de amenajare a teritoriului județean (PATJ)**

- PATJ are caracter director și reprezintă expresia spațială a programului de dezvoltare socio-economică a județului. Planul de amenajare a teritoriului județean se corelează cu Planul de amenajare a teritoriului național, cu Planul de amenajare a teritoriului zonal, cu programele guvernamentale sectoriale, precum și cu alte programe de dezvoltare.
- Prevederile PATJ devin obligatorii pentru celelalte planuri de amenajare a teritoriului și de urbanism care le detaliază.
- Fiecare județ trebuie să dețină Planul de amenajare a teritoriului județean și să îl reactualizeze periodic, la 5-10 ani, în funcție de politicile și de programele de dezvoltare ale județului.

(Legea nr. 350 /2001 privind Amenajarea teritoriului și Urbanismul, Cap. IV, Secțiunea a II-a, Art. 42)

**Plan de amenajare a teritoriului zonal (PATZ)**

- Planul de amenajare a teritoriului zonal are rol director și se realizează în vederea soluționării unor probleme specifice ale unor teritorii. Aceste teritorii pot fi: *intercomunale* sau *inter-orășenești*, compuse din unități administrativ-teritoriale de bază, comune și orașe; *interjudețene*, înglobând părți din județe sau județe întregi; *regionale*, compuse din mai multe județe.

(Legea nr. 350 /2001 privind Amenajarea teritoriului și Urbanismul, Cap. IV, Secțiunea a II-a, Art. 43)

**Plan de capital**

- Se referă la cheltuielile viitoare pentru investiții și la sursele de venit care vor face posibilă finanțarea acestor cheltuieli stabilite pe baza unei analize viitoare a cererii și pe baza unor venituri viitoare prognozate ca realiste.

- PIMS reprezintă un tip de plan care accentuează asupra modului de stabilire a priorităților de investiții multi-sectoriale la nivel local.

(Peterson, Kingsley, Telgarsky – *Multi sectorial investment planning*, 1994)

### **Plan de dezvoltare**

- Program de investiții și măsuri organizatorice elaborat pentru dezvoltarea social-economică a unui teritoriu, a unei localități urbane sau rurale.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

### **Plan de dezvoltare regională**

- Plan elaborat la nivelul regiunilor de dezvoltare de către ADR (agențiile de dezvoltare regională) și supus spre aprobare CDR (consiliilor de dezvoltare regională).

(Legea 315 /2004 privind dezvoltarea regională în România)

### **Plan național de dezvoltare (PND)**

- Document de planificare strategică și programare financiară, care are ca scop să orienteze și să stimuleze dezvoltarea economică și socială a țării pentru atingerea obiectivului Uniunii Europene, respectiv realizarea coeziunii economice și sociale;

(HG nr. 497 /2004 privind stabilirea cadrului instituțional pentru coordonarea, implementarea și gestionarea instrumentelor structurale)

- Documentul de planificare strategică și programare financiară al României, aprobat de Guvern, elaborat într-un larg parteneriat, care are ca scop să orienteze și să stimuleze dezvoltarea economică și socială a țării pentru atingerea obiectivului de realizare a coeziunii economice și sociale.

(HG nr. 1323 /2002 privind elaborarea în parteneriat a Planului național de dezvoltare)

#### **Conform HG 1323 /2002 privind elaborarea în parteneriat a Planului național de dezvoltare:**

**(2) PND se elaborează pe baza planurilor de dezvoltare regională, realizând o programare a dezvoltării economice și sociale a țării, similară celei realizate de statele membre ale Uniunii Europene pentru Obiectivul 1 de intervenție a Fondurilor structurale.**

**(3) PND conține analiza situației economice și sociale a țării, obiectivele prioritare de dezvoltare pe termen mediu, strategia pentru realizarea obiectivelor prioritare stabilite și programarea financiară multianuală a măsurilor prin care se realizează aceste obiective, utilizând resurse financiare interne și externe.**

**(4) PND este instrument de coordonare, monitorizare și evaluare a implementării obiectivelor prioritare de dezvoltare.**

**(5) PND fundamentează accesul României la fondurile de tip structural, alocate de Uniunea Europeană României în perioada de preaderare, precum și la Fondurile structurale, după aderare.**

- Instrument de planificare necesar atingerii obiectivului complex al coeziunii economice și sociale, coerent și compatibil cu documentele de planificare și programre folosite de țările membre ale UE, care concretizează eforturile României de a-și însuși practicile europene în domeniul dezvoltării regionale.

(Pascariu, G., Trăistaru, I. - *Politica de dezvoltare regională*, seria Micromonografii – Politici Europene – IER, București, 2000)

### **Planuri de specialitate cu efect teritorial**

- Planuri, proiecte, măsuri, pentru diferite nivele teritoriale (regional, județean, național s.a.) în care a fost luat în considerare aspectul spațial, sau care vor influența structura spațială și funcțională a unui teritoriu.
- Secțiunile PATN conțin reglementări de ordin spațial privitoare la conținutul și obiectivele de care se vor ține seama la întocmirea planurilor de specialitate.

(Materiale documentare Urbanproiect)

## **PLANIFICARE**

Acțiune de a planifica; **programare, organizare**, coordonare și conducere a unei activități pe bază de plan.

(*Dicționarul explicativ al limbii române* – Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1987)

Știință care are ca obiect stabilirea programelor economice indicând atât **obiectivele** urmărite cât și prevăzând diversele **etape financiare și de realizare** a programului și eventual **descrierea structurii organismelor** necesar a fi create în vederea acestei realizări.

(*Dictionnaire Encyclopédique* – Petit Larousse Illustré, Ed. Librairie Larousse, 1974)

Un proces referitor la evaluarea conștientă a politicilor și deciziilor înainte de a fi puse în practică.

(Benveniste, G. - *The Politics of Expertise*, 1972/ Adaptare FPDL România – *Planificare participativă*, 2000)

Acțiunea de a facilita decizii și de a le face mai realiste și raționale.

(Kaplan, A. - *The Conduct of Inquiry*, 1964/ Adaptare FPDL România – *Planificare participativă*, 2000)

Un proces prin care cunoștințe științifice și tehnice sunt puse în relație cu acțiuni organizate. Termenul **planificare** capătă mai mult înțeles numai atunci când este însoțit de un alt termen care să îl descrie cum sunt *participativă, globală, strategică, acțiune, termen scurt sau dezvoltare*.

(Friedmann, J. - *Retracking America*, 1973/ Adaptare FPDL România – *Planificare participativă*, 2000)

Planificarea se desfășoară pe 10 etape trecând prin trei faze:

- faza 1 – *planificare strategică*; etapele: colectare date → identificare probleme → fixare **obiective** termen lung (globale) → stabilire priorități →

- faza 2 – *planificare tactică*; etapele: fixare **obiective** specifice → determinare acțiuni pentru atingerea **obiectivelor** → stabilirea planului de acțiune →
- faza 3 – *planificare operațională*; etapele: prevederea resurselor necesare → implementare acțiuni → urmărire /evaluare.

(UIAUIM, INCD-UP, IG, UD - Definirea Zonelor Urbane Purtătoare de Dezvoltare în Teritoriu ca factor de anticipare și stimulare a ridicării calității vieții urbane prin restructurarea economică sectorială - Studiu în cadrul programului AMTRANS, 2002)

### **Planificarea economică (en: *economic planning*)**

- Se referă la structura economică a unei zone, la prosperitatea acesteia.

(Glasson, John. – An Introduction to Regional Planning, 1974)

### **Planificarea fizică (en: *physical planning*)**

- Planificarea structurii fizice a unei zone (utilizarea terenurilor, comunicații, utilități).

(McKee, D., L., Dean, R., D., Leahy, W., H. – *Regional Economics: theory and practice*, 1970)

### **Planificarea intercomunală**

- Este necesară și oportună la nivelul colectivităților locale, în special pentru lansarea viitoarelor scheme de coerență teritorială care explicitează spațial opțiunile strategice ale proiectului teritorial și care traduc coerența politicilor la o scară apropiată zonei urbane, astfel încât să țină cont de relațiile esențiale dintre aglomerație și coroana sa periurbană. Contractele teritoriale trebuie situate în cadrul reluării demersurilor de planificare bazate pe principiile legii asupra solidarității și revitalizării urbane.
- Este necesar a fi susținute eforturile în materie de locuințe sociale și întărite acțiunile prezente în cadrul proiectului de aglomerație în materie de revitalizare urbană și de coerență între proiectele de circulație și politicile de urbanism și locuire.

(Ricono, G. (METL) și Bouvelot, G. (SEL) - *Priorités et modalités de contractualisation pour les contrats territoriaux*, 2001)

- Planificarea dezvoltării economice și fizice a regiunii în ansamblul ei, coordonată cu prestările de servicii apare ca o nevoie evidentă datorată faptului că dinamica socio-economică nu corespunde unităților administrativ teritoriale. În teritoriu, în funcție de densitatea folosirii terenurilor sunt generate fluxuri de trafic, sunt oferite servicii din resurse limitate și rezultă probleme de poluare.

(IHS – Integrare instituțională pentru dezvoltare regională, Decembrie 2001)

### **Planificare în procesul de îndrumare socială**

- Este un proces care trebuie condus la nivelul școlilor, fermelor, fabricilor, birourilor și zonelor de locuit pentru a implica un număr tot mai mare de oameni într-o relație directă cu societatea. Cu alte cuvinte cei care profesează în domeniul planificării trebuie să implice un număr din ce în ce mai mare de alți oameni în procesul de planificare și luare a deciziilor.

(Friedman, J. - Adaptare FPDL România – *Planificare participativă*, 2000)

### **Planificarea participativă**

- Este un fluid, un proces organic care își redefinesc limitele rapid și ușor bazându-se pe nevoia mediului pe care îl deservește. Mai important este faptul că planificarea presupune corelarea de planuri de acțiune care sunt realiste și care sunt implementate rapid. Cu alte cuvinte, planurile nu sunt realizate în vid, și există o tot mai adâncă convingere că planurile înseamnă luarea deciziilor și că deciziile luate printr-un proces de planificare participativă sunt însușite de cei care participă la proces, adică procesul participativ mărește șansele de succes în implementarea deciziilor.
- Planificarea este un proces de natură lineară, pașii se suprapun, converg, sunt divergenți, concură și interacționează. Cei care conduc cu succes procese de planificare participativă nu sunt incomodați de nevoia sau oportunitatea de a reveni la unii pași sau de a-i sări atunci când nu mai par a fi necesari.

(Adaptare FPDL România – *Planificare participativă*, 2000)

### **Planificare regională**

- Formă particulară de acțiune implicând planificarea unor elemente și acțiuni, atât economice cât și fizice, aplicată la o scară supra-urbană, dar în același timp sub-națională.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

### **Planificarea spațială**

- Înseamnă a anticipa și a pregăti; a face pregătiri și provizii pentru viitor. În centrul planificării urbane și regionale se află planificarea spațială, fizică sau de utilizare a terenurilor. Aceasta implică pregătiri pentru viitoarea utilizare a terenurilor, de către locuitori și întărirea acestor pregătiri prin reglementarea și promovarea schimbărilor referitoare la utilizarea terenurilor și clădirilor.
- Scopul planificării spațiale este acela de a cerceta și recomanda acele pregătiri care vor conduce la reconcilierea conflictelor și la cele mai bune beneficii pentru "client", în ceea ce privește utilizarea terenurilor.
- Pentru a atinge scopul planificării trebuie operat cu un sistem acceptat și realizabil care definește tipul de schimbare pentru care sunt făcute pregătirile, obligația de a pregăti planuri și politici, necesitatea unui consens în realizarea schimbării, obligația de a susține pregătirile în vederea obținerii unui consens, dreptul de a fi consultat și de a obiecta asupra unui plan sau a unei decizii.
- Termenul "pregătiri" include orice document legat de folosirea viitoare a terenului și clădirilor (exemplu: raportul politicii naționale, strategia regională, structura planului principal, planul local sau de acțiune).
- Termenul "schimbare" include și acțiunile de conservare și dacă nu se întreprinde nici o acțiune.
- Termenul "consimțământ" se referă la aprobarea sau permisiunea de a întreprinde tipurile de schimbări și la cei care aprobă pregătirile (cum ar fi politici și planuri).

(IHS – Integrare instituțională pentru dezvoltare regională, Decembrie 2001)

**Principii directoare pentru dezvoltare durabilă spațială a teritoriului european**

O politică de amenajare durabilă și o dezvoltare regională echilibrată, presupune:

1. promovarea coeziunii teritoriale prin intermediul unei dezvoltări socio-economice echilibrate în condițiile creșterii competitivității;
2. promovarea impulsiei dezvoltării generale de funcțiunile urbane și de îmbunătățirea relațiilor localități urbane – localități rurale;
3. promovarea condițiilor de accesibilitate mai echilibrate;
4. facilitarea accesului la informație și cunoaștere;
5. reducerea impactelor negative asupra mediului;
6. valorificarea și protecția resurselor și patrimoniului natural;
7. valorificarea patrimoniului cultural ca factor de dezvoltare;
8. dezvoltarea resurselor energetice în condițiile menținerii securității mediului;
9. promovarea unui turism de calitate și durabil;
10. limitarea preventivă a efectelor catastrofelor naturale.

(CEMAT – *Principii directoare pentru dezvoltarea durabilă a teritoriului pe Continentul European – Hanovra 2000*)

**Planificare spațială (strategică)**

- Activitate la nivel de stat cu scopul planificării, organizării și dezvoltării teritoriului național. Prin compararea și armonizarea cerințelor spațiale concurente se pun în evidență principiile și obiectivele dezvoltării durabile echilibrate a regiunilor. Formele de realizare a planificării spațiale sunt planurile de land și cele regionale; pe plan național aceasta se aplică prin “legea planificării spațiale”.

(Oficiul federal pentru construcții și planificare spațială Germania – *Raportul planificării spațiale*, 2000)

**Planificarea strategică**

În literatura de specialitate găsim diferite definiții date procesului de planificare strategică, fiecare dintre ele punând accentul pe alte laturi ale acesteia:

- un efort disciplinat prin care se produc deciziile și acțiunile ce vor ghida o organizație în activitatea sa;
- procesul prin care se alocă resursele unei organizații în vederea atingerii misiunii și obiectivelor sale, în condițiile unui mediu extern dinamic și în mare parte imprevizibil;
- un set de concepte, proceduri și instrumente care ajută organizațiile să lucreze în condițiile unui mediu cu schimbări, în mare parte imprevizibile. Nu este o știință ci este o artă, arta de a alege acele proceduri și instrumente adecvate organizației și misiunii sale;
- un proces care dirijează și sprijină dezvoltarea și schimbarea, ca răspuns la necesitățile și aspirațiile comunității, gândind acțiuni pentru soluționarea lor, sau anticipându-le.

(Vasilache, A., Rață, N. – Ghid de planificare urbană strategică, FPDL România)

Planificarea strategică:

- este o strategie de management.
- cheia planificării strategice eficace, constă, în mare parte, în proces și nu în produs sau în plan.
- strategia, în opinia lui Bryson, este matricea scopurilor, politicilor, programelor, acțiunilor, deciziilor și alocării de resurse care definește ce este, ce face și de ce.
- puterea remanentă a planificării strategice constă, în mare parte, în abilitatea sa de a se reinventa, a se păstra la curent cu timpurile și cererile în schimbare.
- planificarea dezvoltării nu este planificare strategică, dar planificarea strategică este esențială pentru dezvoltare.

(FPDL România – Management în Administrația Publică, Vol. IV, 2000)

Planificarea strategică:

- se ocupă de organizație în ansamblul său, pe termen mediu sau lung;
- stabilește scopuri fundamentale, direcții de acțiune, ori acțiuni majore;
- evaluează categorii de resurse (nu resurse în detaliu);
- definește etape, praguri, stadii de desfășurare în timp;
- definește tipuri de structuri organizatorice și mecanisme generale de control;

Planificarea strategică:

- ține seama de factorii și de condițiile de mediu: atât de mediu extern cât și de mediu intern;
- trebuie să țină seama de modul în care acești factori și aceste condiții evoluează, care este tendința evoluției;
- își imaginează scenarii viitoare în diverse condiții;

Planificarea strategică:

- are un caracter holistic (cuprinzător) și general (nu intră în detalii);
- are un caracter de personalizare (planificarea strategică se elaborează pentru o anumită organizație într-un anumit moment și pentru o anumită perioadă) - pot fi reutilizate metodele, dar nu ad-literam;
- are caracter de unicat.

Însăși planificarea strategică trebuie planificată - trebuie construit, proiectat proiectul de planificare strategică – organizație diferită, loc diferit etc.

(Ianăși, L. – *Note de curs*, 2001-2002)

### **Planificarea strategică și planificarea pe termen lung**

- Sunt privite în multe situații ca fiind sinonime. Autorul arată că planificarea strategică are în vedere în special identificarea și rezolvarea problemelor unei organizații în timp ce planificarea pe termen lung se concentrează asupra obiectivelor specifice pe care le are în vedere în cadrul bugetelor și programelor.

(Reif Benjamin – *Models in Urban and Regional Planning*, 1973)

**Contribuția principală a planificatorilor**

Este capacitatea de sinteză aplicată asupra relațiilor spațiale și asupra formelor de așezare urbană în vederea obținerii calității spațiului și identificării acestuia.

Este îndreptată către formularea și implementarea planurilor și politicilor sau a altor pregătiri în vederea dezvoltării și conservării terenului și mediului și a deciziilor și măsurilor specifice pentru îmbunătățirea condițiilor fizice de viață cu respectarea patrimoniului și a nevoilor generațiilor viitoare.

Multe discipline și profesii sunt implicate în înțelegerea necesității de schimbare a modului de utilizare a terenurilor și a efectelor pe care această schimbare le produce. Cel care planifică utilizarea terenurilor sau expertul în urbanism contribuie la unificarea calificărilor cerute în această analiză a funcțiilor.

(IHS – Integrare instituțională pentru dezvoltare regională, Decembrie 2001)

**POLITICĂ (1) (engl: politics)**

Activitate a claselor sociale, a partidelor, a grupurilor sociale în raport cu statul, determinată de interesele și de scopurile lor.

Abilitate folosită în atingerea unui scop.

(*Dicționarul explicativ al limbii române* – Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1987)

Proces prin care un grup uman, cu opinii și interese inițial diferite, ajunge la decizii și opțiuni colective care se impun întregului grup și simbolizează o politică a acestuia în ansamblu.

(Zamfir, C., Vlăsceanu. R., - *Dicționar de sociologie*, 1993)

**POLITICĂ (2) (engl: policy)**

Folosit în general la forma plural "**politicile** au o conotație mai degrabă pragmatică, operativă, definind **seturi de măsuri și activități, coerent structurate în raport cu realizarea unor obiective, prin care statul sau guvernele locale intervin într-un anumit domeniu**".

(Pop, L., - Curs de politici sociale, 2004)

Factorii dezvoltării reprezintă subiecte sectoriale de cercetare constituind baza formulării **politicilor de dezvoltare** și ulterior a direcțiilor strategice de acțiune cu impact **spațial, economic, social sau de mediu**. Factorii de dezvoltare sunt: resursele naturale, forța de muncă, capitalul, structura economică, agenții economici, transporturile, comunicațiile, tehnologia, contextul economic, piețele de export, nivelul de cheltuieli publice, managementul administrației, suportul oferit pentru dezvoltare.

(Materiale documentare Urbanproiect)

**Politică de dezvoltare regională**

- Ansamblul politicilor elaborate de Guvern, prin organele administrației publice centrale, de autoritățile administrației publice locale și organismele regionale specializate, cu consultarea partenerilor socio-economici implicați, în scopul asigurării creșterii economice și dezvoltării sociale echilibrate și durabile ale unor arii geografice constituite în regiuni de dezvoltare, al îmbunătățirii competitivității internaționale a României și al reducerii decalajelor economice și sociale existente între România și statele membre ale Uniunii Europene.

(Legea nr. 315 /2004 privind dezvoltarea regională în România)

- Ansamblul de măsuri pe care autoritățile guvernamentale centrale, le iau în favoarea dezvoltării socio - economice a regiunilor defavorizate”. Principiul enunțat se regăsește la nivelul țărilor membre, dar și al Uniunii Europene în ansamblu, prin politica pe care o dezvoltă la nivel comunitar

(Pascariu, G., Trăistaru, I., - *Politica de dezvoltare regională*, seria Micromonografii – Politici Europene – IER, 2000)

**Politică de integrare**

- Integrarea se poate realiza pe orizontală, între sectoare, în scopul stimulării efectelor sinergice ale tuturor dimensiunilor durabile sau pe verticală, între nivele, pentru a asigura coerența politică și de acțiune și pentru a evita politicile contradictorii la diferite nivele.

(Colectiv, - *Dezvoltare durabilă* – vol. II, 1999, București)

**Politică economică**

- Aspect al politicii globale care cuprinde fixarea obiectivelor (ex: echilibrul balanței de plăți, ocuparea forței de muncă), stabilirea unei ierarhii între obiective, analiza interdependențelor dintre obiective și alegerea mijloacelor pentru atingerea obiectivului propus.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

**Politică industrială**

- Parte a politicii economice prin care se urmărește stimularea proceselor productive, introducerea de noi tehnologii, creșterea productivității, obținerea unei competitivități mai mari etc.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

**Politică socială**

- Atitudini, programe și acțiuni îndreptate spre rezolvarea diferitelor probleme sociale, cuprinzând deopotrivă implicarea autorităților publice, acțiuni ale organizațiilor non-guvernamentale și ale persoanelor individuale, reunind sectoarele public, privat și voluntar.

(Zamfir, C., Vlăsceanu. R., - *Dicționar de sociologie*, 1993)

### **Politici de dezvoltare**

- Mijloace politico-administrative, organizatorice și financiare, utilizate în scopul realizării unei strategii.

(Legea nr.350 /2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul,)

- Ansamblu de opțiuni privind anumite obiective și mijloacele de atingere a lor.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

### **Politici relative la informare**

- Se referă la promovarea inovației, la formarea școlară sau profesională, la formarea continuă și la dezvoltarea tehnologică, mai ales pentru zonele izolate și cu densități mici ale populației.

(Comité de Développement Spatial – *Schéma de Développement de l'Espace Communautaire*, 1999)

### **Politici regionale**

- Formulate de o autoritate legitimă, la nivelul unei regiuni, au rolul adaptării ofertei de factori de localizare la cererea pieței.
- Ansamblul de măsuri prin care Uniunea Europeană intervine în zone mai sărace, mai puțin dinamice din punct de vedere economic, cu resurse naturale mai reduse, pentru a contribui la integrarea lor economică și socială în Uniune.

(IHS – Integrare instituțională pentru dezvoltare regională, Decembrie 2001)

### **Politici urbane**

- Reprezintă direcțiile de acțiune, formulate de Consiliul local pe baza programului electoral, privind modul de rezolvare a unor clase identificabile de probleme. Direcțiile de acțiune se realizează pe următoarele domenii: politica de terenuri, politica de locuințe, dezvoltarea economică, îmbunătățirea serviciilor publice, protecția mediului, revitalizarea urbană.

(IHS – Stabilirea sistemului de indicatori de analiză-diagnostic, Martie 2002)

## **POTENȚIAL ECONOMIC**

Ansamblul resurselor naturale (valorificate, în curs de valorificare, identificate), materiale (productive și neproductive) și umane de care dispune un anumit **teritoriu**.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

## POTENȚIAL TURISTIC

Ansamblu de elemente naturale (*rezervații* și *monumente* ale naturii, peisaje, lacuri, ape minerale etc.) și culturale (obiective de arhitectură, istorice, artistice, etnografice etc.), care prin valoarea lor atrag interesul turistic și, implicit, asigură posibilitatea de dezvoltare a activităților turistice. *Revitalizarea* economică, socială și culturală a zonelor rurale, prin *valorificarea potențialului turistic*, rezultă din promovarea zonei și dezvoltarea infrastructurii turistice, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii tehnice și a echipării edilitare a localităților.

(Urbanproiect – “EDEN – Balancing economic development and environmental planning for tourism in rural Europe”, 2001)

Totalitatea obiectivelor naturale și construite existente într-un anumit *teritoriu*, constituind elemente de mare atractivitate pentru diverse categorii de vizitatori și oportunități pentru valorificare prin *organizarea* corespunzătoare a turismului.

(Urbanproiect - Proiect de lege privind aprobarea PATN Secțiunea VI TURISM - Studiu de fundamentare pentru redactarea legii)

## PRINCIPIU

Element fundamental, idee, lege de bază, pe care se întemeiază o teorie economică (în cazul dezvoltării regionale).

(Programul Phare 9708 /Aster S cons arl, Note informative pentru Consiliile de Dezvoltare Regională, 1997)

### Principii de amenajarea teritoriului

- Enunțuri cu caracter general asupra organizării și dezvoltării teritoriului, conținute în acte normative din domeniu.
- Principiile trebuie să fie recunoscute și aplicate de către autoritățile publice și toți actorii implicați în amenajarea teritoriului atât în planificare, cât și în măsurile adoptate.

(Materiale documentare Urbanproiect)

### Principii directoare

- "Principiile directoare...", ca viziune integrată a Europei, este un document politic de referință pentru numeroase acțiuni și inițiative de amenajare teritorială pe continentul european și în particular pentru o cooperare transnațională și internațională.

(CEMAT 2000 - C.E. - Principii directoare pentru dezvoltarea teritorială durabilă a teritoriului european, Hanovra, 7-8 septembrie 2000)

### Principii ale planificării

- Declarații cu caracter general prezente în legile de planificare spațială, în planurile de amenajare și măsurile specifice. Acestea trebuie actualizate și confruntate (pe verticală și pe orizontală) de către responsabili, în anumite cazuri și de către persoane juridice, la fiecare plan cu relevanță spațială.

(Oficiul federal pentru construcții și planificare spațială - *Raportul planificării spațiale*, Germania 2000)

## PROGRAMARE

**Principiu** de bază al funcționării politicilor structurale ale Uniunii Europene, definit ca un proces de organizare, luare a deciziilor și finanțare derulat într-un număr de etape pentru a implementa, pe o bază multianuală acțiunea comună a Comunității și a Statelor Membre în scopul atingerii obiectivelor privind: promovarea dezvoltării și ajustărilor structurale ale regiunilor a căror dezvoltare este rămasă în urmă (Obiectivul 1), susținerea conversiei economice și sociale a zonelor care se confruntă cu dificultăți structurale (Obiectivul 2) și susținerea adaptării și modernizării politicilor și sistemelor de educație, instruire și ocupare a forței de muncă (Obiectivul 3).

(Definiție conform Deciziei Consiliului CE nr. 1260 /1999 citată în raportul: *Impactul politicii de coeziune socială asupra dezvoltării economico-sociale la nivel regional în România* – coord. G. Pascariu, IER, 2002)

## PROGRAME DE DEZVOLTARE

Ansamblu de **obiective** concrete, propuse pentru realizarea politicilor de dezvoltare.

(Legea nr. 350 /2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul)

## PROIECT

Un document care simulează o realitate viitoare.

(*Dicționarul explicativ al limbii române* – Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1987)

### Proiect de dezvoltare regională

- Componentă a unui program de dezvoltare regională, unitate de bază a unei posibile finanțări, având o structură specifică care se axează pe propunerea tehnică și propunerea financiară.

(Programul Phare 9708 /Aster S cons arl, Note informative pentru Consiliile de Dezvoltare Regională, 1997)

### Proiect de dezvoltare spațială durabilă

- Are ca principiu de bază: integrarea socio-economică și de mediu în totalitatea lui, în scopul stimulării acelor procese care conduc spre dezvoltarea comunităților în mediul lor durabil (protejat, revitalizat, echilibrat).

(Urbanproiect - Ghid privind protecția și revitalizarea zonelor fragile ecologic GT-034-01 /2002)

**Proiect public – privat**

- Proiect care se realizează în întregime sau în majoritate cu resurse financiare proprii ori atrase de către un investitor, pe baza unui model de parteneriat public-privat, din care va rezulta un bun public.

(OG 16 /2002 privind contractele de parteneriat public – privat)

**PROTECȚIA MEDIULUI**

Ansamblu de acțiuni și măsuri privind protejarea fondului natural și construit în localități și în teritoriul înconjurător

(Legea nr. 350 /2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul)

**RANG**

Expresie a importanței actuale și în perspectivă imediată a unei localități în cadrul rețelei din punct de vedere administrativ, politic, social, economic, cultural, etc., în raport cu dimensiunile ariei de influență polarizate și cu nivelul de decizie pe care îl implică în alocarea de resurse. Această importanță trebuie să își găsească corespondentul și nivelul de modernizare.

(Legea nr. 351 /2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități)

**REGIUNE**

O zonă de teritoriu cu un ansamblu de caracteristici interne (proprii) distincte și consistente, fie ele fizice sau umane, și care îi conferă o anumită unitate semnificativă și care o distinge pe de altă parte de alte zone învecinate

(Goodall, B. - Dictionary of Human Geography, Penguin Books, 1987)

Porțiune relativ omogenă din cuprinsul învelișului geografic, căreia îi sunt specifice caracteristici – de relief, climă, ape, resurse economice, încărcătură umană – din care rezultă un peisaj geografic propriu.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

Este înțeleasă în contextul unui agregat multifuncțional. O **regiune** poate fi o singură formă, din punct de vedere funcțional, dar fragmentată din punct de vedere administrativ. Acest aspect rezidă din creșterea economică sau /și demografică, care depășește granițele administrative tradiționale.

(IHS – Integrare instituțională pentru dezvoltare regională, Martie 2002)

Știința regională definește regiunile după gradul de încărcătură teritorială (Whittlesey, Richieri) sau prin prisma mecanismelor de constituire. În fine după “caracterul de participare a masei, energiei și informației în structurarea teritoriului” regiunile pot fi: regiuni omogene, funcționale și polarizate (Mac, 2000).

(Pascariu, G., Trăistaru, I., - *Politica de dezvoltare regională*, seria Micromonografii – Politici Europene – IER, 2000)

Este utilizat (în text) atât pentru spațiile intra-naționale, cât și pentru spațiile supranaționale în care pot apare diverse forme de **colaborare** transfrontalieră, bazate pe tradiție sau interese actuale comune.

(Comité de Développement Spatial – *Schéma de Développement de l'Espace Communautaire*, 1999)

### **Comitetul Regiunilor**

Instituție a Uniunii europene formata din reprezentanții comunităților teritoriale si care participa la transpunerea in practica a politicilor Uniunii.

(UE – Comitetul regiunilor – *Pe scurt despre Comitetul regiunilor* – Fișă prezentare 2001)

### **Regional**

- Termen utilizat în studiu pentru a descrie entitățile intermediare care acoperă jurisdicții aflate sub nivelul național (președinție, parlament, guvern) și care mediază între instituțiile locale și naționale.

(United Nations Centre for Human Settlements – Habitat - *Institutional Arrangements for Regional-subnational - Development Planning*, 1989)

### **Regionalizare**

- Este o abordare instituțională menită să definească un nivel al descentralizării complementar nivelului local, suficient de extensivă pentru a fi responsabilă de dezvoltarea economică, socială și culturală dar și suficient de locală pentru a rămâne sub controlul cetățenilor.

(Informal Council of Ministers responsible for regional policy and regional planning - Regional Planning, 1993)

### **Regiune administrativă**

- Unitate administrativ-teritorială existentă în România între anii 1950-1968.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

### **Regiune de dezvoltare**

- Un teritoriu care formează din punct de vedere geografic o unitate netă sau un ansamblu similar de teritorii în care există continuitate, în care populația posedă anumite elemente comune și care dorește să-și păstreze specificitatea astfel rezultată și să o dezvolte cu scopul de a stimula procesul cultural, social și economic.

(Definiția regiunii conform Cartei Comunitare a Regionalizării)

- Regiune delimitată pentru a orienta politica regională a guvernului, în sensul reducerii dezechilibrelor teritoriale majore între ariile cele mai dezvoltate și ariile cele mai puțin dezvoltate; în același timp reprezintă cel mai bun cadru de implementare și evaluare a politicii de dezvoltare regională.

(Erdeli, G., – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

- (1) Zone care cuprind teritoriile județelor în cauză, respectiv ale municipiului București, constituite în baza unor convenții încheiate între reprezentanții consiliilor județene și, după caz, ai Consiliului General al Municipiului București, și funcționează în baza prevederilor prezentei legi. (2) Regiunile de dezvoltare constituie cadrul de elaborare, implementare și evaluare a politicilor de dezvoltare regională, precum și de culegere a datelor statistice specifice, în conformitate cu reglementările europene emise de EUROSTAT pentru nivelul al doilea de clasificare teritorială (NUTS II), existent în Uniunea Europeană.

(Legea nr. 315 /2004 privind dezvoltarea regională în România)

În România, conform art. 4 din legea 315 /2004, **Regiunile de dezvoltare** nu sunt unități administrativ- teritoriale și nu au personalitate juridică.

- Unitate fără rol administrativ, fără personalitate juridică, cuprinzând teritoriile unui grup de județe, sau al Municipiului București, formată prin libera asociere a Consiliilor Județene, cu acordul Consiliilor Locale, respectiv al Consiliilor Locale ale Municipiului București, care constituie cadrul de implementare și evaluare a politicii de dezvoltare regională în România (cf. Legii nr.151/1998 privind Dezvoltarea Regională în România).

(Programul Phare 9708 /Aster S cons arl, Note informative pentru Consiliile de Dezvoltare Regională, 1997)

### **Regiuni defavorizate**

- Regiuni a căror dezvoltare stagnează
- Regiuni al căror PIB pe cap de locuitor nu depășește 75% din media Uniunii Europene precum și zone periferice și slab populate (insule, regiunile nordice).
- Aceste regiuni au anumiți indicatori economici în “zona critică”: un nivel scăzut de investiții; rată a șomajului mai mare decât media; lipsa serviciilor pentru populație și pentru firme; deficiențe majore în infrastructura de bază.
- Regiuni care trec prin conversie și care au mai multe tipuri de probleme: restructurarea sectorului industrial sau a celui de servicii; dispariția activităților tradiționale în zonele rurale; zone urbane în declin; dificultăți în sectorul pescuitului.

(Materiale documentare Urbanproiect)

### **Regiune frontalieră**

- Regiune care include arii situate la frontieră, delimitată în scopul aplicării unei strategii comune de dezvoltare de o parte și de alta a acesteia și a realizării unor programe, proiecte și acțiuni de cooperare.

(Legea nr.350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul)

- Regiuni de nivel NUTS II situate la frontierele (maritime sau terestre) țărilor candidate, care negociază adeziunea la UE și fac obiectul programelor transfrontaliere INTERREG III A în perioada 2000-2006.

(Comisia Europeană - *Comunicat al Comisiei Europene asupra impactului lărgirii Uniunii în regiunile limitrofe țărilor candidate*, 25 iulie 2001)

### **Regiune funcțională**

- Regiune în care unul sau mai multe fenomene comune conectează așezările într-un întreg funcțional organizat.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999).

### **Regiunea ideală (en: *ideal region*)**

- Un grup de autorități locale care au decis să se unească pentru a administra o zonă.

(United Nations Centre for Human Settlements /Habitat - Institutional Arrangements for Regional /Subnational - Development Planning, 1989)

### **Regiune metropolitană**

- Conform raportului de bază “Strategii pentru Dezvoltarea durabilă a regiunilor urbane”, regiunile metropolitane sunt regiunile administrative care au ca “inimă” o metropolă (nucleu central – capitala sau localitatea propriu zisă) împreună cu aglomerația ei urbană (capitala + localități din imediata ei vecinătate).

(Ca urmare a Conferinței ONU privind Mediul și Dezvoltarea – Rio de Janeiro 1992 și pe baza Agendei Habitat II adoptată la Istanbul 1996, a avut loc la Essen în 1999 Conferința “Regiuni Metropolitane Europene”)

- Există mai multe definiții ale acestei noțiuni care depind de modul de abordare a termenului. Economic aceasta reprezintă o concentrare și o centralizare a mijloacelor de producție, unități de conducere, forță de muncă, piețe și consumatori într-un spațiu larg și complex. Legal aceasta reprezintă un grup de aglomerări urbane în jurul unui oraș mare, interconectate și care constituie un sistem socio-economic complex.

(Faerstein, E. - *Metropolitan - Governance in Brazil*, 1989)

- Zonă cu o suprafață foarte întinsă, compusă dintr-o unitate administrativă centrală și dintr-o aureolă periferică largă, cuprinzând mai multe nuclee rezidențiale și comerciale secundare și zone intermediare încă rurale, dar strâns legate de oraș.

(Bonnet, J. - *Marile Metropole Mondiale*, 2000)

### **Regiune prioritară de dezvoltare**

- Unitățile de bază pentru politica regională (UPR), respectiv regiunile de dezvoltare și ariile prioritare, pot fi considerate ca elemente componente ale unui proces pe termen lung de specificare și testare, pornind de la principiile care stipulează că definirea regiunilor: să fie orientată în sensul identificării problemelor teritoriale; să fie astfel făcută, încât să permită identificarea unor spații adecvate pentru anumite tipuri de acțiuni, precum alocarea de fonduri, aplicarea diferențiată a taxelor, cooperare sau parteneriat etc.; să fie realizată prin interacțiuni între specialiști în dezvoltare regională, decidenți și populații la nivelul regiunilor.

(Carta Verde a Dezvoltării Regionale în România – aprobată de Guvern în 1997)

### **Regiune statistică**

- Regiune de dezvoltare utilizată pentru adunarea, interpretarea și analiza datelor publice.

(Programul Phare 9708 /Aster S cons arl, Note informative pentru Consiliile de Dezvoltare Regională, 1997)

### **Regiuni urbane**

- Ansamblu de orașe, legate între ele din punct de vedere morfologic, structural și relațional, caracterizându-se printr-o întindere relativ mare și un anumit policentrism.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

### **Regiune urbanizată**

- Spațiu de mari dimensiuni, unde urbanizarea constituie caracteristica (esențialul) peisajului.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

## **RELAȚII URBAN - RURAL**

Totalitatea relațiilor care se stabilesc în cadrul sistemului de localități urbane și rurale pe linia locuirii, a procesului de producție agricolă, industrială etc. Cunoșcând aceste relații, se pot determina fluxurile convergente și divergente de populație și bunuri între **oraș** și **teritoriul** său înconjurător, se pot stabili capacitățile mijloacelor de transport, ale serviciilor colective, ale echipărilor în sistem, se pot evita fenomenele de migrare masivă, respectiv de depopulare a unor zone rurale și de suprapopulare a orașelor.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

**RESURSĂ**

Element material sau abstract care poate fi folosit pentru satisfacerea unor nevoi sau necesități umane. Conceptul de resursă este direct influențat de nivelul de dezvoltare al societății umane și de sistemul de valori practicat. **Resursa** devine astfel un concept cultural: aceleași lucruri sau elemente pot fi considerate resursă de către o societate sau, dimpotrivă, datorită subdezvoltării sau necunoașterii, pot fi ignorate de altă societate.

Resursele se divid în: resurse *naturale*, resurse *antropice* și resurse *capitale*.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

Rezerva sau sursa de mijloace susceptibile de a fi valorificate la un moment dat.

- *Resurse naturale ale țării* – totalitatea zăcămintelor de minerale și de minereuri, a terenurilor cultivate și folosibile, a pădurilor și apelor (de care dispune o anumită țară).
- *Resurse de muncă* – totalitate persoanelor în vârstă de muncă și capabile de muncă, precum și a persoanelor care se găsesc sub sau peste vârsta aptă de muncă, dar care pot fi sau sunt ocupate într-o ramură a economiei naționale.

(*Mic dicționar enciclopedic*, ed. Enciclopedică Română, 1972)

Instrumente, capacități, materii, energii, fonduri financiare de care o activitate social-umană are nevoie pentru a se realiza. Există **resurse** psihologice, sociale, economice.

(Zamfir, C., Vlăsceanu. R., - *Dicționar de sociologie*, 1993)

**Resurse materiale**

- Totalitatea bunurilor materiale (fonduri fixe, lucrări de echipare, resurse de materii prime) de care dispune un teritoriu.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

**REȚEA**

Un **teritoriu** discontinuu, integrat în țesutul deja existent cu legături puternice materiale și imateriale, între diferiți poli.

(Ministerul Echipării, Transportului și Turismului – Franța - Parteneriate - sinteză, Studiu de caz – *Operațiunea Atlanpole Nantes* – Articol, 1993)

Termenul de rețea este definit ca o modalitate pentru un număr de firme de a-și organiza relațiile lor de piață spre a-și dezvolta activitățile lor și în același timp pentru a-și stabiliza interacțiunile lor cu terții.

(Senn, L., Gorla, G. - *Networking Strategies as a Factor in Urban Decentralization*, Articol, 1999)

### **Retea de localități**

- Totalitatea localităților de pe un teritoriu (național, județean, zonă funcțională) a căror existență și dezvoltare sunt caracterizate printr-un ansamblu de relații desfășurate pe multiple planuri (economice, demografice, de servicii, politico-administrative și altele). Rețeaua de localități este constituită din localități urbane și localități rurale.

(Legea nr. 350 /2001 privind Amenajarea Teritoriului și Urbanismul)

### **Retea de orașe**

- Expresia "rețea de orașe" desemnează politica aplicată de DATAR pentru susținerea experiențelor favorizând alianța la distanță între primarii localităților, în scopul dezvoltării globale unanim acceptate în cadrul unui teritoriu lărgit. Ea este prezentată ca o alternativă la metropolizare și ca una dintre pârgurile de acțiune în sprijinul dezvoltării teritoriale.

(Lionel Jospin, Prim Ministru al Republicii Franceze-*Politique des Réseaux des Villes*, 2000)

#### **Retelele actuale sunt de trei categorii:**

- rețele de orașe mijlocii care regroupează unități urbane de mărime comparabilă, cuprinse între 10.000 și 100.000 locuitori; acestea sunt marcate de o funcțiune dominantă și sunt conștiente de necesitatea de a schimba dimensiunea de intervenție pentru a-și ameliora sau regăsi atractivitatea. Rețeaua de orașe le va permite să-și descopere noi capacități, să-și articuleze funcțiunile complementare și să se angajeze într-un demers de propuneri și prospecțiuni concertate pentru a-și anima și dezvolta teritoriul;
- rețele de armătură regională, care regroupează principalele centre urbane ale regiunii; aceste rețele sunt destinate să afirme funcțiunile regionale majore (funcțiuni universitare și de cercetare, competențe industriale strategice, poli de iradiere culturală care alimentează țesutul infra-regional);
- rețele transfrontaliere în care se exprimă voința colectivităților locale de a coopera în spațiile de schimburi validate unanim de locuitorii lor.

Alte rețele de orașe pot fi însoțite la o altă scară de cooperare de:

- rețele de poli de dezvoltare economică majoră - rețele care întăresc capacitatea orașelor ce constituie poli de dezvoltare economică majoră pentru teritoriile pe care le deservesc;
- rețeaua de armătură națională - rețele prefigurând marile sisteme urbane care oferă o deschidere a spațiului național către sistemul european și mondial de schimb.
- pentru aceste tipuri de rețele, ca și pentru cele transfrontaliere, trebuie avute ca referințe experimentele cuprinse în programele comunitare "INTERREG" și perspectivele de dezvoltare de care sunt legate.

Lionel Jospin, 2000

### **Reteaua ecologică a ariilor protejate**

- Ansamblul de arii naturale protejate, împreună cu coridoarele ecologice.

(OUG nr. 236 /2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

### **Reteaua ecologică Emerald**

- Rețeaua europeană de arii de interes conservativ special, creată în baza Convenției privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa, Berna, 1979.

(OUG nr. 236 /2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

### **Reteaua ecologică natura 2000**

- Rețeaua ecologică de arii naturale protejate constând în arii de protecție specială și arii speciale de conservare, instituită prin Directiva 92/43/CEE privind conservarea habitatelor naturale, a faunei și florei sălbatice.

(OUG nr. 236 /2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

### **Reteaua națională de arii naturale protejate**

- Ansamblul ariilor naturale protejate.

(OUG nr. 236 /2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

### **Retea transeuropeană**

- Consiliul Europei a marcat începând din 1989-1990 importanța pe care o prezintă rețelele de interes european, concepând un program de "dezvoltare și interconexiune a rețelelor transeuropene" pentru realizarea unui spațiu fără frontiere interne în Europa. Rețelele transeuropene acționează în domeniul infrastructurilor căilor de comunicație și transport marfă, în telecomunicații și în energie.

(Secretariatul TINA - Identification of the network components for a future Trans-European Transport Network in Bulgaria, Cyprus, Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland, Romania, Slovakia and Slovenia, Octombrie 1999)

## **REZERVAȚIE A BIOSFEREI**

Amplă arie naturală protejată caracterizată prin existența în cadrul său a unor rezervații științifice și peisagistice unice, de interes universal, precum și a unui ambient specific valoros, datorită cărora se impune un regim de protecție și valorificare conform standardelor Uniunii Internaționale pentru **Conservarea** Naturii.

(Legea nr. 5/ 2000 privind aprobarea PATN – "Secțiunea a III a – Zone protejate")

Zona geografică cu suprafețele de uscat și de ape, inclusiv **terenuri** aflate permanent sub ape, în care există elemente și formațiuni fizico-geografice, specii de plante și animale care îi conferă o importanță biogeografică, ecologică și estetică deosebită, cu valoare de patrimoniu natural național și universal, fiind supusă unui regim special de administrare în scopul protecției și conservării acestora, prin dezvoltarea așezărilor umane și **organizarea** activităților economice în corelare cu capacitatea de suport a mediului deltaic și a resurselor sale naturale.

(Legea nr. 82 /1993, privind constituirea Rezervației Biosferei "Delta Dunării")

Rezervațiile biosferei sunt acele arii naturale protejate al căror scop este protecția și **conservarea** unor zone de habitat natural și a diversității biologice. Rezervațiile biosferei se întind pe suprafețe mari și cuprind un complex de ecosisteme terestre și/sau acvatice, lacuri și cursuri de apă, zone umede cu comunități biocenotice floristice și faunistice unice, cu peisaje armonioase naturale sau rezultate din amenajarea tradițională a teritoriului, ecosisteme modificate sub influența omului și care pot fi readuse la starea naturală, comunități umane a căror existență este bazată pe valorificarea resurselor naturale pe **principiul** dezvoltării durabile și armonioase.

(OUG nr. 236/2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

### REZERVAȚII NATURALE

Rezervațiile naturale sunt acele arii naturale protejate al căror scop este protecția și **conservarea** unor habitate și specii naturale importante sub aspect floristic, faunistic, forestier, hidrologic, geologic, speologic paleontologic, pedologic.

(OUG nr. 236 /2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

### REZERVAȚII ȘTIINȚIFICE

Rezervațiile științifice sunt acele arii naturale protejate al căror scop este protecția și **conservarea** unor habitate terestre și /sau acvatice, cuprinzând elemente reprezentative de interes științific sub aspect floristic, faunistic, geologic, speologic, paleontologic, pedologic sau de altă natură.

(OUG nr. 236 /2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

### RISC

Estimare matematică a probabilității producerii de pierderi umane și materiale pe o perioadă de referință viitoare și într-o **zonă** dată pentru un anumit tip de dezastru.

(Legea nr. 575/2001 privind aprobarea planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a V-a – Zone de risc natural)

### Riscuri antropice (majore, catastrofe tehnologice)

Sunt cele care decurg și depind de natura activității și produselor. Categoriile cele mai importante de activități care pot induce diferite riscuri antropice sunt:

- gospodărirea complexă a apelor (baraje);
- transporturile aeriene (aeroporturi mari) rutiere și pe cale ferată;

- rețelele de infrastructură (conduce de transport gaze, țiței, produse petroliere, gaz petrolier lichefiat, linii electrice, stație de transformare);
- activitățile industriale (industrie energetică – centrale nucleare electrice; industria extractivă – sonde, exploatare miniere; industria chimică, etc.);
- activitățile desfășurate în zone cu funcțiuni speciale – armată (depozite, poligoane, baze militare);
- deșeurile rezultate din diverse activități industriale (holde de steril, deșeuri radioactive) și menajere (de la mari aglomerări urbane, de peste 300.000 locuitori, spitale, etc.).

**Antropic:** Fenomen antropic (antropogen) este un fenomen datorat acțiunii omului cu urmări în special asupra evoluției reliefului, învelișului vegetal, climei.

(Dicționarul explicativ al limbii române –  
Ed. Științifică și Enciclopedică, Buc. 1987)

Principalele categorii de riscuri aferente activităților antropice sunt: inundații, zgomot, explozii, scăpări de substanțe toxice (chimice și radioactive), surpări, poluare (aer, apă, sol etc.).

(Ministère de l'aménagement de territoire et de  
l'environnement, France 2000 – "Aménagement  
du territoire et environnement. Politiques et  
indicateurs" – Materiale documentare  
Urbanproiect)

### **Riscuri naturale (fizice)**

- Sunt cele care decurg în urma unor fenomene naturale și au efecte fizice;
- Categoriile de riscuri naturale care se referă la: inundații, avalanșe, furtuni, uragane, cicloane, incendii de păduri, mișcări de teren ale solului (alunecări de teren) și subsolului (seisme), fenomene carstice (fisuri, cavități, prăbușiri, dislocări).

(Ministère de l'aménagement de territoire et de  
l'environnement, France 2000 – "Aménagement  
du territoire et environnement. Politiques et  
indicateurs" – Materiale documentare  
Urbanproiect)

## **SERVICII DE INTERES REGIONAL**

Se identifică în funcție de *criteriile* considerate: economice, tehnice, financiare, sociale, politice. *Analiza economică* se ocupă de scara optimă pentru cea mai eficientă prestare de servicii din punct de vedere economic; *complexitatea tehnică* și necesitatea de economii bănești abordează problema serviciilor din punct de vedere tehnic (livrări optime din punct de vedere al consumatorilor și furnizorilor); *perspectiva financiară* privește compatibilitatea dintre responsabilitățile față de cheltuieli, pe de o parte, și disponibilul de venituri, pe de o altă parte.

(IHS – Integrare instituțională pentru dezvoltare  
regională, Martie 2002)

**SERVICII PUBLICE DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ**

Ansamblul activităților și acțiunilor de utilitate și interes local, desfășurate sub autoritatea **administrației** publice locale, având drept scop furnizarea de servicii de utilitate publică, prin care se asigură: (a) alimentarea cu apă; (b) canalizarea și epurarea apelor uzate și pluviale; (c) salubritatea localităților; (d) alimentarea cu energie termică produsă centralizat; (e) alimentarea cu gaze naturale; (f) alimentarea cu energie electrică; (g) transportul public local; (h) administrarea fondului locativ public; (i) administrarea domeniului public.

(Legea nr. 326 / 2001 privind serviciile publice de gospodărie comunală)

**SERVITUTE DE UTILITATE PUBLICĂ**

Sarcină impusă asupra unui imobil pentru uzul și utilitatea unui imobil având un alt proprietar. Măsura de protecție a bunurilor imobile publice nu poate fi opusă cererilor de autorizare decât dacă este continuă în documentațiile de urbanism aprobate (având drept consecință o limitare administrativă a dreptului de proprietate).

(Legea nr. 350 /2001 privind Amenajarea Teritoriului și Urbanismul)

**SISTEM**

Ansamblu complex de elemente care sunt în interdependență, constituind un întreg organizat după anumite criterii. Există două clase fundamentale de sisteme: naturale (sistemul solar, sistemele biologice, geologice, etc) și create de om (sisteme economico-sociale, matematice, tehnice, filozofice, de referință, etc.).

(Mic lexicon ilustrat al noțiunilor de sistematizare – Ed. Tehnică, București 1983)

**Sistem de relații**

- Ansamblu de elemente (materiale sau ideale) aflate într-o relație de interdependență și de interacțiune, care funcționează ca un întreg organizat;
- Ansamblu coerent de idei științifice sau filozofice;
- Mod de organizare a unui proces , a unei activități, etc.;
- Metodă de lucru, normă, obicei.
- Ansamblul de legături, raporturi între obiecte, procese, fenomene, precum și între elementele, funcțiile, proprietățile acestora, aflate într-o relație de interdependență și interacțiune și care funcționează ca un întreg organizat.

(Dicționarul explicativ al limbii române, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1987 și Mic lexicon ilustrat de sistematizare, Ed. Tehnică 1983)

- Relație – legătură, raport între obiecte, procese, fenomene, precum și între elementele, funcțiile, proprietățile acestora.

(Dicționarul explicativ al limbii române, Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1987)

### **Sistem de indicatori**

- Ansamblul expresiilor care caracterizează laturile cantitative și calitative ale diferitelor fenomene sau procese economice, sociale, tehnice la nivelul unor teritorii și perioade de timp determinate, aflate într-o relație de interdependență și interacțiune și care funcționează ca un întreg organizat.

(*Dicționarul explicativ al limbii române*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1987 și *Mic lexicon ilustrat de sistematizare*, Ed. Tehnică, București 1983)

### **Sisteme publice de gospodărie comunală**

- Ansamblul de construcții, instalații tehnologice, echipamente funcționale și dotări specifice.

(Legea nr. 326 /2001 privind serviciile publice de gospodărie comunală)

### **Sistem informatic geografic (GIS)**

- Se definește ca un ansamblu de elemente aflate în interacțiune, între care se stabilesc multiple și complexe relații reciproce în funcție de legități specifice. Are o structură proprie, un caracter relativ deschis ceea ce semnifică schimburile permanente de substanță, energie și informații care se realizează între sistemele geografice indiferent de mărime, complexitate sau nivelul ierarhic pe care se găsesc. În accepțiunea actuală sistemul geografic este considerat o construcție logică, relativă și care ordonează realitatea. Conform acestui enunț, sistemul geografic nu are limite, acestea fiind împinse spre limitele cunoașterii umane. Se pot impune limite numai cu caracter metodologic.

(Cristian Tălângă – *Transporturile și sistemele de așezări din România*, ed. Tehnică, București, 2000)

- Este o colecție organizată de echipamente de calcul, programe, date geografice și de personal, destinate achiziției, memorării, actualizării, manipulării, analizei și afișării în mod eficient a tuturor formelor de informații referite spațial.
- Este utilizat pentru a descrie aplicații și sisteme.
- Are rol important în administrarea resurselor prin realizarea și utilizarea bazelor de date spațiale la nivelul unui teritoriu (ex: teritoriul localităților).
- Oferă cunoașterea amplasării informației și înțelegerea interdependenței spațiale dintre datele alfa - numerice și poziționarea geografică.

(Materiale documentare Urbanproiect)

### **Sistem informațional**

- Ansamblu de procedee și mijloace de colectare, prelucrare și transmitere a informației necesare unor procese.

(*Dicționarul explicativ al limbii române*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1987)

### **Sistemul energetic național (SEN)**

SEN – cuprinde lanțul de transformări parcurs de la resursele energetice naturale la energie utilă, într-o succesiune logică în interacțiune și interdependentă. Cuprinde producția, transportul și utilizarea energiei electrice la nivelul teritoriului național.

Este organizat în subsisteme pe industrii specializate:

- Subsistemul cărbune – suma instalațiilor de extracție, preluare, transport și distribuție a cărbunelui;
- Subsistemul țiței – suma instalațiilor de extracție, preluare, transport și distribuție a țițeiului;
- Subsistemul gaze – suma instalațiilor de extracție, preluare, transport și distribuție a gazelor;
- Subsistemul combustibil nuclear – suma instalațiilor de extracție, îmbogățire, prelucrare minereuri de uraniu și reactoarele nucleare adecvate;
- Subsistemul energie hidro – suma instalațiilor de acumulare, aducțiuni hidraulice, menite să transforme energia apelor în energie electrică;
- Subsistemul electroenergetic – suma instalațiilor de producere – transport și distribuție a energiei electrice și termice.

(Urbanproiect - PATN - Studiu cadru de fundamentare a problemelor privind sursele de energie la nivelul teritoriului național și al localităților)

### **Sistem urban**

Sistem de localități învecinate, între care se stabilesc relații de cooperare economică, socială și culturală, de amenajare a **teritoriului** și protecție a mediului, echipare tehnico-edilitară, fiecare păstrându-și autonomia administrativă.

(Legea 351 /2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități)

Sistem urban (sistem de așezări) – totalitatea așezărilor dintr-un spațiu determinat și relațiile complexe de interdependență care se stabilesc între ele. Sistemele de așezări au două trăsături de bază: ierarhia și **centralitatea**; pot fi *urbane* și *rurale*.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

## **SIMULARE**

Tehnică cvasi-experimentală de cercetare care constă în substituirea unui sistem cu un model în vederea studierii fenomenelor, relațiilor și proceselor cu un grad înalt de complexitate.

(*Mic dicționar enciclopedic*, ed. Enciclopedică Română, 1972)

Reproducere a unor trăsături ale unui fenomen sau sistem de evenimente prin intermediul unui model fizic (**modelare** fizică ) sau matematic. Simularea permite să se obțină, pe o cale relativ rapidă și cu un efort moderat, concluzii cu privire la fenomene sau sisteme de evenimente ale căror legi sunt cunoscute insuficient sau sunt caracterizate prin anumite incertitudini. Simularea reprezintă, în esență, tehnica de a realiza un model al unui fenomen sau sistem de evenimente și apoi, de a efectua experimentări pe acest model. Dezvoltarea utilizării calculatoarelor a făcut ca simularea numerică, automată, bazată pe modele matematice, să ocupe o pondere crescândă.

(Lexicon de construcții și arhitectură)

## SIT

Totalitatea elementelor naturale sau /și amenajate care se impun printr-o percepție unitară. Situl subordonează peisajul printr-o dominantă configurativă.

(Urbanproiect - Ghid privind elaborarea și aprobarea regulamentelor locale de urbanism – GM-007-2000)

Pluralitatea *siturilor* este reflectarea voinței de a se respecta echilibrele politice (pe care o regăsim în schema de constituire a Atlanpole) și economice (în special cu menținerea activităților deja existente). Fiecare sit trebuie, în plus, să conțină germenii viitorului “*technopol*” prin unul sau mai multe elemente specifice (comunitate științifică, școală superioară, întreprindere de vârf) și să fie corect deservită de diferite mijloace de transport disponibile.

(Ministerul Echipării, Transportului și Turismului – Franța - Parteneriate - sinteză, Studiu de caz – *Operațiunea Atlanpole Nantes* – Articol, 1993)

### Sit de conservare

- Sinonim cu arie naturală protejată.

(OUG nr. 236 /2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

### Situri naturale ale patrimoniului natural universal

- Siturile naturale ale patrimoniului natural universal sunt acele arii naturale protejate al căror scop este ocrotirea și conservarea unor zone de habitat natural în cuprinsul cărora există elemente naturale a căror valoare este recunoscută ca fiind de importanță universală.

(OUG nr. 236 /2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice)

**SPAȚII AGLOMERATE**

Concentrare de populație, locuri de muncă, zone și infrastructuri urbane, la nivelul **teritoriului** regional, concretizată în structura cu dinamică socio-economică puternică și mare complexitate internă.

(Oficiul federal pentru construcții și planificare spațială - *Raportul planificării spațiale*, Germania 2000)

**STRATEGIE**

Stabilește sarcinile fundamentale pentru atingerea **obiectivelor**.

(*Dicționarul explicativ al limbii române*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1987)

**Conceptul strategic**

- Reprezintă formularea succintă a strategiei de dezvoltare, a direcției în care poate evolua orașul, în conformitate cu tendințele sale de dezvoltare. Se vor lua în considerare aspecte legate de sectoarele cu rol determinant în economia locală, legăturile dintre economia locală și cea regională, potențialul existent și tendințele de expansiune, stabilitate sau declin.

(IHS - Stabilirea sistemului de indicatori de analiză – diagnostic, Martie 2002)

**Plan de acțiune**

- Este o componentă a planului strategic, care ghidează implementarea proiectelor prin propunere de acțiuni, resurse, responsabili, eșalonare în timp.

(IHS – Stabilirea sistemului de indicatori de analiză-diagnostic, Martie 2002)

**Plan strategic**

- Este produsul metodei de lucru în implementarea politicilor locale, metoda ce stabilește obiective de dezvoltare, priorități, evaluează șansele acestora de implementare (forțele exterioare ce sunt în favoarea lor sau împotrivă), trasează acțiuni și asigură, în permanență, corelarea dezvoltării spațiale cu mecanismele de finanțare și cu cele instituționale. Scopul unui plan strategic constă în: a oferi o interpretare plauzibilă a viitorului, a sensului dezvoltării; a stabili nivele de cooperare între acțiunile întreprinse de sectorul public și cel privat; încurajarea inițiativelor care au suportul comunității și folosesc resurse locale; a sprijini un sistem de administrare inovativ și antreprenorial.

(IHS – Stabilirea sistemului de indicatori de analiză-diagnostic, Martie 2002)

**Strategie de dezvoltare**

Direcționarea globală sau pe domenii de activitate, pe termen scurt, mediu și lung, a acțiunilor menite să determine dezvoltare urbană.

(Legea nr. 350 /2001privind amenajarea teritoriului și urbanismul)

Rezultat al analizei economice și sociale a unei regiuni și al descrierii punctelor tari și a punctelor slabe ale acesteia, bazat pe:

- nevoia de asistență din partea Fondurilor Structurale;
- modul în care acțiunile planificate corespund cu prioritățile de asistență ale fondurilor;
- modul în care se completează politicile economice și sociale ale statului membru sau candidat și, dacă este relevantă, politica sa regională.

(Programul Phare 9708 /Aster S cons arl, Note informative pentru Consiliile de Dezvoltare Regională, 1997)

### **Strategie regională de dezvoltare**

- Direcționarea globală sau pe domenii de activitate, pe termen scurt, mediu și lung, a acțiunilor menite să determine dezvoltarea urbană în teritoriul regiunii.

(Materiale documentare Urbanproiect)

### **Strategie sectorială de dezvoltare**

- Direcționarea globală sau pe domenii de activitate, pe termen scurt, mediu și lung, a acțiunilor menite să determine dezvoltarea urbană pe sectoare de activitate.

(Materiale documentare Urbanproiect)

## **STRUCTURĂ**

(1) Alcătuirea internă a unui scop, sistem fizic, biologic, social, etc., caracterizată prin natura și dispoziția elementelor componente, prin legăturile și interacțiunile lor reciproce.

(2) Mod de dispunere a elementelor componente ale unui ansamblu.

(3) Alcătuire a societății din punct de vedere social, politic, economic sau cultural.

(*Dicționarul explicativ al limbii române*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1987)

### **Structura organizatională**

- Pentru planificarea dezvoltării regionale și management cuprinde toate organizațiile publice implicate în acest proces și care pot fi la nivel național-țară, regional-regiune, local-județ, municipiu, oraș, comună.

(IHS – Integrare instituțională pentru dezvoltare regională, Decembrie 2001)

### **Structura spațială a teritoriului**

- Rezultatul divizării unui teritoriu ca urmare a distribuției, populației, activităților și infrastructurilor – sociale și tehnice, care ocupă astfel un amplasament și exercită un sistem de influențe reciproce.
- Structura spațială este rezultatul unor forțe și procese de lungă durată care au afectat evoluția teritoriului.
- În sens restrâns structura spațială poate fi înțeleasă ca structură de ocupare a solului compusă din folosințe caracterizate prin formă, suprafață, densitate, subdiviziuni etc. În sens mai larg structura spațială capătă valențe cum sunt capacități, potențial și capabilitate.

(Materiale documentare Urbanproiect)

### **Structura urbană**

- Totalitatea relațiilor în plan funcțional și fizic, pe baza cărora se constituie organizarea unei localități sau a unei zone din aceasta și din care rezultă configurația lor spațială.

(Legea nr. 350 /2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul)

### **Structuri instituționale**

- Structuri care se referă la organizații și legi care contribuie la dezvoltarea regională.

(IHS – Integrare instituțională pentru dezvoltare regională, Decembrie 2001)

### **Structuri teritoriale**

- Modul de alcătuire de grupare sau de organizare a unui teritoriu – din punct de vedere funcțional, fizic și în continuitate istorică.
- Totalitatea relațiilor în plan funcțional și fizic, pe baza cărora se constituie organizarea localităților sau a unor zone din care rezultă configurația lor spațială.

(Materiale documentare Urbanproiect)

## **SUBURBANIZARE**

Proces de concentrare a populației și activităților în spațiul periurban al marilor **orașe**.

(Oficiul federal pentru construcții și planificare spațială - *Raportul planificării spațiale*, Germania, 2000)

## **SUBURBIE**

Este un cartier sau o **zonă** periferică a unui **oraș**, de care depinde administrativ, având de regulă un nivel de dotare și echipare mai redus și construcții cu caracter diferit față de restul orașului (de tip rural sau semirural). În țările anglo-saxone termenul a căpătat o conotație diferită, putând defini cartiere uneori elegante cu locuințe urbane de tip pavilionar, ai căror locuitori pendulează zilnic pentru muncă spre zona centrală a orașului, utilizând mijloace de transport rapide (tren, metrou) sau autoturismul propriu. Aceste cartiere pot fi uneori foste zone exurbane, integrate prin modificarea limitei administrative a orașului.

(Urbanproiect – Modalități de abordare integrată a dezvoltării durabile a localităților urbane și rurale - Pr. A.4 –faza 4.1 - 2002)

## **TERITORIU**

Parte din suprafața Pământului alcătuită din uscat, apele interioare și apele teritoriale, ca și din spațiul aerian de deasupra lor. Teritoriul național – cuprins în interiorul frontierelor de stat.

(Mic lexicon ilustrat al noțiunilor de sistematizare – Ed. Tehnică, București 1983)

**Teritoriu administrativ**

- Suprafața delimitată de lege, pe trepte de organizare administrativă a teritoriului național, județean și al unităților administrativ-teritoriale de bază (municipiu, oraș, comună).

(Legea nr. 350 /2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul)

- Suprafață delimitată prin lege pentru județe, municipii, orașe și comune. Este constituit din suprafața agricolă (teren arabil, pășuni și fânețe, vii și livezi), suprafața fondului forestier, suprafața ocupată de construcții și amenajări de infrastructură (căi de comunicație, altele decât cele ce aparțin domeniului public al statului, echipare energetică, lucrări de gospodărire a apelor), ape și bălți și suprafața aferentă intravilanului (construcții și amenajări), delimitată în planurile urbanistice.

(Legea nr. 351 /2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități)

**Teritoriul extravilan**

- Suprafața cuprinsă între limita administrativ – teritorială a unității de bază (municipiu, oraș, comună) și limita teritoriului intravilan.

(Legea nr. 350 /2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul)

- Teritoriul cuprins între limita intravilanului și limita teritorial-administrativă a localității.

(Legea nr. 453 /2001 pentru modificarea și completarea Legii nr. 50 /1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții și unele măsuri pentru realizarea locuințelor)

- Partea din unitatea administrativ-teritorială, cuprinsă în afara intravilanului, delimitată cadastral potrivit legii.

(OG nr. 534 /2001, privind aprobarea Normelor tehnice pentru introducerea cadastrului general)

**Teritoriul intravilan**

- Totalitatea suprafețelor construite și amenajate ale localităților ce compun unitatea administrativ – teritorială de bază, delimitate prin planul urbanistic general și în cadrul cărora se poate autoriza execuția de construcții și amenajări. De regulă, intravilanul se compune din mai multe trupuri (sate sau localități suburbane componente).

(Legea nr.350 /2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul)

- Teritoriul determinat prin Planul urbanistic general (PUG), care cuprinde ansamblul terenurilor cu și fără construcții, ce constituie o localitate.

(Legea nr. 453 /2001 pentru modificarea și completarea Legii nr. 50 /1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții și unele măsuri pentru realizarea locuințelor)

- Terenurile aferente localităților urbane și rurale pe care sunt amplasate construcțiile, alte amenajări ale localităților, inclusiv terenurile agricole și forestiere.

(Legea nr. 18/1991 a fondului funciar)

- Parte din unitatea administrativ-teritorială, legal delimitată, destinată construirii și habitației.

(OG nr.534 /2001, privind aprobarea Normelor tehnice pentru introducerea cadastrului general)

### **Teritoriu periurban**

- Suprafață n jurul municipiilor și orașelor, delimitată prin studii de specialitate, în cadrul căreia se creează relații în domeniul economic, al infrastructurii, deplasărilor pentru muncă, asigurări cu spații verzi și de agrement, asigurări cu produse agro – alimentare etc.

(Legea nr. 350 /2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul)

- Spații aflate în jurul marilor aglomerații urbane și care nu sunt încă înglobate în urban.
- Un loc de contact pe care și-l dispută două lumi, urbană și rurală.
- Coroane succesive, nu neapărat concentrice dar caracterizabile printr-o mai mare sau mai mică veche penetrare a urbanului ex-agricol și sătesc.
- Un ansamblu de zone în care se observă o creștere demografică sau în care se înregistrează o producție de locuințe noi sub forme diverse.
- Orașul considerat ca un "tot", un ansamblu în care diferite elemente se articulează.
- Orașul nou – "noua urbanitate" – integrează toate elementele și le redistribuie după o logică mai aproape de aceea a unei "regiuni urbane".
- Ansamblul sistemului urban /periurban /rural trebuie luat în considerare ca un revelator al transformărilor aparatului productiv și al raporturilor sociale, și expresie a noilor forme de diviziune socială a spațiului.

Formarea, crearea unui teritoriu periurban se caracterizează esențialmente prin construirea de noi rezidențe ale căror forme rămân diverse și care depind de factori diverși: structura funciară rurală, tipurile constructive, modurile de finanțare a caselor, nivelul de organizare și de structurare a ansamblurilor imobiliare. Putem distinge:

- satul nou, sau "marea lotizare", constituit din mai multe sute de case individuale; aceste noi sate, foarte la modă în anii '70, au tendința de a se rarefia;
- densificarea lotizărilor existente;
- "mitage"-ul, expresie clasică a periurbanizării, mare consumatoare de spațiu dar care are tendința de a se restrânge ca arie în urma aplicării regulamentului național de urbanism (RNU) și a publicării planurilor de ocupare a solurilor comunale (POS).

(Marya Aquachar-Charpentier - *Periurbanul în Franța* - Sintează documentară, 1997)

### **Teritoriu planificat**

- Unitate teritorială care este obiectul unei proceduri de planificare inițiată de către o unitate publică. Se deosebesc teritorii planificate mici – unitate administrativă de bază, zone intercomunale – teritorii planificate medii – județe, regiuni – și teritorii planificate mari – grup de regiuni, teritoriul național.

(Materiale documentare Urbanproiect)

**TRANSPORT**

Mișcarea persoanelor și a mărfurilor (inclusiv a animalelor) cu un mijloc de transport pe căi de comunicație de orice natură (rutiere, feroviare, aeriene sau navale).

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

**TRANSPORTURI**

Ramură a economiei naționale al cărei obiect îl constituie deplasarea călătorilor și a mărfurilor, realizarea legăturilor între toate celelalte ramuri economice, interconectarea tuturor județelor și localităților țării și dezvoltarea legăturilor economice și sociale cu diferite țări. Se realizează prin diferite mijloace: feroviare, rutiere (auto), navale, aeriene, prin conducte, prin cablu, etc.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

**Transport intermodal**

- Constă în colaborarea între diverse moduri de transport în scopul obținerii unei activități economice maxime pentru fiecare mod de transport în parte. Astfel se pun în valoare diferitele mijloace de transport, deschizând calea spre o utilizare mai rațională a infrastructurilor existente și viitoare pentru asigurarea mobilității circulației. În această colaborare un rol important îl ocupă transportul combinat feroviar și rutier, bazat pe containerizare (paletizare) și semitrailere. Transportul combinat se aplică și în transportul naval și aerian.

(Secretariatul TINA - Identification of the network components for a future Trans-European Transport Network in Bulgaria, Cyprus, Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland, Romania, Slovakia and Slovenia, Octombrie 1999)

**UNITĂȚI ADMINISTRATIV-TERITORIALE**

Potrivit legii unitățile administrativ-teritoriale sunt **comunele**, **orașele** și județele. Unități administrativ-teritoriale de bază sunt orașele și comunele care cuprind una sau mai multe localități.

(Legea 351 /2001privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități)

**UNITĂȚI TERITORIALE SPECIFICE**

Areal geografic omogen din punct de vedere fizico-geografic, al funcțiilor și activităților economice dominante, al nivelului de **urbanizare**, al caracteristicilor demografice, pentru care se pot defini politici de dezvoltare specifice.

(Urbanproiect - Plan de amenajare a teritoriului județului Constanța și litoralului românesc, 1994)

**URBANISM**

Ansamblul regulilor care guvernează nașterea, dezvoltarea și amenajarea rațională a aglomerărilor urbane.

(ADEF: 40 ans de politique foncière en France, Paris, 1986 și Legea locuinței nr. 114 /1996)

Activitate *operațională, integratoare, normativă* care are ca principal scop stimularea evoluției complexe a localităților, prin realizarea strategiilor de dezvoltare pe termen scurt, mediu și lung, care urmărește stabilirea direcțiilor dezvoltării spațiale a localităților urbane și rurale, în acord cu potențialul acestora și cu aspirațiile locuitorilor și care cuprinde toate localitățile țării, organizate în **rețea**, pe baza ierarhizării și distribuției echilibrate ale acestora în **teritoriu**; aplicarea **obiectivelor** are în vedere întreg teritoriul administrativ al **orașelor** și **comunelor** sau zone din acestea.

(Legea nr. 350 /2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul)

Urbanism = **organizare** urbană

Ansamblul activităților de organizare a componentelor materiale (cadru natural, resurse economice, cadru construit, populație etc.) ale unităților teritoriale de locuire (sat, comună, oraș, zonă, teritoriu național etc.) în scopul îmbunătățirii calității vieții.

(Zamfir, C., Vlăsceanu, R. - *Dicționar de sociologie*, 1993)

**Grad de urbanizare**

- Ponderea populației urbane în populația totală a unei țări sau a unei unități teritoriale administrative. Evoluția gradului de urbanizare este determinată direct de ritmul și de nivelul atins de dezvoltarea economică a unei țări.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, Ed. Corint 1999)

**Urbanizare**

- Nașterea sau creșterea orașelor și a populației urbane, inclusiv ansamblul mutațiilor legate de această dezvoltare.

(Chabot, G., et.all, - Vocabulaire franco-anglo-allemand de géographie urbaine, 1970)

- Proces social global prin care se produce o transformare a structurilor sociale și profesionale, o restructurare a formelor de existență rurală și a vechilor forme urbane după modele noi.

(Zamfir, C., Vlăsceanu, R. - *Dicționar de sociologie*, 1993)

- Proces de dezvoltare intensă a orașelor existente și de creștere în ritm accentuat a numărului orașelor și a populației urbane. Urbanizarea este un fenomen obiectiv, specific perioadei contemporane, având la bază dezvoltarea socio-economică și evoluția politică a țărilor. Se poate realiza pe mai multe căi: prin extinderea orașelor existente, prin trecerea unor așezări rurale în categoria celor urbane și prin pătrunderea unor caracteristici urbane în toate tipurile de comunități.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

**UTILIZARE DURABILĂ**

Folosirea resurselor regenerabile într-un mod și o rată care să nu conducă la declinul pe termen lung al acestora, menținând potențialul lor în acord cu necesitățile și aspirațiile prezente și viitoare.

(Legea nr. 137 /1995 pentru protecția mediului)

**VALORIFICAREA POTENȚIALULUI ENDOGEN**

Utilizarea intensivă a resurselor locale, inclusiv resursele umane.

(Urbanproiect - Studiu privind cooperarea pentru dezvoltarea spațială a zonei frontaliere „Porțile de Fier”, în corelare cu politicile aferente din Iugoslavia și Bulgaria, 2000)

**ZONARE**

Împărțirea unui **teritoriu** în raport cu anumite elemente naturale caracteristice.

În cazul în care zonarea are la bază, pe lângă elementele naturale, unele considerente economice, sociale, tehnice, etc. se definește ca *zonare funcțională*. Zonarea funcțională aplicată teritoriului unei localități este sinonimă cu termenul *zonificare*.

(Mic lexicon ilustrat al noțiunilor de sistematizare – Ed. Tehnică, București 1983)

**ZONĂ**

[Geografic] Porțiune dintr-un **teritoriu**, delimitată pe baza existenței unor elemente caracteristice distinctive, a unor categorii de fenomene, fapte sau împrejurări sociale. Delimitarea unei arii de acest tip se bazează pe elemente naturale.

[Sistematizare] Suprafață de **teren** delimitată, care face parte dintr-o **localitate** sau dintr-un **teritoriu** mai larg (care poate cuprinde și localități), căreia i se atribuie un tip de folosință bine determinat sau pe care se întâmplă anumite lucruri dirijate de oameni.

(Mic lexicon ilustrat al noțiunilor de sistematizare – Ed. Tehnică, București 1983)

**Zonă de conversie industrială**

- Zonă industrială caracterizată prin rate înalte ale șomajului, diminuarea ritmului de creștere a populației etc., în care se încearcă o reorientare a producției în funcție de noile cerințe ale pieței.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

**Zonă de dezvoltare**

- Perimetru delimitat în cadrul teritoriului administrativ al unui municipiu sau în cadrul unei zone metropolitane în care se propun unele facilități de natură fiscală, în scopul favorizării dezvoltării economice prin atragerea de investiții de capital străin sau autohton.

(Legea nr. 351 /2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități)

**Zonă defavorizată**

Arii geografice, strict delimitate teritorial, care îndeplinesc cel puțin una din următoarele condiții:

- Au structuri productive monoindustriale care, în activitatea zonei, mobilizează mai mult de 50% din populația salarială;
- Sunt zone miniere unde personalul a fost disponibilizat prin concedieri colective, în urma aplicării programelor de restructurare;
- În urma lichidării, restructurării sau privatizării unor agenți economici, apar concedieri colective care afectează mai mult de 25% din numărul angajaților care au domiciliul stabil în zona respectivă;
- Rata șomajului depășește cu 25% rata șomajului la nivel național;
- Sunt lipsite de mijloace de comunicație și infrastructura este slab dezvoltată.

(Legea nr. 350 /2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul și OUG nr. 24 /1998 privind regimul zonelor defavorizate)

- Una sau mai multe unități administrativ-teritoriale alăturate, care, individual, îndeplinesc prevederile art. 1 din OUG nr. 24 /1998 și care pot face parte din aceeași regiune sau din regiuni de dezvoltare diferite.
- În zonele defavorizate, lipsa mijloacelor de comunicații și infrastructura slab dezvoltată reprezintă lipsa accesului la centrală telefonică automată și lipsa accesului la un drum național sau județean, în mod cumulativ – unul dintre indicatorii de caracterizare a zonelor defavorizate.

(Hotărârea de Guvern nr. 907 /1998, privind aprobarea Normelor metodologice pentru aplicarea OUG nr. 24 /1998, privind regimul zonelor defavorizate)

- Arie geografică strict delimitată teritorial, care îndeplinește cel puțin una din următoarele condiții: ponderea șomerilor în totalul resurselor de muncă ale zonei să fie de cel puțin trei ori mai mare decât ponderea șomerilor în totalul resurselor de muncă la nivel național, în ultimele 3 luni care preced luna întocmirii documentației de declarare a zone defavorizate; este o zonă izolată lipsită de căi de comunicație, iar infrastructura este slab dezvoltată.

(Urbanproiect - Proiect de lege privind aprobarea PATN Secțiunea VI TURISM - Studiu de fundamentare pentru redactarea legii, 2002)

**Zonă de impact**

- Un teritoriu cu limite relativ fixe (stabilite de la caz la caz prin norme specifice fenomenului sau acțiunii) aflat sub incidența unui fenomen, a unei acțiuni, posibile a se desfășura în orice moment.
- Impact – ciocnire, incidență.
- Fenomen – proces din natură și societate; manifestare exterioară a esenței unui lucru.

(*Dicționarul explicativ al limbii române*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1987)

**Zonă de influență**

- Între un oraș și regiunea sa se țin numeroase fire de legătură. Ele corespund diferitelor forme de raporturi și de influență, suprapunându-se și combinându-se, fără să fie, în mod necesar, integral reprezentate. Ansamblul lor constituie zona de influență, care se întinde până acolo unde pătrund diversele forme de raporturi cu orașul. Aici, accentul nu se pune pe oraș, ci pe regiunea care depinde de oraș.

(Garnier, J., B., Chabot, G. – *Geografia urbană*, ed. Științifică, București, 1971)

- Teritoriul și localitățile care înconjoară un centru urban și care sunt influențate direct de evoluția orașului și de relațiile de intercondiționare și de cooperare care se dezvoltă pe linia activităților economice a aprovizionării cu produse agroalimentare, a accesului la dotările sociale și comerciale a echipării cu elemente de infrastructură și cu amenajări pentru odihnă, recreare și turism. Dimensiunile zonei de influență sunt în relație directă cu mărimea și cu funcțiunile centrului urban polarizator.

(Legea nr. 351 /2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități)

- Teritoriu asupra căruia o localitate urbană își extinde o serie de funcțiuni. Mărimea acestui teritoriu este dependentă de nivelul dezvoltării social-economice, de poziția geografică, de talia orașului, de densitatea centrului urban. Limita extensiunii medii a acesteia se află situată la intersecția ariilor de influență a cel puțin trei funcțiuni.

(George Erdeli – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

**Zonă de protecție a monumentelor istorice**

- Zonă delimitată și instituită pentru fiecare monument istoric prin care se asigură conservarea integrată a monumentelor istorice și a cadrului său construit sau natural.

(Legea nr. 422 /2001 privind protejarea monumentelor istorice)

**Zone dinamizatoare**

- Zone noi de servicii, cu utilizări comerciale intensive și activități mixte și cu densități diferite. Ele au un nucleu central de birouri, spații comerciale și pentru distracție și sunt în general în jurul unui nod de transport de importanță metropolitană, deseori stații de transfer feroviar, legate de orașe intermediare.

(Institut d'Etudis Territorials, Barcelona - Factors clau de la planificació territorial a l'àrea metropolitana de Barcelona, 1999)

### **Zonă funcțională**

- Parte din teritoriul unei localități în care, prin documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism, se determină funcțiunea dominantă existentă și viitoare. Zona funcțională poate rezulta din mai multe părți cu aceeași funcțiune dominantă (zona de locuit, zona activităților industriale, zona spațiilor verzi etc.).

(Legea nr. 350 /2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul)

- Parte din teritoriul unei localități, având limite determinate și funcțiuni bine precizate. Funcțiunile caracteristice ale unei zone din cadrul perimetrului constructibil al unei localități pot fi fundamentale (de producție, de locuit) sau complementare (de circulație și transport, de dotări, plantate etc.).

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

- Porțiuni limitată în cadrul unui teritoriu, având funcțiuni bine precizate și condiții reglementate de dezvoltare.
- Zonificarea funcțională este acțiunea împărțirii teritoriului în zone funcționale. Delimitarea în cadrul unui teritoriu (național, regional) a unor subdiviziuni (categorii de teritorii) /zone ce posedă caracteristici structurale diverse: zone rurale, defavorizate, aglomerații urbane, zone urbane, metropolitane ș.a. Obiectivele, politicile și strategiile de amenajarea teritoriului sunt diferențiate în raport cu aceste categorii.

(Raportul planificării spațiale – Germania 2000)

### **Zone industriale**

- Zone de mare concentrare de fluxuri materiale și energetice, generatoare de agenți poluanți, dependente prin conexiuni reciproce de zonele de locuit ale forței de muncă, pe care le influențează direct.

(*Dezvoltare durabilă* – vol. II, 1999, București)

### **Zone logistice**

- Zone dedicate special operării schimbului intermodal în cadrul sistemului de transport integrat. Ele s-au dezvoltat ca răspuns la următoarele schimbări în sistemele economice și de producție: internaționalizarea piețelor și a proceselor de producție, economiile de scară, reducerea costurilor externe strict la procesul de producție, etc. În aceste zone se exploatează orice lipsă din procesul de transport pentru a se obține profit, cum ar fi de exemplu controlul calității, împachetarea mărfurilor, etc.

(Institut d'Etudis Territorials, Barcelona - Factors clau de la planificacio territorial a l'area metropolitana de Barcelona, 1999)

### **Zonă metropolitană**

- Suprafață situată în jurul marilor aglomerații urbane, delimitate prin studii de specialitate, în cadrul căreia se creează relații reciproce de influență în domeniul căilor de comunicații, economic, social, cultural și al infrastructurii edilitare. De regulă, limita teritoriului metropolitan depășește limita administrativă a localităților și poate limita județului din care face parte.

(Legea nr. 350 /2001 privind Amenajarea Teritoriului și Urbanismului)

- Zonă construită prin asociere bazată de parteneriat voluntar, între marile centre urbane (capitala României și municipiile de rang I) și localitățile urbane și rurale aflate în zona imediată, la distanța de până la 30km, între care s-au dezvoltat relații de cooperare pe multiple planuri.

(Legea nr. 351 /2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități, Anexa I)

- Zona metropolitană apare numai în cazul în care aceasta nu coincide cu regiunea metropolitană. Regiunea metropolitană poate coincide cu una sau mai multe regiuni administrative.

(Census Bureau – US State Office of Management and Budget - OMB)

### **Zona periurbană**

- Reprezintă un areal situat în jurul aglomerațiilor (orașe + banlieuri), respectiv “franjurile” sau marginile aglomerației, dar fără să fie înglobate în urban. Este spațiul supus avansării frontului urban, un loc de contacte unde se inter-penetrează și se înfruntă lumea urbană și cea rurală, având drept consecințe transformări profunde în plan demografic, economic, social și cultural. El rezultă din deplasarea și diseminarea funcțiunilor urbane în spațiul rural și are drept trăsături dominante caracterul rezidențial relativ recent, pregnanța mișcărilor pendulare și caracterul de subansamblu al orașului.

(Urbanproiect – Modalități de abordare integrată a dezvoltării durabile a localităților urbane și rurale - Pr. A.4 –faza 4.1 - 2002)

- Marginile urbane sunt zone caracterizate prin procese de schimbare funcțională, disputate din punctul de vedere al utilizării terenului (din folosință rurală trecând într-una urbană). Competiția funcțională cu efecte negative asupra mediului le conferă statutul de zone fragile ecologic.

(Urbanproiect – Modalități de abordare integrată a dezvoltării durabile a localităților urbane și rurale - Pr. A.4 –faza 4.1 - 2002)

### **Zonă protejată**

- Suprafața delimitată în jurul unor bunuri de patrimoniu, construit sau natural, a unor resurse ale subsolului, în jurul sau în lungul unor oglinzi de apă etc. și în care, prin documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism, se impun măsuri restrictive de protecție a acestora prin distanță, funcționalitate înălțime și volumetrie.

(Legea nr. 350 /2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul)

- Zone naturale sau construite, delimitate geografic și/sau topografic, care cuprind valori de patrimoniu natural și/sau cultural și sunt declarate ca atare pentru atingerea obiectivelor specifice de conservare a valorilor de patrimoniu.

(Legea nr.5 /2000 privind aprobarea PATN – “Secțiunea a III a – Zone protejate”)

- Zonă ce posedă un interes istoric și/ sau arhitectural special, a cărui caracter vizual este dorit să fie prezervat sau sporit.

(West Oxfordshire Local Plan, 1993)

**Zonă rurală**

- Zonă constituită din localități rurale în care populația trăiește din venituri provenite în cea mai mare parte din activități agricole.

(Materiale documentare Urbanproiect)

**Zonă suburbană**

- Zonă situată în apropierea orașelor sau la limita spațială a acestora, care se caracterizează printr-un nivel de urbanizare mai redus față de standardele recunoscute și ai cărei locuitori au un mod de viață și comportament specifice.

(Erdeli, G. – *Dicționar de geografie umană*, ed. Corint, București, 1999)

**Zona urbană**

- Este constituită dintr-un oraș central (uneori două) de cel puțin 50.000 de locuitori rezidenți și aria din imediata vecinătate. Zona urbană este astfel, orașul fizic definit fără legătură cu granițele politice sau administrative. În lucrare termenul de zonă urbană se referă generic la regiuni cu o densitate mare a populației.

(Edwin S. Mills – *Urban Economics*, 1995)

**Zonă turistică**

- Teritoriu caracterizat printr-o concentrare de resurse turistice, care poate fi delimitat direct ca ofertă, organizare și protecție turistică.

(OUG nr. 58 /1998, privind organizarea și desfășurarea activității de turism în România)

- Unitate teritorială delimitată caracterizată printr-o mare complexitate de resurse turistice, care pot genera dezvoltarea unor variate forme de turism.

(Urbanproiect - Proiect de lege privind aprobarea PATN Secțiunea VI - Turism - Studiu de fundamentare pentru redactarea legii)

- Areal geografic în care există obiective naturale sau construite ce pot genera activități turistice.

(Urbanproiect, Plan de amenajare a teritoriului județean Constanța și a litoralului românesc 1994)

**Zonă cu potențial turistic complex și de mare valoare**

- Areal geografic delimitat teritorial în care există resurse deosebite ce pot genera dezvoltarea uneia sau mai multor activități turistice și care conține în mod obligatoriu Parcuri naționale și Rezervații ale Biosferei, și unele rezervații și monumente ale naturii de interes național, valori de patrimoniu cultural de interes național, resurse balneare, muzee și case memoriale.

(Urbanproiect - Proiect de lege privind aprobarea PATN - Secțiunea VI - Turism - Studiu de fundamentare pentru redactarea legii)

**Zonă cu potențial turistic ridicat**

- Areal geografic delimitat teritorial în care există resurse deosebite ce pot genera dezvoltarea uneia sau mai multor activități turistice și care conține cel puțin una din următoarele categorii rezervații și monumente ale naturii de interes național, valori de patrimoniu cultural de interes național, resurse balneare, muzee și case memoriale.

(Urbanproiect - Proiect de lege privind aprobarea PATN - Secțiunea VI TURISM - Studiu de fundamentare pentru redactarea legii)

**Zona albastră**

- Este formată din arii ce reprezintă priorități spațiale și de mediu în ceea ce privește un management integrat al resurselor de apă (râuri transfrontaliere, lacuri transfrontaliere, zone costiere).

**Zona roșie**

- Include teritorii afectate de serioase probleme de mediu, corespunzătoare unor centre urbane în care se constată degradări ale mediului urban și unor zone de exploatare nedurabilă a resurselor.

**Zona verde**

- Constă din teritorii ce au o valoare semnificativă de patrimoniu natural și care necesită protecție și /sau ecosisteme de o biodiversitate unică, amenințate de poluare, ca și coridoare ce leagă „insule” protejate izolate.

(Aristotle University of Thessaloniki - *European space and territorial integration alternatives - ESTIA – Spatial planning priorities in southeast europe* - Raport – INTERREG IIC – CADSES Operational Programme, 2000)

**Zone de risc natural**

- Areale delimitate geografic, în interiorul cărora există un potențial de producere a unor fenomene naturale reactive, care pot afecta populația, activitățile umane, cadrul natural și cel construit și pot produce pagube și daune umane. Identificarea acestora se face pe bază de studii și cercetări specifice materializate în hărți de risc natural și adoptarea măsurilor care să reglementeze amenajarea și utilizarea terenurilor din aceste zone.

(Legea nr. 575 /2001 privind aprobarea planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a V-a – Zone de risc natural)

**Zone fragile ecologic**

- Structuri și /sau sisteme ecologice naturale, seminaturale sau antropizate, de rangul ecosistemelor și complexelor de ecosisteme precum și al zonelor de graniță dintre acestea, a căror capacitate productivă și de suport se află la nivel critic de vulnerabilitate în relație cu sistemele socio-economice.
- Reprezintă areale a căror dinamică în timp și spațiu este sau poate fi afectată în mod negativ de o serie de factori sensibilizatori naturali sau antropici.

- Pot fi împărțite în funcție de agentul sensibilizator în două mari categorii: zone determinate de factori naturali care nu se pretează la activități antropice, cu impact ridicat asupra mediului și zone determinate de factori antropici, de expunerea la riscuri de natură antropică.
- Reabilitarea zonelor fragil ecologic are drept scop restabilirea funcțiilor acestor spații pentru a le mări importanța socială și economică.

(Urbanproiect - Ghid privind protecția și revitalizarea zonelor fragil ecologic GT 034 01)

### **Zone sensibile din punct de vedere ecologic (z.s.e.)**

- Concept apărut în 1987 pentru a ajuta la evaluarea impactului unei agriculturi mai puțin intensive asupra peisajului. Schema este destinată protecției naturii sălbatice (wildlife), caracteristicilor istorice și de peisaj dintr-o zonă sensibilă ecologic și de a asigura recomandări de management și plăți stimulative ca parte a unei Z.S.E. (Environmentally Sensitive Areas – E.S.A.).

(West Oxfordshire Local Plan, 1993).

### **Zonă tampon**

- Zona care are o lățime orizontală de 100m măsurată de la linia de țărm în direcția uscatului.

(Legea nr. 597 /2001, privind unele măsuri de protecție și autorizare a construcțiilor în zona de coastă a Mării Negre)

### **Zone umede de importanță internațională**

- Zonele umede de importanță internațională sunt acele arii naturale protejate al căror scop este de a se asigura protecția și conservarea siturilor naturale cu diversitatea biologică specifică zonelor umede.

(OUG nr. 236 /2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice).

## **ZONE PURTĂTOARE DE DEZVOLTARE**

Termenul este utilizat în special în literatura de specialitate din Franța și definește, în sensul cel mai general și mai cuprinzător, acele noi categorii de grupări de activități de "vârf", tractante pentru dezvoltare, localizate pe un anumit *teritoriu* definit (interior, tangent sau exterior unei localități) și care constituie atât o modalitate de adaptare la transformările socio-economice din perioada post-industrială a informatizării și globalizării, cât și una dintre cele mai importante componente ale strategiilor de dezvoltare urbană și teritorială prin care este provocată sau stimulată această dezvoltare. Categoriile de ZPD au în comun prezența unor activități legate de tehnologiile de vârf și sunt caracterizate spațial fie printr-o localizare legată direct de marile circuite de transporturi trans-continentale /naționale și cu metropolele (platformele logistice, polii de transfer), fie prin localizări privilegiate ca valoare arhitectural-urbanistică și peisagistică în raport cu structura localităților și a aglomerațiilor urbane (polii principali urbani, *parcurile* de activități în, special cele științifice și tehnologice care pot conferi gradul de tehnopol localităților /aglomerațiilor în care se înscriu).

O parte din ZPD sunt afiliate la următoarele organizații internaționale, europene și naționale:

- **IASP** (International Association of Science Parks - <http://www.iasp.ws>), **rețea** mondială a tehnopolilor
- **EBN** (European Business and Innovation Network - <http://www.ebn.be>)
- **CEEI** (Centres Européens d'Entreprises et d'Innovation) **rețea** dezvoltată la inițiativa direcției de politici regionale ale Uniunii Europene - DG XV. CEEI au „antene” în parcurile științifice și tehnologice urmărind detectarea și sprijinirea proiectelor de creare de întreprinderi inovante sau dezvoltarea prin inovație a întreprinderilor existente. CEEI sunt atestate de către Uniunea Europeană prin rețeaua EBN
- **FTEI** (France Technopoles Entreprises Innovation - <http://www.ftei.org>) creată la 19 ianuarie 2000, reunește 43 tehnopoli și este rețeaua internațională a celor două rețele – IASP ȘI EBN din fuziunea cărora a luat naștere.

(UIAUM, INCD-UP, IG, UD - Definirea Zonelor Urbane Purtătoare de Dezvoltare în Teritoriu ca factor de anticipare și stimulare a ridicării calității vieții urbane prin restructurarea economică sectorială - Studiu în cadrul programului AMTRANS 2002)

### **Cluster (engl.) - Concentrări teritoriale de profile productive interconectate**

- Termenul definește o concentrare geografică de companii interconectate - furnizori specializați, furnizori de servicii, firme în activități relaționale și instituțiile asociate (universități, agenții de standarde și asociațiile de comerț) în domeniile particulare în care pot intra în atât în competiție cât și în cooperare. Spre deosebire de tehnopoli, aceste concentrări interconectate (care pot conține și industrii tradiționale, pe lângă întreprinderi legate de noile tehnologii), se conturează prin tipul de produse realizate și prin importanța locală, regională și națională evidențiate de:
- Coeficientul de concentrare (LQ) care măsoară ponderea locurilor de muncă dintr-o anumită „industrie” (cu producție concretă sau abstractă, de ex. în domeniul alimentar, al activităților financiar-bancare sau al turismului) față de regiune, în relație cu aportul regiunii la totalul național al locurilor de muncă pe țară în aceea activitate. Este o măsură a concentrației relative, fiind reținut ce prag inferior de identificare a unui cluster un  $LQ = 1,25$ ;
- Existența cel puțin a unei activități de "vârf" care să ocupe cel puțin 0,2% din forța de muncă locală.
- Prin "industrie" (în înțelesul de activitate de producție atât concretă cât și abstractă) – se înțelege un grup de companii ce furnizează în esență același produs.. Legăturile dintre companii pot lua diferite forme incluzând relații de aprovizionare în lanț, cooperare în cercetare și tehnologie, know-how, infrastructură, imagine etc.. Industriile sunt definite prin ceea ce produc iar conceptul de "cluster" se aplică tuturor "industriilor", nu numai acelor care fac produse de înaltă tehnologie (un cluster poate fi în profilul alimentar, turism sau activități financiar-bancare) dar prezența activităților legate de tehnologii avansate și cercetare – dezvoltare este esențială.

- O altă caracteristică esențială și definitorie pentru un cluster este gradul de concentrare în localizarea geografică. De-a lungul ultimilor 8 – 10 ani, abordarea clusterelor a găsit audiența printre decidenții de la toate nivelurile, de la Banca Mondială (prin modul de interpretare a evoluției proceselor de globalizare), la guvernele naționale (care pot sprijini mediile de afaceri, de inovație și instituționale vitale pentru succesul clusterului), la organizațiile de dezvoltare regionale, la autoritățile locale. Utilizarea în amenajarea teritorială a acestui nou mod de a privi activitățile este încă în stadiu incipient iar terminologia în limba română nu este încă precizată.

(UIAUM, INCD-UP, IG, UD - Definirea Zonelor Urbane Purtătoare de Dezvoltare în Teritoriu ca factor de anticipare și stimulare a ridicării calității vieții urbane prin restructurarea economică sectorială - Studiu în cadrul programului AMTRANS 2002)

### **Parcuri de activități**

- Reprezintă o categorie nouă de zonă de activități purtătoare de dezvoltare, legată de tehnologii avansate, conținând, cercetare – dezvoltare (servicii pentru facilitarea aplicării inovațiilor, pepiniere de întreprinderi), învățământ superior și formare profesională, activități productive din domenii de vârf cu servicii conexe, expoziții, facilități pentru angajați și clienți. Parcurile de activități sunt situate autostrăzi sau pe arterele principale de circulație spre centrul orașului și sunt localizate într-un cadru arhitectural-urbanistic și peisagistic de înaltă calitate, urmărindu-se asigurarea unui aspect atractiv și reprezentativ pentru prestigiul lor internațional. Există o anumită profilare tematică a parcurilor de activități pe următoarele categorii principale: Parcuri științifice /tehnologice /de cercetare (cercetare, dezvoltare și învățământ superior), Parcuri de servicii /afaceri (similare cu polii urbani principali dar situate în afara localităților, grupând într-un cadru peisagistic deosebit: sedii sociale ale întreprinderilor, activități financiar-bancare, centru de conferințe și servicii complementare), Parcuri de cultură /recreare (multimedia, artă, cultură, informatică pentru marele public, expoziții, efecte speciale – cinema și servicii complementare (birouri, agenții de turism, hoteluri, restaurante etc.)), Parc industrial (producție bazată pe tehnologii avansate, cercetare și servicii complementare), Parc artizanal /manufacturier (mică producție cu tehnologii avansate și servicii complementare), Parc de distribuție, comerț, servicii (similar în unele privințe cu polii de transfer, reunind comerț en-gros și en-detail și servicii complementare).

(UIAUM, INCD-UP, IG, UD - Definirea Zonelor Urbane Purtătoare de Dezvoltare în Teritoriu ca factor de anticipare și stimulare a ridicării calității vieții urbane prin restructurarea economică sectorială - Studiu în cadrul programului AMTRANS 2002)

- Sunt grupări de activități din profile relaționate care se potențează reciproc, constituind, conform definiției DATAR :
- Un produs exemplar și modern al dezvoltării regionale și locale,
- Un loc de elaborare și punere în operă a conceptelor transversale și a parteneriatelor inovatoare
- O miză de putere și de înfruntare între diferite logici, chiar contradictorii și o sursă considerabilă de cheltuieli /investiții publice

(François Pelon și Xavier de la Salle - *Parcuri de activități, dezvoltare durabilă și bune cerințe de mediu*, studiu realizat pentru DATAR /PCM.)

### **Parc artizanal /manufacturier**

- Este un parc de activități specializat pentru mică producție cu tehnologii avansate și servicii complementare.

(UIAUIM, INCD-UP, IG, UD - Definirea Zonelor Urbane Purtătoare de Dezvoltare în Teritoriu ca factor de anticipare și stimulare a ridicării calității vieții urbane prin restructurarea economică sectorială - Studiu în cadrul programului AMTRANS 2002)

### **Parc de distribuție, comerț, servicii**

- Este un parc de activități specializat pentru comerț en-gros și en-detail și servicii complementare (similar în anumite privințe cu polii de transfer)

(UIAUIM, INCD-UP, IG, UD - Definirea Zonelor Urbane Purtătoare de Dezvoltare în Teritoriu ca factor de anticipare și stimulare a ridicării calității vieții urbane prin restructurarea economică sectorială - Studiu în cadrul programului AMTRANS 2002)

### **Parc de recreere /cultură /turism**

- Este un parc de activități specializat pentru multimedia, artă, cultură, informatică pentru marele public, expo, efecte speciale – cinema, anima - și servicii complementare (birouri, agenții de turism, hoteluri, restaurante etc.).

(UIAUIM, INCD-UP, IG, UD - Definirea Zonelor Urbane Purtătoare de Dezvoltare în Teritoriu ca factor de anticipare și stimulare a ridicării calității vieții urbane prin restructurarea economică sectorială - Studiu în cadrul programului AMTRANS 2002)

### **Parc de servicii / afaceri**

- Este un parc de activități specializat pentru sedii sociale ale întreprinderilor, activități financiar-bancare, centru de conferințe și servicii complementare.

(UIAUIM, INCD-UP, IG, UD - Definirea Zonelor Urbane Purtătoare de Dezvoltare în Teritoriu ca factor de anticipare și stimulare a ridicării calității vieții urbane prin restructurarea economică sectorială - Studiu în cadrul programului AMTRANS 2002)

### **Parc industrial**

- Reprezintă o zonă delimitată în care se desfășoară activități economice de cercetare științifică și/sau dezvoltare tehnologică, în vederea valorificării potențialului uman și material al zonei.

(OUG nr. 65 /2001 privind constituirea și funcționarea parcurilor industriale).

- Parc de activități specializat pentru producție bazată pe tehnologii avansate, cercetare și servicii complementare

(UIAUIM, INCD-UP, IG, UD - Definirea Zonelor Urbane Purtătoare de Dezvoltare în Teritoriu ca factor de anticipare și stimulare a ridicării calității vieții urbane prin restructurarea economică sectorială - Studiu în cadrul programului AMTRANS 2002)

### **Parc științific /tehnologic /de cercetare**

- Este un parc de activități care reunește activitățile de învățământ superior, cercetare și dezvoltare - ca un spațiu fizic sau cibernetic gestionat de către specialiști al cărui scop principal constă în creșterea competitivității comunității căreia îi aparține (teritoriu sau zonă de influență) prin promovarea culturii calității și inovației în cadrul întreprinderilor sale și în cadrul instituțiilor bazate pe cunoaștere care îi sunt asociate. Pentru aceasta, un parc științific trebuie să stimuleze și să gestioneze transferul cunoștințelor și tehnologiilor între universități, instituțiile de cercetare și dezvoltare, întreprinderi și piață; să faciliteze crearea și creșterea noilor companii axate pe inovație prin intermediul incubatoarelor sau pepinierelor de întreprinderi și să ofere alte servicii cu valoare adăugată ridicată; totuși, într-un cadru construit și amenajat de o înaltă calitate.

(Definiție oficială a IASP - Asociația Internațională a Parcurilor Științifice - formulată de Luis Sanz. – în această definiție, termenul de parc științific poate fi înlocuit cu termenii parc tehnologic sau parc de cercetare - definiția încearcă să găsească numitorul comun al foarte diferitelor modele din întreaga lume, pentru a fixa condițiile și exigențele minimale pentru ca un proiect să se înscrie în categoria parc științific /parc tehnologic)

### **Platforme logistice**

- Sunt grupări funcționale de importanță regională / internațională, cuprinzând servicii, distribuție și producție, situate în exteriorul localităților în punctele de conexiune a mai multor tipuri de transporturi internaționale - rutiere, feroviare, aeriene și navale. Pot avea ca arie de influență o regiune continentală, una sau mai multe regiuni ale aceleiași țări și pot constitui “pasarele intercontinentale”. Sunt destinate în special activităților profesioniștilor gestiunii pentru mărfuri, antrepozite, transporturi și comerț la care se pot adăuga activități de montaj-producție și alte activități similare unor zone libere (vamă).

(UIAUIM, INCD-UP, IG, UD - Definirea Zonelor Urbane Purtătoare de Dezvoltare în Teritoriu ca factor de anticipare și stimulare a ridicării calității vieții urbane prin restructurarea economică sectorială - Studiu în cadrul programului AMTRANS 2002-2002)

### **Poli de transfer**

- Sunt concentrări de activități legate de articularea dintre marile fluxuri de mărfuri de pe rute internaționale cu cele locale, destinate transferului mărfurilor de pe mijloacele grele de transport pe cele admise pe străzile localității sau cu capacități mai mici conform propriilor necesități ale societăților comerciale; astfel de activități includ: depozitarea în spații acoperite și descoperite (cu vânzare numai pentru mărfuri aflate în campanii promoționale și mărfuri care nu pot fi transportate la domiciliu cu autoturismul personal), producție, montaj, birouri ale companiilor, facilități pentru transportatori, vamă, telecomunicații, spații pentru târguri și expoziții, alte servicii pentru transportatori etc.).

(UIAUM, INCD-UP, IG, UD - Definirea Zonelor Urbane Purtătoare de Dezvoltare în Teritoriu ca factor de anticipare și stimulare a ridicării calității vieții urbane prin restructurarea economică sectorială - Studiu în cadrul programului AMTRANS 2002)

### **Poli urbani principali**

- Denumesc grupări complexe de activități predominant din sectorul terțiar de vârf care au rol strategic în dezvoltarea localității, se situează în locuri privilegiate ca sit și ca accesibilitate, atât din exteriorul localității (centru de conferințe și expoziții internaționale) cât și din zona centrală (nucleul de afaceri) sau din localizări care compensează lipsa spațiilor din centrul de afaceri (polii terțieri care au apărut în proximitatea gărilor etc.). Activitățile specifice polilor urbani principali - realizabile prin conversii, inserții și reconstrucții - pot fi: servicii manageriale, tehnice, profesionale (specializate pentru întreprinderi), servicii financiar-bancare, societăți de asigurări (dispuse în clădiri specializate de birouri) /servicii și instituții publice sau care nu au legături directe cu publicul dar care fac parte din “industria terțiarului” de culegere, prelucrare, stocare și difuzare a informației prin mijloace moderne de telecomunicații (de ex. - birouri teritoriale pentru impozite etc.) /servicii profesionale (pentru persoane fizice și juridice) /centru de conferințe /edituri, centre media /centre și galerii de artă, expoziții /unități de cercetare-dezvoltare și învățământ superior de tip «urban» /centre de formare și perfecționare /unități productive mici, manufacturiere, pentru produse necesare altor unități și persoanelor care se află în cuprinsul polului terțiar /comerț (mari magazine, comerț specializat atât de lux cât și de proximitate pentru locuitorii din zonă) / servicii diverse - personale colective și sociale /hoteluri pentru afaceri /restaurante de toate tipurile /recreare în spații acoperite (spectacole, cinema, sport, casino etc.) /locuințe cu partiu special, închiriate de către firme pe termen lung sau care includ spații pentru profesii libere /mari parcaje multietajate supra și subterane și parcaje la sol, stații service /diverse alte activități compatibile / spații pietonale amenajate de o deosebită calitate.

(UIAUM, INCD-UP, IG, UD - Definirea Zonelor Urbane Purtătoare de Dezvoltare în Teritoriu ca factor de anticipare și stimulare a ridicării calității vieții urbane prin restructurarea economică sectorială - Studiu în cadrul programului AMTRANS 2002)

## **Tehnopoli**

Structuri de dezvoltare economică, inițiate la nivel național, regional și local, care au misiunea de a promova și dezvolta inovația în teritoriul lor de influență. Un Tehnopol constituie suportul politicii de dezvoltare a unui **teritoriu**, pornind de la inovare, care favorizează "fertilizarea încrucișată" (potențarea reciprocă). Accepțiunile termenului sunt:

- O zonă de activități economice care beneficiază de prezență universităților, a cercetării, unităților industriale și de servicii și al cărui teritoriu cuprinde ansamblul serviciilor urbane ale metropolei (model instituționalizat din anul 2000 în Franța, utilizat și în Japonia). Tehnopolii sunt teritoriile de acțiune a unui /unor parcuri tehnologice sau științifice la nivelul aglomerației urbane sau al teritoriului său de influență economică, care promovează întregul oraș ca spațiu de resurse științifice și tehnologice;
- O zonă de activități economice în care sinergia între universitate, cercetare și industrie favorizează crearea unor poli de competență în domenii specializate și care cuprinde parcuri sau ansambluri de parcuri de activități specializate (parcuri tehnologice), care, prin promovarea resurselor științifice și tehnologice locale, vizează atragerea și dezvoltarea activităților de înaltă tehnologie. Sunt cel mai adesea situate în apropierea universităților sau centrelor de cercetare, după principiul că proximitatea spațială a activităților de cercetare, de învățământ superior și de producție favorizează transferul de competență și tehnologie (Marea Britanie).

(UIAUM, INCD-UP, IG, UD - Definierea Zonelor Urbane Purtătoare de Dezvoltare în Teritoriu ca factor de anticipare și stimulare a ridicării calității vieții urbane prin restructurarea economică sectorială - Studiu în cadrul programului AMTRANS 2002-2002)

### **Consultări privind amenajarea tehnopolilor**

Consultările au fost concepute ca un apel la idei prospective, chiar dacă rezultatul conduce la elaborarea unui plan de situație. Este vorba înainte de toate de solicitarea unor "noi concepte" privind amenajarea unui tehnopol. În această formă de consultare, nu se cere nici un nivel de precizie asupra documentelor rezultate. Datele de program nu sunt decât indicative, ele trebuie să se constituie într-un suport pentru reflecția asupra amenajării sitului și nu au pretenție operațională. Trebuie "inventată o nouă formă urbană, care păstrează și valorizează un sit natural privilegiat, răspunzând în același timp exigențelor activităților industriale și de cercetare. Proiectele elaborate vor simboliza o nouă cultură urbană și tehnică" (extras din programul consultării).

(Ministerul Echipării, Transportului și Turismului din Franța - Parteneriate - *sinteză*, *Studiu de caz – Operațiunea Atlanpole Nantes* – Articol, 1993)

## **Tehnopol multipolar**

- Desemnează spațiul de acțiune al mai multor tehnopoli repartizați pe teritoriul unei metropole (după Philippe Madrelle).

(UIAUM, INCD-UP, IG, UD - Definierea Zonelor Urbane Purtătoare de Dezvoltare în Teritoriu ca factor de anticipare și stimulare a ridicării calității vieții urbane prin restructurarea economică sectorială - Studiu în cadrul programului AMTRANS 2002)

**BIBLIOGRAFIE****Legislație**

1. Legea fondului funciar, nr. 18/1991
2. Legea privind constituirea Rezervației Biosferei "Delta Dunării", nr. 82/1993.
3. Legea protecției mediului, nr. 137/1995
4. Legea privind dezvoltarea regională în România, nr. 151/1998
5. Lege privind finanțele publice locale, nr.189/1998
6. Legea privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, nr. 530/2000.
7. Legea Administrației Publice Locale, nr. 215/2001
8. Lege privind promovarea investițiilor directe cu impact semnificativ în economie, nr. 332/2001
9. Legea serviciilor publice de gospodărie comunală, nr. 326/2001
10. Lege privind amenajarea teritoriului și urbanismul, nr. 350/2001
11. Lege privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național – Secțiunea a IV a – Rețeaua de localități, nr. 351/2001
12. Legea privind protejarea monumentelor istorice, nr. 422/2001
13. Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții și unele măsuri pentru realizarea locuințelor, nr. 453/2001
14. Lege pentru aprobarea OUG nr. 236 /2000 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, nr. 462 /2001
15. Lege privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național – Secțiunea a V-a – Zone de risc natural, nr. 575/2001
16. Lege privind unele măsuri de protecție și autorizare a construcțiilor în zona de coastă a Mării Negre, nr. 597/2001.
17. Legea nr. 315 /2004 privind dezvoltarea regională în România
18. OUG nr. 58 /1998, privind organizarea și desfășurarea activității de turism în România
19. OG nr. 65/2001 privind constituirea și funcționarea parcurilor industriale
20. OG 16 /2002 privind contractele de parteneriat public – privat
21. HG nr.534/2001 privind aprobarea Normelor tehnice pentru introducerea cadastrului general
22. HG nr. 907/2001, privind aprobarea Normelor metodologice pentru aplicarea OUG nr. 24/1998, privind regimul zonelor defavorizate
23. HG nr. 1323 /2002 privind elaborarea în parteneriat a Planului național de dezvoltare
24. Ordin MLPAT nr. 91/1991
25. Ordin MLPTL pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr.50/1991, privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nr. 1943/2001

**Dictionare**

1. *ABC al Economiei de piață moderne*, 1991
2. *Dicționarul explicativ al limbii române* – Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1987
3. *Dicționar de geografie umană* – George Erdeli – Ed. Corint, București 1999
4. *Dicționar economic și social* - J. Bremond, A. Geledan, Ed. Expert, 1995.
5. *Dicționar de sociologie* - Cătălin Zamfir, Radu Vlăsceanu, 1993
6. *Dicționar de termeni geografici pentru gimnaziu și liceu* - Mihai Ielenicz, George Erdeli, Ion Marin - Ed. Corint, București, 2001
7. *Dicționarul de neologisme* - Ed. Academiei, 1978
8. *Dicționarul multilingv al ONU* - publicat în anul 1958, dar încă în utilizare
9. *Dictionnaire Encyclopedique* – Petit Larousse Illustre, Ed. Librairie Larousse, 1974
10. *Mic dicționar enciclopedic* – București, 1972
11. *Mic lexicon ilustrat al noțiunilor de sistematizare* – Ed. Tehnică, București 1983
12. *Mic lexicon ilustrat al noțiunilor de sistematizare*, Ed. Tehnică, București 1983

**Lucrări de autor**

1. Thomas Angotti - *METROPOLIS 2000 – Planning, poverty and politics*, 1993
2. Prof. univ. dr. Marius Băcescu, asist. univ. dr. Angela Băcescu Cărbunaru - *Macroeconomie și politici macroeconomice* – Ed. All Educational, 1998
3. Jaqueline Beaujeu-Garnier, Georges Chabot – *Geografia urbană*, ed. Științifică, București, 1971
4. Bell, D. - *The information society*, 1989
5. Guy Benveniste, *The Politics of Expertise*, 1972/ adaptare FPDL România – *Planificare participantă*, 2000
6. R. Bennet: *Management*, London, 1991
7. Leo van den Berg, Erik Braun, Jan van der Meer – *National Urban Policy in the European Union*, Raport
8. James Blackburn and Jeremy Holland, *Who Changes ?*, 1998 /adaptare FPDL România – *Planificare participantă*, 2000
9. Jacques Bonnet - *Marile Metropole Mondiale*, 2000
10. Mihai Botez, Mariana Celac – *Sistemele spațiului amenajat*, 1980
11. Roger Brunet - *La Carte, mode d'emploi*, 1987
12. Advid Carnevale - *Trustworthy Government*, 1995/ adaptare FPDL România – *Planificare participantă*, 2000
13. G. Chabot ș.a.: *Vocabulaire franco-anglo-allemand de geographie urbaine*, 1970
14. Marya Aquachar Charpentier - *Periurbanul în Franța* - sinteză documentară, 1997
15. David Chrislip și Carl Larson - *Collaborative Leadership* – 1994 /FPDL România – *Manual – Planificare Participativă*
16. D. L. Constantin - *Economie Regională*, Ed. Oscar Print, 1998, București
17. David L. McKee, Robert D. Dean, William H. Leahy – *Regional Economics: theory and practice*, 1970
18. Forbes Davidson, Mike Lindfield, Carley Pennink – *Strategic Planning*, 2000.
19. Mircea Enache – *Modele matematice în sistematizare* , 1977.

20. Philippe Estebe, Thomas Kirszbaum - *Intercomunalitatea între optim teritorial și puterea locală*, 1997
21. Eliane Faerstein - *Metropolitan Governance in Brazil*, 1989
22. Alan Fowler - *Striking a Balance*, 1997 /adaptare FPDL România – *Planificare participată*, 2000
23. John Friedmann, *Retracking America*, 1973 /adaptare FPDL România – *Planificare participată*, 2000
24. Ch. Gachelin - *Metropolisation: un phénomène mondial - urbanisme* (H. s.) NR.3/1993
25. John Glasson – *An Introduction to Regional Planning*, 1974
26. Robert Hargrove, *Mastering the Art of Creative Collaboration*, 1998 /FPDL România – *Manual – Planificare Participativă*
27. Liviu Ianăși – *Note de curs*, 2001-2002
28. Ioan Ianoș – *Sisteme teritoriale* - 2000
29. Virgil Ioanid – *Urbanism și energie*, 1985
30. Lionel Jospin, Primul Ministru al Republicii Franceze -*Politique Des Réseaux Des Villes*, 2000
31. Abraham Kaplan, *The Conduct of Inquiry*, 1964 /adaptare FPDL România – *Planificare participată*, 2000
32. Edwin S. Mills – *Urban Economics*, 1995
33. Nicki Nelson și Susan Wright - *Power and Participatory Development*, 1995/ adaptare FPDL România – *Planificare participată*, 2000
34. G. Pascariu, I. Trăistaru - *Politica de dezvoltare regională*, seria Micromonografii – Politici Europene – București 2000
35. Nicoleta Rață, Ana Vasilache – *Ghid de planificare urbană strategică*, FPDL România, 2000
36. Benjamin Reif - *Models in Urban and Regional Planning*, 1973
37. G. Ricono (METL) și G. Bouvelot (SEL) - *Priorités et modalités de contractualisation pour les contrats territoriaux*, 2001
38. François Pelon și Xavier de la Salle - *Parcuri de activități, dezvoltare durabilă și bune cerințe de mediu*, studiu realizat pentru DATAR / PCM
39. Peterson, Kingsley, Telgarsky – *Multi sectorial investment planning*, 1994
40. Costache Rusu, Monica Voicu – *ABC-ul Managerului*, ed. Gh. Asachi, Iași, 1993.
41. Alexandru Sandu, *Teoria structurilor urbane*, curs
42. Lanfranco Senn, Gianluigi Gorla - *Networking Strategies as a Factor in Urban Decentralization*, Articol, 1999
43. John Ormsbee Simonds - *Arhitectura peisajului* , 1967
44. Michel Suire, Nicolas Laruelle - *Cooperarea intercomunală*, 1997
45. Cristian Tălângă – *Transporturile și sistemele de așezări din România*, ed. Tehnică, București, 2000

**Documente**

1. ADEF - *40 ans de politique fonciere en France*, Paris, 1986
2. CEMAT - *Carta Europeană a Amenajării Teritoriului*, adoptată la 20 mai 1983 la Torremolinos – Spania
3. CEMAT – *Principii directe pentru dezvoltarea durabilă a teritoriului pe Continentul European* – Hanovra 2000
4. Comisia Europeană (European Commission), *The European sustainable cities report* - EC expert groups on the urban environment 1996.
5. Comisia Europeana - *Comunicat al Comisiei Europene asupra impactului lărgirii Uniunii în regiunile limitrofe țărilor candidate*, 25 iulie 2001
6. Comisia Europeană - Erkki Liikanen – *A investi în dezvoltarea durabilă* , Articol
7. Comitetul regiunilor – *Pe scurt despre Comitetul regiunilor* – Fișă de prezentare 2001
8. Comité de Développement Spatial – *Schéma de Développement de l'Espace Communautaire*, 1999
9. Conseil Economique et Social: *Developpment durable des etablissement humaine*, 1991
10. Oficiul federal pentru construcții și planificare spațială - *Raportul planificării spațiale*, Germania 2000
11. Ministerul Echipării, Transportului și Turismului Franța - *Parteneriate - sinteză, Studiu de caz – Operațiunea Atlanpole Nantes* – Articol, 1993
12. Secretariatul TINA - *Identification of the network components for a future Trans-European Transport Network in Bulgaria, Cyprus, Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland, Romania, Slovakia and Slovenia*, Octombrie 1999
13. United Nations Centre for Human Settlements – HABITAT - *Institutional Arrangements for Regional, Subnational, Development Planning*
14. World Bank, *Discussion Paper no. 183 - Dezvoltarea Participativă și Banca Mondială, 1992 / Adaptare FPDL România – Planificare participată*, 2000
15. \*\*\*\*\* Conferința “Regiuni Metropolitane Europene”, Essen în 1999
16. \*\*\*\*\* Raport Interreg IIC Parteneriat – *European space and territorial integration alternatives – Estia – Spatial Planning Priorities in Southeast Europe* – 2000
17. \*\*\*\*\* West Oxfordshire Local Plan, 1993

**Studii și cercetări**

1. CPPCPN/ URBANA SA – Metodologie de monitorizare a monumentelor istorice înscrise în lista patrimoniului mondial, 2000
2. IFEN – DATAR - *Spatial planning and environment Policies and Indicators* - Raport, 1993 – 1999
3. FPDL România – Management în Administrația Publică, Vol. IV, 2000
4. IHS – *Integrare instituțională pentru dezvoltare regională*, Decembrie 2001
5. Institut d’Etudis Territorials, Barcelona - *Factors clau de la planificacio territorial a l’area metropolitana de Barcelona*, 1999

6. UAUIM, INCD-UP, IG, UD - *Definirea Zonelor Urbane Purtătoare de Dezvoltare în Teritoriu ca factor de anticipare și stimulare a ridicării calității vieții urbane prin restructurarea economică sectorială Studiu în cadrul programului AMTRANS 2002-2002*
7. Urbanproiect, - Plan de amenajare a teritoriului județului Constanța și a litoralului românesc, 1994
8. Urbanproiect - Zona periurbană București - Studii privind probleme ale dezvoltării urbane în teritoriu – Cazul zonelor periurbane ale orașelor mari - Studiul de caz – București, 1997
9. Urbanproiect - Elemente de sinteză privind dezvoltarea durabilă a zonei periurbane București – Pr. A3, faza 3.2, 1998
10. Urbanproiect - Ghid privind protecția și revitalizarea zonelor fragile ecologic GT-034-01 - definiția adoptată de CBD 2000
11. Urbanproiect - Ghid privind elaborarea și aprobarea regulamentelor locale de urbanism GM – 007 – 2000
12. Urbanproiect – Indicatori relevanți pentru dezvoltarea spațială la nivel european, 2000
13. Urbanproiect - PATN - Studiu cadru de fundamentare a problemelor privind sursele de energie la nivelul teritoriului național și al localităților, 2000
14. Urbanproiect – Studiu privind cooperarea pentru dezvoltarea spațială a zonei frontaliere Porțile de Fier în corelare cu politicile aferente din Iugoslavia și Bulgaria, 2000
15. Urbanproiect - EDEN – Balancing economic development and environmental planning for tourism in rural Europe, 2001
16. Urbanproiect – Ghid de elaborare a documentațiilor de AT, 2001
17. Urbanproiect – Ghid privind reglementarea dezvoltării urbane prin operațiuni de parcelare și reparcelare a terenurilor introduse în intravilan - 2002
18. Urbanproiect – Modalități de abordare integrată a dezvoltării durabile a localităților urbane și rurale - Pr. A.4 –faza 4.1 - 2002
19. Urbanproiect - Modelarea – proces al proiectării spațiului amenajat, 2002